STRIP SCHRIFT

MORRIS
DAAN JIPPES
MAZ

Prijs f 8,25
Bfr. 165
€ 3,75

338 – JAARGANG 34 NUMMER 1 – 'S WERELDS OUDSTE STRIPINFORMATIEBLAD – VERSCHIJNT 10x PER JAAR

STRIPSCHRIFT JAARGANG 33 door Arco van Os

N.B. Overal waar twee getallen door een 'slash' worden gescheiden staat het eerste getal voor het nummer van Stripschrift binnen de 33e jaargang en het tweede voor de pagina in dat nummer waarop het artikel/de recensie een aanvang neemt. Diverse rubrieken - zoals 'Actualiteiten', 'En verder ...' en Olav Beemers 'Stars & Strips' - zijn niet in deze index opgenomen.

ARTIKELEN/INTERVIEWS

Adamov, Philippe: zie Rode keizerin, De
Adriaenssens, Ivan: zie Bel, Marc de
Allot, François: zie Hemelsluizen, De
Apeldoorn, Ger (*Jasper Bakker*) 07/09
Appie Happie: zie Bruynesteyn, Dik
Argentinië (*Gutiérrez*) 05/15
Arin (*Marnix Bakker*) 04/16
Asterix (*Van der Hoeven*) 05/12
Asterix: zie Parc Astérix
Band Zonder Banaan: zie Derks, Rob
Barks, Carl (*Swane*) 04/04
Batman (*Sanders*) 10/08
Beekman, Jos: zie Barks, Carl
Behrendt, Fritz (*Rippen*) 07/18
Bel, Marc de (*Welkenhuyzen*) 10/16
Bijbel, De (*Mans*) 05/20
Bindervoet, Erik: zie Hamlet
Blanc-Dumont, Michel: zie Giraud, Jean
Blueberry (*Swane*) 01/22
Blueberry: zie Giraud, Jean
Boeboeks: zie Bel, Marc de
Boucq, François: zie Giraud, Jean
Bries (*Meesters*) 10/32
Bruynesteyn, Dik (*Van der Nol*) 03/04
Bus, Bert: zie Russ Bender
Cartoons (*Sanders*) 07/20
Charlier, Jean-Michel: zie Giraud, Jean
Clerlx, Aart: zie Hamlet
Clowes en Chris Ware, Daniel (*Horsman*) 07/10
Cow and Chicken: zie Feiss, David
Corteggiani, François: zie Giraud, Jean
Crécy, Nicolas de (*Meesters*) 05/32
Crumb, Robert (*Van Kippersluis*) 08/12
David Boring: zie Clowes en Chris Ware, Daniel
Derks, Rob (*Jeroen Mirck*) 08/20
Derks, Rob: zie Heinz
Desberg, Stephen: zie Jimmy van Doren
Desorgher, Daniel: zie Jimmy van Doren
Dieck, Martin tom (*Meesters*) 06/32
Donald Duck: zie Barks, Carl
Driel, Toon van: zie Heinz
Dudok de Wit, Michael (*Van Drunen*) 09/10
Feiss, David (*Jasper Bakker*) 02/16
Geerts, Paul: zie Suske en Wiske
Giandelli, Gabriella (*Meesters*) 04/32
Giraud, Jean (*Swane*) 01/04
Gremmen, Mars (*Van Cleef*) 08/04
Groot-Brittannië (*Stringer*) 10/21
Hamlet (*Mans*) 09/20
Hasselaar, Frans: zie Barks, Carl
Heinz (*Van Kippersluis*) 10/04
Hemelsluizen, De (*Wibier*) 07/22
Henkes, Robbert-Jan: zie Hamlet
Heymans, Mau: zie Barks, Carl
Hislaire, Bernard (*Mievis*) 05/04
Holtrop, Bernard Willem (*Horsman*) 03/14
Hongkong (*Chung*) 07/21
Ibicus (*Mans*) 04/18
Ink. (*Meesters*) 07/32
Italië (*Ginevra*) 03/21
Jacquette, Daniel: zie Hemelsluizen, De
Jager, Gerrit de: zie Heinz
Jim Cutlass: zie Giraud, Jean
Jimmy Corrigan: zie Ware en Daniel Clowes, Chris
Jimmy van Doren (*Wibier*) 08/16
Jong, Eddie de: zie Heinz
Joustra, Hansje: zie Heinz
Kapitein Rob: zie Stripwandeling
Kirby, Jack: zie Apeldoorn, Ger
Klein, Patty (*Van der Nol*) 07/04
Kolk, Hanco: zie Heinz
Kraehn, Jean-Charles (*Van Oudheusden*) 02/04
Kraut (*Wibier*) 07/14
Kuhn, Pieter: zie Stripwandeling
Kuifje (*Van der Hoeven*) 02/10
Leemans, Hec: zie Heinz
Le Roux, Frans: zie Arin
Lodewijk, Martin: zie Heinz
Maas, Dick: zie Gremmen, Mars
Mars (ps): zie Gremmen, Mars
McCloud, Scott: zie Reinventing comics
Meynen, Erik: zie Suske en Wiske
Moebius (ps): zie Giraud, Jean
Muylwijck, Jesse van: zie Heinz
Nadorp, Michel: zie Barks, Carl
Natasja: zie Walthéry, François
Nepal (*Lent*) 09/13
Nieuw-Zeeland (*Schroeder*) 02/09
Noorwegen (*Falk*) 04/13
Noortje: zie Klein, Patty
Nukomix (*Hummel/Van Tol*) 04/14
Oosterveer, Minck: zie Heinz
Oudenaarden, Hans van (*Jasper Bakker*) 09/04
Palacios, Antonio Hernandez (*Mans*) 10/18
Papieren drama's (*Klinkenberg/Kok*) 03/18
Parc Astérix (*Sanders*) 02/12
Penthouse Comix (*Wibier*) 06/20
Poisson Pilote (*Meesters*) 09/32
Politiestrips (*Sanders*) 02/21
Pollmann, Peter: zie Kraut
Pontiac, Peter (ps): zie Pollmann, Peter
Rabaté, Pascal: zie Ibicus
Reinventing comics (*Kerkhof*) 06/18
Rhodium Révulsif (*Meesters*) 02/32
Ritstier, Willem: zie Heinz
Rode keizerin, De (*Wibier*) 05/18
Rodolphe (ps): zie Jacquette, Daniel
Roep, Thom: zie Barks, Carl
Rouge, Michel: zie Giraud, Jean
Rouge, Michel: zie Hemelsluizen, De
Rubine: zie Walthéry, François
Russ Bender (*Mans*) 05/22
Samber: zie Hislaire, Bernard
Scholten, Patty: zie Klein, Patty
Schuylenburg, Ed van: zie Barks, Carl
Shakespeare, William: zie Hamlet
Sigmund maken, Masterclass (Derks) 02/22
Steeman, Jan: zie Klein, Patty
Stripvrouwen (*Mans*) 10/20
Stripwandeling (*Van Cleef*) 09/18
Suske en Wiske (*Van Kippersluis*) 09/14
Tol, Jean-Marc van: zie Heinz
Toonder, Marten: zie Klein, Patty
Trois Pattes, Le (*Meesters*) 08/32
Trondheim, Lewis (*Meesters*) 03/32
Uricchio, William: zie Batman
Vance, William: zie Giraud, Jean
Verenigde Staten (*Lent*) 08/19
Verhaegen, Marc: zie Suske en Wiske
Vincent, Michael: zie Bel, Marc de
Voges, Carol (*Pontiac/Smit/Hulleman*) 07/13
Walthéry, François (*Mievis*) 06/04
Ware en Daniel Clowes, Chris (*Horsman*) 07/10
Wijtsman, Roelof: zie Arin
Willem (ps): zie Holtrop, Bernard Willem
Wilson, Colin: zie Giraud, Jean
Windig, René: zie Heinz
Wit, Peter de: zie Sigmund maken, Masterclass
Wit, Peter de: zie Heinz
X, Mister: zie Oudenaarden, Hans van
Yslaire (ps): zie Hislaire, Bernard
Zwitserland (*Keller*) 06/17

STRIPS/ILLUSTRATIES

Agent 327 ('00, 1 blz.)(Martin Lodewijk) 05/36
Archief van... Dik Bruynesteyn, Het (4 blz.)(Dik Bruynesteyn) 03/10
Gleevers dagboek: Gonkeldagen 2068 ('00, 2 blz.)(Gerard Leever) 03/22
Gleevers dagboek: Theo ('00, 2 blz.)(Gerard Leever) 05/16
Gleevers dagboek: Smurf ('01, 2 blz.)(Gerard Leever) 08/16
Vader Abraham: Zet z'n beste beentje voor ('68, 1 blz.)(René Windig en Eddie de Jong) 09/36
Willem. Winnaar Stripschapprijs 2000 ('00, 2 blz.)(Diverse auteurs) 03/16

RECENSIES: BOEKEN

Aasgieren, De 2 (Dufaux/Marini, Dargaud)(*Bogchus*) 05/26
Agent 327 12: De vergeten bom (Lodewijk, Meulenhoff)(*Ligger*) 09/22
Agent 327 13: Het pad van de schildpad (Lodewijk, Meulenhoff)(*Ligger*) 09/22
Als je je niks verbeeldt dan ben je niks (Hondius, Nijgh & Van Ditmar)(*Jeroen Mirck*) 05/23
ApocalypseMania 1: De kleuren van het spectrum (Bollée/Aymond, Dargaud)(*Van Kippersluis*) 09/23
Asterix 31: En Latraviata (Uderzo, Albert René)(*Wibier*) 08/22
Barbaraal 4: Sex, drugs & strips (Stok, Nijgh & Van Ditmar)(*Rutten*) 05/24
Batman. Critical approach to a superhero and his media, The many lives of the (Pearson/Uricchio, Routledge/BFI)(*Sanders*) 10/15
Beestenbende 2: Zeg 'ns waf! (Godard/Achdé, Dargaud)(*De Leeuwe*) 07/25
Beste van mezelf, Het 1: Kataplexie (Dumez/Colonel Moutarde, Dupuis)(*Wibier*) 04/23
Bitchy Butch: World's angriest dyke (Gregory, Fantagraphics)(*Van Cleef*) 01/29
Blacksad 1: Ergens tussen de schaduwen (Canales/Guarnido, Dargaud)(*Moors*) 07/26
Blauwe rook (Pellejero/Lapière, Dupuis)(*Bosch*) 08/24
Bloedbanden (Hermann/Yves H., Lombard)(*Jeroen Mirck*) 06/25
Blueberry, De jonge jaren van 10: De Pinkerton-oplossing (Blanc-Dumont/ Corteggiani, Dargaud)(*Jeroen Mirck*) 01/10
Blueberry, De jonge jaren van 11: De missie der verdoemden (Blanc-Dumont/ Corteggiani, Dargaud)(*Jeroen Mirck*) 01/10
Boeboeks. Het web van de suikerspin 1: Piepel ziek (De Bel/Vincent/Adriaenssens, Standaard)(*Mans*) 10/17
Boom van de twee lentes, De (Will & Co/Miel, Lombard)(*Jeroen Mirck*) 07/24
Braaf varken (Schoofs, Grint)(*Van der Hoeven*) 05/25
Chorizo International 1: Summer 2000 (Typex, Oog & Blik)(*Horsman*) 01/28
Clara 2: De onvoltooide engel (Chauzy/Lapière, Casterman)(*De Leeuwe*) 09/23
Claymore 2: Als uitgehongerde wolven (Ersel/Ruellan, Glénat)(*Clessens*) 01/30
Cowboy Henk. De verzamelde werken 1 (Kamagurka/Herr Seele, Harmonie/ Stripuitgeverij)(*Moors*) 01/28
Deogratias (Stassen, Dupuis)(*Deekman*) 06/24
XIII 14: Staatsgevaarlijk (Vance/Van Hamme, Dargaud)(*Wibier*) 05/24
Dirkjan: Prehistorie (Retera, Silvester)(*Rutten*) 03/24
Dixie Road 4 (Dufaux/Labiano, Dargaud)(*Diesveld*) 09/23
Dragon Ball 1: De supersonische wolk (Toriyama, Glénat)(*Kerkhof*) 09/26
Dragon Ball 2: De berg van vuur (Toriyama, Glénat)(*Kerkhof*) 09/26
Dragz, De 1: Aaaargh! Indringers (Groj/Corcal, Dupuis)(*Van Kippersluis*) 10/23
Familie Doorzon, De 25: Doorzon is binnen (De Jager, Big Balloon)(*Rutten*) 06/24
Familie Kwaal, De 1: Overlevingstocht (Paulo/Robberecht, Casterman) (*Van Rijsingen*) 05/25
Fijnproever, De (Van Driel, Oog & Blik)(*Jeroen Mirck*) 01/26
Filthy (Jouffas, Fantagraphics (*Jeroen Mirck*) 01/28
Franka 17: Eigen risico (Kuijpers, Franka)(*Wibier*) 10/22
Geheime driehoek 1: Het testament van de dwaas (Convard/Chaillet/ Falque/ Gine/ Wachs/Juillard, Glénat)(*Van Wolputte*) 01/31
Green Manor 1: Gentlemen en moordenaars (Bodart/Vehlmann, Dupuis) (*Clessens*) 08/25
Haas van Mars, De 3 (Cothias/Parras, Talent)(*De Leeuwe*) 04/20
Haas van Mars, De 4 (Cothias/Parras, Talent)(*De Leeuwe*) 04/20
Heer van afstand. Ervaringen van een Bommelfan, Een (Van der Kaaden, Personalia)(*Van der Hoeven*) 03/25
Heinz 23: Braveu, Heinz! (De Jong/Windig, Oog & Blik)(*Van Kippersluis*) 10/07
Henry's dagboek (Ieper 1916-1918) (Glogowski, VanTher)(*Bogchus*) 04/23
Immondys 1: De breinbreker (Hulet, Glénat)(*Jeroen Mirck*) 04/24
Joop Klepzeiker extra speciaal 1: Varkens als zwijnen (Schreurs e.a., Rechtdoorzee Mijl op 7) (*Wibier*) 07/25
Kapitein Scharlaken (Guibert/David B., Dupuis)(*Jeroen Mirck*) 01/28
Keizer Karel. De laatste Bourgondiër (Leemans, Stripuitgeverij)(*Sanders*) 03/24
Kleine dood, De (Van Oudenaarden/Mister X, Sombrero)(*Jasper Bakker*) 09/09
Koffer, De (Brusselmans/Strzelecki, Prometheus)(*Mans*) 05/23
Konvooi 2: De privé-verzameling (Morvan/Buchet, Arboris)(*Jasper Bakker*)01/29
Kraai, De 1: Zet de toon (Lax, Dupuis)(*Van Rijsingen*) 09/25
Kraai, De 2: Graaft zich in (Lax, Dupuis)(*Van Rijsingen*) 09/25
Kraai, De 3: Slaat spijkers met koppen (Lax, Dupuis)(*Van Rijsingen*) 09/25
Kraut (Pontiac, Podium)(*Wibier*) 06/24
Kurt Dunder 1: In Tirol (Madsen, Eudor)(*Van Cleef*) 04/22
LEX 1: Oog om oog (Froideval/Collignon, Arboris)(*Clessens*) 10/23
Lieve Kerstman 1: Hello, lieve Kerstman (Robin/Trondheim, Dupuis)(*Jeroen Mirck*) 07/27
Little Nemo 3: De koers naar de ijsbergen (Marchand, Casterman)(*Bogchus*) 08/23
Lugubere verhalen 11: Dodeneiland 5: Acta est Fabula (Mosdi/Sorel, Arboris) (*Bosch*) 01/30
Mac Namara 1: Satansstreken (Taymans/Wesel/Delperdange, Casterman) (*Van der Zouw*) 09/25
Magere Hein en Lau-Tse 2: Geen genade! (Boucq, Casterman)(*Van Wolputte*) 09/24
Medicijnman of: het getekende leven van Michiel van de Pol (Van de Pol, Prom)(*Jeroen Mirck*) 04/23
Moord en doodslag 1: Mandrill 1: Het meisje zonder geheugen (Baruti/Giroud, Arboris)(*Booms*) 04/24
Moord en doodslag 2: Public relations 1: De losse hand (Frisano/Maric, Arboris) (*Booms*) 04/24
Moord en doodslag 5: De wetten van het kwaad 1: De treurmars (Carré/ Michaud, Arboris)(*Wibier*) 09/24
Névé 5: Zwarte verlangens (Dieter/Lepage, Talent (*Van Wolputte*) 05/27
Niemandsland (Diaz/Puerta, Prestige)(*Booms*) 05/27
No limits (Derib, Lombard)(*Diesveld*) 07/25
Oktoknopie 1 (Gleever, Malmberg)(*Van Cleef*) 01/26
Oscar 1: Garnaal aan de haal (Durieux/Lapière, Dupuis)(*Booms*) 10/22
Paling en Ko 1: De 20e eeuw, wat een zootje! (Ibañez, Arboris)(*Wibier*) 01/26
Peer de plintkabouter 1: Heeft ballen (Damen/Van Broekhoven, Silvester) (*Rutten*) 03/24
Phil Bike 1: Een bande(n)loos bestaan (Désert, Marsu)(*Van Kippersluis*) 10/24
Phil Bike 2: In de olie (Désert, Marsu)(*Van Kippersluis*) 10/24
Q (Heuvel, Oog & Blik)(*Jeroen Mirck*) 07/24
Ragebol 4: Onder twee zonnen (Frank/Bom, Dupuis)(*Jeroen Mirck*) 05/24
Rubine 7: Werkvakantie (Walthéry/De Lazare/Mythic, Lombard)(*Van Cleef*) 04/21
Schorpioen, De 1: Het teken van de duivel (Marini/Desberg, Dargaud)(*Booms*) 07/24
Sofaletta 4: De tranen van de Tsarina (Arnoux/Hé, Talent (*Van der Zouw*) 05/26
Spoorloos 1: De poppenverzamelaar (Kraehn, Arboris)(*Jasper Bakker*) 02/08
Spoorloos 2: Losgeld voor een kind (Kraehn, Arboris)(*Jasper Bakker*) 02/08
Spoorloos 3: Op de vlucht! (Kraehn/Vallée, Arboris)(*Jasper Bakker*) 02/08
Stoere jongens slappe handjes (Van Cleef, IlluPress)(*Bijnsdorp*) 10/25
SuperLucas! (Sempere/Navarro, Prestige)(*Van der Zouw*) 10/24
Theodoor Cleysters 11: November, het hele jaar lang (Le Gall, Dupuis)(*Wibier*) 08/22
Tien geboden, De 1: Het manuscript (Giroud/Béhé, Glénat)(*Booms*) 10/22
Tien geboden, De 2: De fatwa (Giroud/De Vita, Glénat)(*Booms*) 10/22
Tintin et les héritiers. Chronique de l'apres-Hergé (Dayez, Luc Pire) (*Moors*) 03/24
Tomoyo 5: Ikayaki (Hendriks, Oog & Blik/Harmonie)(*Van der Hoeven*) 01/27
Tot ziens, Deleuze! (Tom Dieck/Balzer, Zet.El)(*Jeroen Mirck*) 01/27
Tower 1: Proloog (Goethals/Ange, Vinci)(*Vincent Mirck*) 05/26
Tranen van de tijger, De (Comès, Casterman)(*Jeroen Mirck*) 08/23
Universal war one 1: Genesis (Bajram, Talent)(*De Leeuwe*) 01/31
Vader en Zoon, De dikke (Van Straaten, Harmonie)(*Tillekens*) 06/26
Verfallstad (Def P, Ramp Records/Oog & Blik)(*Vincent Mirck*) 04/21
Verloedering, De (Tardi/Pennac, Oog & Blik/Harmonie)(*Sanders*) 04/20
Véro (Baudoin, Sherpa/Oog & Blik)(*Jeroen Mirck*) 08/22
Viagraman 1 (Ufuk, Vrijbuiter/Brain Kebab)(*Van Kippersluis*) 10/25
Viagraman 2 (Ufuk, Vrijbuiter/Brain Kebab)(*Van Kippersluis*) 10/25
Video inferno (Trillo/Risso, Prestige)(*Wibier*) 10/24
XXe ciel.com: Mémoires 98 (Yslaire, Talent)(*Van Cleef*) 06/25
Vlad 1: Igor, m'n broer (Swolfs/Griffo, Lombard)(*Wibier*) 05/26
Vortex 1: Campbell, reiziger in de tijd (Stan, Talent)(*Jasper Bakker*) 03/26
Vortex 2: Tess Wood, gevangene van de toekomst (Vince, Talent)(*Jasper Bakker*) 03/26
Waterratten (Wilson/Rennie, Prestige)(*Booms*) 10/26
White Sonya (Loustal/Charyn, Casterman)(*Jeroen Mirck*) 08/24
Zang van de vampiers, De 3: Invloeden (Corbeyran/Guerinneau, Talent) (*Wibier*) 06/25
Zodiak 1: Libra / Ari (Oosterveer/Ritstier, Boumaar)(*Ligger*) 04/21
Zodiak 2: Scopii / De ring van Zodiak (Oosterveer/Ritstier, Boumaar)(*Ligger*) 04/21
Zo is 't leven! 1: Liefdesongemakken (Trillo/Scarpa, Prestige)(*Horsman*) 09/25
Zwarte lelie, De 1: De tuin der zielen (Goepfert, Glénat)(*Van Rijsingen*) 01/31

RECENSIES: VIDEO/DVD

Beatles: Yellow submarine, The (MGM)(*Ligger*) 01/26
Buzz Lightyear van Star Command: Het avontuur begint (Buena Vista) (*Wibier*) 09/27
Prins van Egypte, De (DreamWorks)(*Wibier*) 01/32
South Park. Bigger, longer & uncut (Warner)(*Van Cleef*) 04/25
Spawn (Universal)(*Jasper Bakker*) 01/32
Superman I (Bridge)(*Jasper Bakker*) 08/25
Superman II (Bridge)(*Jasper Bakker*) 08/25
Superman III (Bridge)(*Jasper Bakker*) 08/25
Tarzan (Buena Vista)(*Van der Zouw*) 06/27
Toy Story 2 (Buena Vista)(*Jasper Bakker*) 07/27

RECENSIES: CD-ROM

Spider-Man: The sinister six (Sugah)(*Jasper Bakker*) 09/27

COVERS

Op die van de nummers 1, 2 en 4 na werden alle covers speciaal voor Stripschrift gemaakt.

01 Jean Giraud
02 Jean-Charles Kraehn
03 Dik Bruynesteyn
04 Disney
05 Gerard Leever
06 François Walthéry
07 Jan Steeman
08 Mars
09 Hans van Oudenaarden
10 René Windig & Eddie de Jong

COLUMNS

01 t/m 09 Ben Bits

STRIP SCHRIFT

Jaargang 34 september 2001 nummer 1 (338)

Verschijnt 10 maal per jaar
Stripschrift wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie in opdracht van Het Stripschap
De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs

Redactie
Pieter van Cleef, Arco van Os, Rik Sanders, Harry Wibier

Redactie-assistentie
Jeroen van Kippersluis

Medewerkenden
Tijs Bagchus, Jasper Bakker, Piet Bakker, Ben Bits, Ruud Booms, Esther Captain, Michel Clessens, Charles Dierick, Just de Leeuwe, Gerard Leever, John A. Lent, Jeroen Mirck, Rob van der Nol, Rich Thomassen, Rudy Vrooman, Jempi Welkenhuyzen, Chantal Wibier-Albers

Koeriersdiensten
Willem Hulleman

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
Telefoon: 010 - 220 10 63, telefax: 010 - 421 06 08
E-mail: redactie@stripschrift.nl
Website: www.stripschrift.nl

Uitgever
Uitgeverij Stripstift
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam

Abonnementen
Abonnementen-administratie Stripschrift
t.a.v. Willem Naber
Postbus 84206 - 3009 CE Rotterdam
Telefoon: 026 - 339 20 85, telefax: 026 - 339 20 86
E-mail: administratie@stripschrift.nl
Abonnementsprijs ƒ74,25 / Bfr.1530 / €33,70
Leden van Het Stripschap ƒ2,50 / Bfr.50 / €1,15 korting
Nederland: Giro 209948 of Bank 82.67.01.523
ten name van Stripschrift, Amsterdam
België: Bank 721-520.62.74-81
ten gunste van Het Stripschap, Turnhout
Opzeggingen alléén schriftelijk en uiterlijk twee maanden voor het aflopen van een abonnementsjaar
Foreign subscriptions on request

Reprorecht
Het overnemen, evenals het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opnemen met:
Pieter van Cleef
Springendallaan 23
1333 WN Almere
Telefoon: 06 - 25 16 87 20
E-mail: adverteren@stripschrift.nl

Druk
Drukpartners, Amsterdam

Distributie
Het Raadsel, Amsterdam-Antwerpen

Omslag
Morris

ISSN 0165-845X

Redactioneel

Vreugde en verdriet kunnen dicht bij elkaar liggen. Dat merkten we heel duidelijk toen we dit nummer van Stripschrift maakten. Vol goede moed waren we begonnen aan een fraai nummer voor De Stripdagen met onder meer aandacht voor Daan Jippes en 'De stripper', de prijswinnaars van dit jaar. Blije mensen met enthousiaste verhalen, zou je zeggen. Dat wordt een vreugdevol nummer.

Het bericht dat Morris was overleden gaf onze werkzaamheden een ander karakter. Een sterfgeval is op het persoonlijke vlak al verdrietig voor alle betrokkenen, maar als dit ook nog eens betekent dat daarmee een einde komt aan één van de markantste stripfiguren uit de geschiedenis, lijkt er aan de treurnis eventjes geen einde te komen. Zou Lucky Luke voor het laatst de ondergaande zon tegemoet zijn gereden terwijl de Daltons definitief achter slot en grendel zijn gezet? Wij vroegen een Belgische medewerker dit uit te zoeken.

En in dezelfde periode overleed cartoonist Opland. Ook dat verdiende aandacht. Zo langzamerhand vonden wij dat de zwarte rand om deze Stripschrift niet veel dikker mocht worden. 'Gelukkig,' verzuchtte een redactielid, 'wij zijn zo'n beetje het enige tijdschrift in Nederland dat niets met Herman Brood hoeft te doen.' Hij bleek ongelijk te hebben.

De Stripdagen veroorzaken nog meer droefenis. De kritische geluiden overstemmen de positieve. In dit nummer signaleert een bezorgde lezer terecht dat De Stripdagen allang niet meer het ouderwetse stripfeest van weleer is. En Zozolala gaf in haar jongste nummer aan niet aanwezig te zullen zijn en schaarde zich daarmee in een rij van afhakers die in de loop der jaren steeds langer wordt. Betekent dit dat we met ons allen gaan mopperen zonder te proberen de zaken ten goede te keren? In dat geval zijn we gezamenlijk op weg naar een nieuw tragisch sterfgeval.

Onze felicitaties gaan uit naar alle prijswinnaars.
Ons medeleven naar de nabestaanden.

Inhoud

2 **INDEX JAARGANG 33** Arco van Os
4 **MORRIS** Jempi Welkenhuyzen
7 **I.M. MORRIS** Charles Dierick
8 **DAAN JIPPES** Jeroen Mirck
11 **BITS & PIECES** Ben Bits
11 **AGENDA**
12 **ALFRED MAZURE** Rich Thomassen
16 **HET ARCHIEF VAN... ALFRED MAZURE** Rich Thomassen
22 **STRIPPER** Jeroen van Kippersluis
25 **LAND IN ZICHT** John A. Lent
26 **BOEKEN**
30 **ACTUALITEITEN**
33 **BRIEVEN**

Inkleurder Vittorio Leonardo volgt Morris op

Morris, de geestelijke vader van de stripserie *Lucky Luke*, is 16 juli op 77-jarige leeftijd overleden. De West-Vlaming overleed aan de gevolgen van een ongelukkige val. Hij werd in besloten kring begraven. Slechts twaalf naaste verwanten mochten de begrafenisdienst bijwonen. Tijd om zijn leven even langs te lopen, ook met behulp van citaten uit eerdere vraaggesprekken met Jempi Welkenhuyzen. En hoe zit het eigenlijk met Lucky Luke? Is hij met Morris gestorven?

Het tweede leven van LUCKY LUKE

door
JEMPI WELKENHUYZEN

Morris is het pseudoniem van **Maurice De Bevere**. Hij werd op 1 december 1923 geboren in Kortrijk. Na zijn rechtenstudie leerde hij tekentechnieken bij de studio van **Jean Image**. Op twintigjarige leeftijd kwam hij in dienst bij de Brusselse tekenfilmstudio Compagnie Belge d' Actualités. Daar leerde hij stripauteurs als **Peyo**, **André Franquin** en **Eddy Paape** kennen.

'Mijn vader was een fabrikant van pijpen. Hij was artistiek aangelegd en heeft mij leren tekenen. Hij volgde een boetseeropleiding aan de academie. Zelf heb ik nooit de academie bezocht. Ik geloofde niet dat die lessen zin hadden. Je kunt geen kennis halen uit cursussen om strips te tekenen. Tekenen heeft iets te maken met natuurtalent. Je moet daarbij een gezonde dosis originaliteit hebben. Wel oefende ik in het schetsen van een levend model.'

Na de Tweede Wereldoorlog solliciteerde De Bevere bij uitgeverij Dupuis waar hij aan de slag kon bij *Télémoustique*, de Franstalige versie van *Humo*. Hij ontwierp tal van covers voor het blad. In die periode nam hij het pseudoniem Morris aan. Rond 1946 tekende hij de eerste avonturen van *Lucky Luke* voor *Robbedoesalmanak 1947*. Onder invloed van de Amerikaanse comics zag de jonge Luke er een beetje uit als Popeye. Toen bereed hij al zijn paard Jolly Jumper. Een uitgewerkt karakter had de cowboy niet. Wel kwam hij consequent op tegen kwaad en onrecht. Morris zou 31 albums uitbrengen bij Dupuis. Daarna ging hij over naar Dargaud en uiteindelijk stichtte hij Lucky Comics en later Lucky Productions.

'Mocht ik mijn figuur Lucky Luke opnieuw creëren, dan zou ik hem zeker iets leuker maken, meer karikaturaal. Nu is het te laat,' vertelde Morris mij in 1988. Toch gaf de stripmaker karikaturale trekjes aan zijn stripfiguren, bij voorbeeld in het geval van de doodgravers die eruit zagen als gereïncarneerde Aalsterse Jezuïeten.

Aan de vooravond van de jaren '50 emigreerde Morris samen met Franquin en **Jijé** naar Amerika. Hij ontmoette er **Harvey Kurtzman** van het stripblad *Mad* die hem introduceerde bij **René Goscinny**. De tekstschrijver werkte als illustrator voor een reclamefirma in New York. Hij voelde de flegmatieke Morris perfect aan en na terugkeer in Europa leverde hij op verzoek van Morris vanaf 1955 tot zijn dood in 1977 tal van memorabele albumscenario's. Op Broadway huwde Morris zijn Vlaamse vlam en jeugdvriendin **Francine Blanckaert**.

'We hebben zes jaar in de Verenigde Staten gewoond. Wat me tegenstond was het feit dat in die tijd alle comics via een lopende-bandsysteem werden gemaakt. Ik maakte de potloodtekeningen, iemand anders zette ze in de inkt en weer iemand anders kleurde ze in. Dat was industrieel. Zo leerde je wel natuurgetrouw armen of handen tekenen. Anderen deden dan weer enkel de voeten. Desondanks wilde ik niet vervallen in dat soort tekenwerk. Ik wilde vooral kwaliteit brengen. Anderzijds was mijn Amerikaanse periode wel interessant voor de opbouw van mijn documentatie. Ik heb er talloze foto's gemaakt van landschappen, die ik nu nog steeds gebruik in mijn decors.'

Veranderingen

Op verzoek van de Amerikaanse uitgever werd Lucky Luke gecorrigeerd; de sigaret maakte plaats voor een strohalmpje, de whisky werd limonade. Morris kreeg er in de jaren '80 een onderscheiding voor van de Wereldgezondheidsorganisatie.

'Aanvankelijk ging mij dat te ver. Indianen

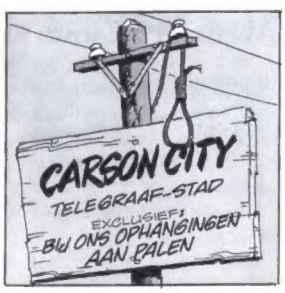

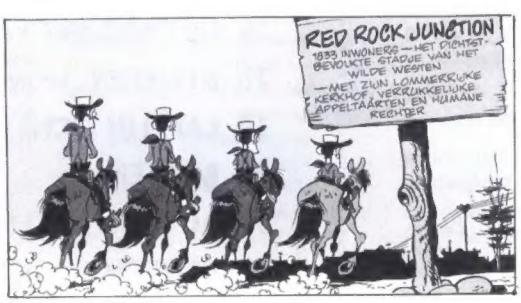
RED ROCK JUNCTION
1833 INWONERS — HET DICHTSTBEVOLKTE STADJE VAN HET WILDE WESTEN
— MET ZIJN LOMMERRIJKE KERKHOF, VERRUKKELIJKE APPELTAARTEN EN HUMANE RECHTER

Middelkerke eert Morris

Op het stripfestival van Middelkerke kijkt men met gemengde gevoelens terug op de tentoonstelling rond Lucky Luke, *na het recent overlijden van geestelijke vader* ***Morris****. Plots werd de expo een eerbetoon dat door zo'n 60.000 stripliefhebbers en dagjesmensen werd bezocht. Volgend jaar wordt het standbeeld van Luke in brons gevat. Voorlopig stond het in polyester te pronken op de Zeedijk. Maar het beeld kreeg te lijden van vandalisme. De 'Rookie'-prijs van het stripfestival ging naar* ***Bob de Groot****, scenarist bij Morris. Het Gouden Potlood werd uitgereikt aan* ***Paul Geerts****. Volgend jaar zullen Suske en Wiske een standbeeld krijgen in Middelkerke.*

mochten geen verhaspeld Engels spreken en mochten niet dom worden voorgesteld. Dat was immers discriminatie. Maar wat de Amerikanen zelf de Indianen hadden aangedaan beschouwden ze blijkbaar niet als crimineel. Mexicanen mocht je niet meer slapend tekenen. Zwarten hoorden geen minderwaardig werk te doen. In het begin mocht Luke zelfs niet meer schieten. Toen trok ik een grens.'

Hoe dan ook, de aanpassingen hebben de tekenaar geen windeieren gelegd. Tot op heden gingen er zo'n 300 miljoen strips van de cowboy die sneller schiet dan zijn schaduw over de toonbank. De titels werden in 30 talen vertaald. Daarnaast werden 52 tekenfilms en een speelfilm uitgebracht. Deze maand start een nieuwe reeks en tegen het einde van volgend jaar wordt er weer een speelfilm gedraaid. De merchandising rond Lucky Luke draait op volle toeren en in 2002 gaan nabij Lissabon de poorten open van een *Lucky Luke*-pretpark. Ook de *Lucky Luke*-spin-offserie *Rataplan* die wordt getekend door **Vittorio Leonardo** loopt als een trein. Er zijn inmiddels 10 albums verschenen.

'Op de zaken heb ik niet zo'n kijk. Dat wordt allemaal voor me geregeld. Het enige wat ik moet doen is tekenen. Rentenieren heeft me nooit geïnteresseerd. Mijn vader stierf vlak na zijn pensioen. Als ik niets meer te doen heb, is het einde in zicht,' zei Morris ooit lachend.

In 1985 verkocht Morris zijn commerciële rechten aan Beechcroyd Consultants in Londen. Een smet op het stripblazoen ontstond toen uitgeverij Dargaud en Morris elkaar bij de rechtbank troffen over royalty's en rechten. Morris wilde er nooit veel woorden aan vuil maken. Voor hem had het conflict veeleer te maken met gebrek aan erkenning dan met centen. Althans, die indruk wekte hij. De partijen vonden elkaar na verloop van tijd. Dargaud en Lucky Comics werkten twee jaar terug een *joint-venture* uit op basis van gelijkwaardigheid.

De expo in Middelkerke veranderde in een eerbetoon.

Tekenblok

De oorsprong van de naam ***Morris*** *is niet eenduidig. Sommigen zeggen dat het afstamt van de Vlaamse uitspraak van zijn voornaam Maurice. Anderen houden het op een verengelsing van zijn voornaam. Morris bleek een prototype van een tekenaar te zijn die het liefst de hele dag achter de tekentafel zat. Maar hij was niet mensenschuw. Een uiterst beminnelijk mens, luidt het oordeel van velen in de stripwereld.*

Altijd lag er een tekenblok onder handbereik. Als Morris niet schetste luisterde hij naar klassieke muziek of jazz. Daarnaast was hij een liefhebber van Frans variété. Af en toe las hij een boek of verdiepte hij zich in de actualiteit. Als hij naar politici op de televisie keek maakte hij van sommigen een karikatuur. Vroeger schilderde Morris wel eens een aquarel. Strips las hij niet en collega-tekenaars kende hij niet goed, maar het werk van ***Hermann*** *kon hij wel waarderen. Wel was hij in 1996 in België voorzitter van het Eeuwfeestcomité van het Stripverhaal.*

Opvolging

Wat er precies met onze *poor lonesome cowboy* gaat gebeuren is niet duidelijk. Wel staat vast dat hij Morris zal overleven. De tekenaar heeft het zo gewild.

'Ik ben niet als **Hergé**. Hij nam de strip *Kuifje* mee in zijn graf. Dat hoeft van mij niet. Maar degene die mijn rol overneemt moet wel kwaliteit blijven brengen. Mijn opvolger mag niet vervallen in een soort van industrialisatie zoals dat is gebeurd met het werk van **Willy Vandersteen**.'

'Dat klopt,' vertelt Leonardo, de man die tot op heden vooral bekend was als inkleurder. 'De uitgeverij en ook mevrouw Morris hebben altijd gesteld dat *Lucky Luke* zal worden gecontinueerd. Dat is vastgelegd. Alleen weet ik niet of er nog specifieke op- en aanmerkingen in een testament zijn opgenomen.

Twintig jaar terug hebben eens twee tekenaars meegewerkt aan *Lucky Luke*. Dat waren **Garcia** en **Janvier**. Maar je zag een stijlbreuk.

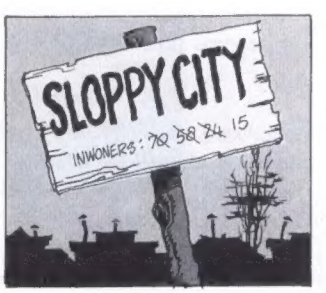

Nadien tekende Morris de strip weer helemaal alleen. Ik denk dat ik heel wat dichter aanleunde tegen Morris' tekenstijl. Eigenlijk heeft hij mij ook ontdekt. Ik heb hem eerst geholpen bij het restaureren van oude tekenplaten. Net als Morris maakte ik karikaturen. Desgevraagd schilder en teken ik realistisch. Wanneer ik een tekening van Lucky Luke mag maken, neem ik altijd het werk van de meester onder ogen. Al tekenend vraag ik me dan af hoe Morris dat zou hebben gedaan.'

Afgelopen jaar werd Leonardo nog door Morris uitgekozen als zijn opvolger voor de eerstkomende tijd.

'Ik was zeer vereerd en zal zien of de intentie bij Mevrouw Morris en de familie **Vanderstichelen** (Lucky Comics) er over een jaar nog is. Ik werk al 40 jaar voor Morris. Ik tekende 6 à 7 albums van *Rataplan*. Morris was altijd erg tevreden over mijn werk. Het volgende stripverhaal - *Le Noël de Rataplan* - heb ik twee maanden geleden nog aan hem voorgelegd. Het komt in oktober op de markt. Ook zal daarna zeker nog een volgend album van *Lucky Luke* verschijnen. Dat is immers af. De voorlopige titel was *Le légende de l' Ouest*. Maar dat klonk eigenlijk te woordenboek- of te filmachtig. Ik heb Morris daarom 15 alternatieve titels opgestuurd. En dan ligt er nog een half afgemaakte strip klaar.'

Leonardo is momenteel mede verantwoordelijk voor de publiciteit en de merchandising. De dood van Morris kwam onverwacht en hard aan. 'Hij was van de trap gevallen en een operatie aan zijn dij was goed verlopen. Hij heeft een luchtaandoening goed doorstaan, maar een longembolie werd hem alsnog fataal. Jammer, want de avond voordien had Morris nog de titel bedacht voor de nieuwe *Rataplan* en hij had al tekenmateriaal laten bezorgen. Ik stuurde hem alweer boodschappen via de fax. Ik voel me er nu niet goed bij. Ik kon immers geen afscheid van hem nemen.'

Was het afgeleverde tekenmateriaal een voorteken? Wellicht, want Morris zei altijd: 'Zonder potlood en papier wil ik niet begraven worden. Misschien krijg ik er hierboven nog zin in.'

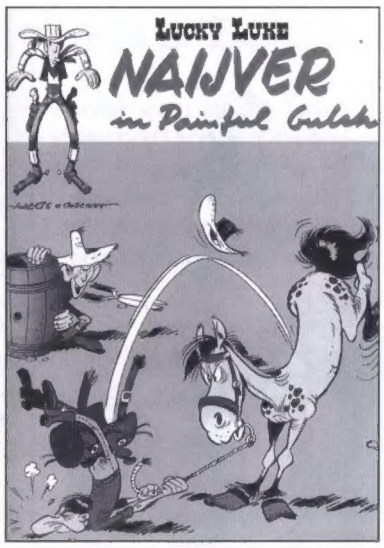

Lucky 10

Er liggen op dit moment vreselijk veel Lucky Luke*-titels in de winkels. De redactie van* Stripschrift *vroeg* ***Piet Bakker****, verantwoordelijk voor* De Pep Site *(te vinden op het internetadres* home.pscw.uva.nl/bakker/pep*) naar zijn persoonlijke lijstje van bijzondere verhalen.*

1. Naijver in Painful Gulch *(in* Pep *heette dit verhaal* Rivalen in Painful Gulch *maar het Vlaamse en bijbelse 'naijver' is uiteraard leuker). Het 19e album. De strijd tussen de grote oren en neuzen is één van de beste Lucky's. Vooral de analyses van de beide partijen over het ontstaan van de vete en de kleinigheden die aanleiding zijn voor nieuwe kloppartijen van de beide families (O'Hare en O'Timms) zijn vermakelijk.*

2. De spoorweg door de prairie *(in* Pep*:* Rails door de prairie*). Album 9. Omdat het 't oudste verhaal is (uit 1957) dat ooit in Nederland als vervolgverhaal is verschenen, namelijk in 1971. Het eerste met de officiële medewerking van het genie Goscinny.*

3. Billy the Kid. *Voor de Nederlandse jeugd de kennismaking met de held. Het 20e album uit 1962, maar in 1965 in* Pep *gepubliceerd. Vrijwel altijd op de laatste pagina's zodat in dit geval zeker gold dat het lekkerste voor het laatst bewaard werd. Vanaf het voorjaar van 1965 zal* Lucky Luke *vrijwel nooit ontbreken in* Pep*: 26 vervolgverhalen en 7 korte episodes volgen elkaar op tot het eind van het tijdschrift in 1975. Daarna gaat onze held gewoon door in* Eppo.

4. The Daily Star. *Eén van de mooiste verhalen met een historische en educatieve achtergrond. Hoe in een stadje eerst één en later twee rivaliserende drukpersen het leven ontwrichten en uiteindelijk het begin zijn van een krantenconcern. Wat The Frontpage voor de film was, is The Daily Star voor de strip.*

5. Tenderfoot *(Het tweede Dargaud-album uit 1968). De confrontatie van een Engelse gentleman en zijn butler met het wilde westen. Het onverstoorbare van de Engelsen is vooral aan de butler goed te zien die alle aanvallen van misdadigers vergelijkt met de kwajongensstreken die in Engelse clubs uitgehaald worden en er daardoor nauwelijks van onder de indruk lijkt te zijn.*

6. Arizona *(oorspronkelijke titel* Arizona 1880*, uitgebracht in 1947 in* Robbedoes*, maar al eerder verschenen in de* Robbedoes-almanak *van 1946). Een curiosum. Wie dit eerste avontuur ziet herkent de rokende, schietende (en dodende) Luke nauwelijks, ook al omdat hij uiterlijk niet erg lijkt op zijn latere versie.*

7. De Daltons breken uit, *het 15e album uit 1960. Eigenlijk is Luke vooral goed vanwege de figuranten, en dan vooral dankzij de figurant der figuranten Rataplan, die niet alleen steeds belangrijker wordt maar zelfs het slachtoffer is geworden van een eigen serie die waarschijnlijk (omdat die toch al niet door Morris werd getekend) nog voortgezet zal worden ook. Eigenlijk zijn er maar twee Daltons: Joe en Averell. Hoe die andere twee heten weet ik niet eens.*

8. De Rechter, *het 13 album uit 1959. Na de Daltons de mooiste bijfiguur en ook nog eens één van de eerste uitgewerkte historische figuren. Gebaseerd op* ***Roy Bean****.*

9. Western Circus. *De tekenfilm-editie van de* ***W.C. Fields****-films en alleen daarom al de moeite waard.*

10. De trek naar Oklahoma. *Alweer historisch, maar één van de verhalen met de meeste humor waarbij niet zozeer de trek het onderwerp is, maar vooral de voorbereidingen.*

IN MEMORIAM MORRIS

(1923-2001)

Lucky Morris heeft zopas zijn laatste duel in The O.K. Corral verloren, het gevecht dat we allen op een dag moeten verliezen. Gedurende meer dan vijftig jaar hebben wij, zijn lezers, rotsvast geloofd dat zijn potlood sneller was dan de loden kogels van een colt '45. Het is waar, dat hij, als ik het zeggen mag, welhaast verraderlijk werd overvallen...

Het leven van **Maurice De Bevere** valt samen met zijn carrière als kunstenaar; de mens, bescheiden, teruggetrokken, zich verbergend achter zijn enige personage, zijn schepsel. Het bestaan van de privé-persoon, van de kunstenaar, was uitsluitend gewijd aan zijn Lucky Luke. Het antwoord dat Morris steevast gaf op de vraag of hij een Nederlands- of een Franstalige tekenaar was, dient eveneens in deze zin te worden begrepen: weigerend om zich te definiëren in zulke termen, repliceerde hij dat hij 'linguïstisch aseksueel' was. Voor Morris had enkel het tekenen een betekenis.

Iemands culturele *roots* kennen, is, in België, een belangrijke vraag en, voor de Franstalige lezers was Morris trouwens gekend onder zijn 'echte'(!) naam, Maurice 'de Bévère', met de vereiste kleine d en met alle accenten waar nodig. Nochtans, het antwoord van Morris kon fundamenteel enkel en alleen worden gegeven door een Vlaamse tekenaar... In feite was Morris de eerste Vlaamse striptekenaar die een werkelijk internationale carrière kende.

Morris is altijd gefascineerd geweest door de film. En, vanaf het prille begin van zijn professionele carrière, toen hij op kerstdag 1945 zijn personage Lucky Luke grafisch creëerde, zich zijn passage in een tekenfilmstudio herinnerde, gaf hij hem een onderkaak à la Popeye. Alle personages uit *Arizona 1880*, het eerste *Lucky Luke*-verhaal, gepubliceerd in september 1946 in *Robbedoes Almanak 1947*, hebben trouwens maar vier vingers zoals alle Disney-personages. De naamalliteraties (Lucky Luke, Jolly Jumper) versterken bovendien nog de gelijkenis (Mickey Mouse, Donald Duck). Stilistisch gezien is dit eerste verhaal een meesterwerkje van dynamisme en beweging: in de vechtscènes lijken de zwarte inktmassa's op zichzelf te bewegen, van vakje naar vakje, door alle platen heen. Men denkt voor een magisch scherm te zitten waarop enkel goede films worden geprojecteerd.

Het beeldverhaal zou voor Morris een afgeleide betekenen voor het maken van films. Zijn papieren cowboy is een treffende parodie op de cowboys van celluloid, van **Gary Cooper** tot **John Wayne**, over **Alan Ladd**, **Gene Autrey**, **Tom Mix**, **Roy Rogers**, Hopalong Cassidy, **Henry Fonda**, **Randolph Scott** en **William Hart**. Dikwijls trouwens waren de secundaire personages in de reeks *Lucky Luke* karikaturen van beroemde acteurs. De situaties waar Morris en zijn scenarist **René Goscinny** hun helden in onderdompelden, verwijzen naar de historische werkelijkheid van het Wilde Westen: de goldrush, de oorlog met de indianen, de overbrugging van het Amerikaanse continent door de spoorweg, de telegraaf of de postdienst, de stormloop op Oklahoma, de strijd tegen de treinrovers, de beroepsvalsspelers, de charlatans en de bandieten van allerlei slag, de ontdekking en de ontginning van petroleum...

Wezenlijker nog, Morris' manier van het in beeld brengen, zijn visuele verhaaltechniek was pure cinema. Alles is aanwezig, en dikwijls beter dan in de 'echte' film: afwisseling van camerastandpunten, scherptediepte-effecten, decoupage en montage, camerabewegingen, geluidseffecten, geluid en acties buiten beeld, gebruik van generiek bij begin en einde. Niets echt uitzonderlijk voor een realistische actiestrip, maar wel zeer ongebruikelijk voor een humoristisch beeldverhaal. Achter zijn bescheiden voorkomen was Morris, in zijn domein, een enorme vernieuwer. Was hij trouwens niet, samen met de verzamelaar en stripfanaat **Pierre Vankeer**, de uitvinder van de term Negende Kunst?

Morris heeft, o ironie, door het wereldwijde succes van zijn papieren held, de zoete smaak van de weerwraak geproefd door Lucky Luke te zien uitgroeien tot een ster van de tekenfilm èn van een film met acteurs van vlees en bloed. In feite is de ganse carrière van de tekenaar Morris uitzonderlijk: hij moet zo ongeveer de enige Vlaamse stripauteur zijn die maar één enkel personage creëerde en er ook zijn ganse leven en al zijn energie aan heeft gewijd. Alles wel beschouwd, een heuse carrière op zijn Amerikaans.

Persoonlijk rest er me niets meer dan te hopen dat de doodbidder, die Morris in zijn doodskist legde, niet vergat om hem een bundel pas geslepen potloden en een riem goed tekenpapier mee te geven. Blijven tekenen was, denk ik, Morris dierbaarste wens. En, tussen ons gezegd, ik zou ook graag de teer en de pluimen willen klaarmaken om deze magere Hein, die Lucky Morris zo valselijk in de rug schoot, te bedanken zoals het hoort.

Charles Dierick
Directeur Belgisch Centrum van het Beeldverhaal

Tien voor thee?

door
JEROEN MIRCK

Daan Jippes, **winnaar van de Stripschapprijs 2001, is voor veel mensen de auteur van dat ene album:** *Twee voor thee*. **Aangezien hij verder nooit een eigen strip in boekvorm publiceerde, heeft deze Oberon-uitgave uit 1973 mythische proporties gekregen. 'Daan kan eigenlijk alles, en het zit allemaal in dat ene boek', zeggen zijn volgelingen. Maar er is ook kritiek.**

'*Twee voor thee* is gewoon het oefenstripje van een beginnend tekenaar die aanvankelijk **Fred Julsing** of **André Franquin** van de troon wilde stoten, maar halverwege het verhaal opeens Disney ging imiteren', zegt *Da Duke* in het discussieforum van website *stripster.nl* 'En over dat ene album heeft de goede man indertijd ook nog eens maar liefst drie jaar gedaan! Volgend jaar wint hopelijk weer eens een èchte striptekenaar de Stripschapprijs.'

Bovenstaande kritiek is gericht aan het adres van **Daan Jippes**, winnaar van de Stripschapprijs 2001. Een dergelijke (anonieme) verkettering is op de burelen van het stripweekblad *Donald Duck* ondenkbaar. Daar geldt Jippes immers als het Grote Voorbeeld. Hoofdredacteur **Thom Roep**: 'Ik ken Daan sinds 1973 en toen was *Twee voor thee* net verschenen. Het was minder freakerig dan *Hipper*, de strip die hij voor *Revu* maakte. Ik kocht het boek onmiddellijk, want het was uniek. Andere strips zagen er plat uit. Daan werkt heel gedurfd: met actielijnen, afwijkend perspectief, half afgesneden figuren, diepte doordat je langs figuren heenkijkt. Hij voegt als het ware een derde dimensie toe. Ook in zijn latere werk voor *Donald Duck* zag je dat terug. De invloed van *Twee voor thee* is groot: het ligt hier bij de tekenaars op tafel.'

Verpletterende indruk

Michel Nadorp is één van die tekenaars uit de Nederlandse Disney-stal die *Twee voor thee* daadwerkelijk in een lade van zijn tekentafel heeft liggen. 'Wacht even, ik pak het boek erbij', begint hij. 'Ik weet nog goed dat de strip van start ging in *Pep*. Vanaf de allereerste pagina maakte het een verpletterende indruk op mij. Daan tekende in een swingende stijl die afgeleid was van Franquin. Ook zag je duidelijk de invloed van **Morris** en **Albert Uderzo**. Als jongetje heb ik de pagina's uit *Twee voor thee* met een vergrootglas zitten bekijken. Halverwege het verhaal – vanaf pagina 22, om precies te zijn – veranderde de tekenstijl: het werd meer Amerikaans. Daan had **Floyd Gottfredson** ontdekt, de tekenaar van de Amerikaanse dagstrips en *Sunday pages* van *Mickey Mouse*. De lijnvoering veranderde, het werd allemaal wat droger. Ook de ogen van Bernard veranderden mee: eerst waren dat zwarte knopjes, terwijl je in het tweede deel ook het oogwit krijgt te zien. Persoonlijk vind ik het eerste deel sfeervoller, virtuozer, onnavolgbaarder. In het tweede deel van het album is duidelijker de constructie te zien.'

Volgens Nadorp is *Twee voor thee* een hoogtepunt op stripgebied, 'maar meteen ook een eindpunt'. 'Met dit album had Daan zijn ei gelegd', meent Nadorp. 'Hij heeft er zóveel in gestopt' en is daarna in andere projecten gedoken. Sindsdien heeft hij niet meer de fut gehad om aan een tweede verhaal te beginnen. Striptekenen is bloed, zweet en tranen. Daar is discipline voor nodig. Daan kan zich niet lang op één ding vastleggen. Die werkwijze houdt hem fris, geeft hem nieuwe energie. Hij heeft geen *staying power*, à la Matena.'

Cultboek

Het was **Dick Matena** die er met zijn neus bovenop zat toen Jippes tekende aan het 'Gottfredson-deel' van *Twee voor thee*. 'Ik werkte bij Daan thuis in Schiedam, want het liep indertijd niet zo fantastisch met mijn huwelijk', vertelt Matena. 'Zelf tekende ik aan *Grote Pyr*, terwijl Daan bezig was met de bootscènes van *Bernard Voorzichtig*. Het is niet waar dat Daan drie jaar aan die strip heeft gewerkt, zo-

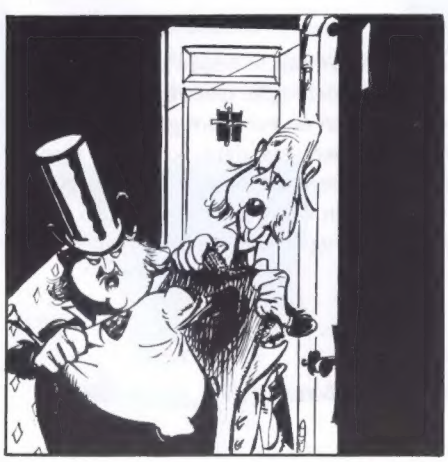

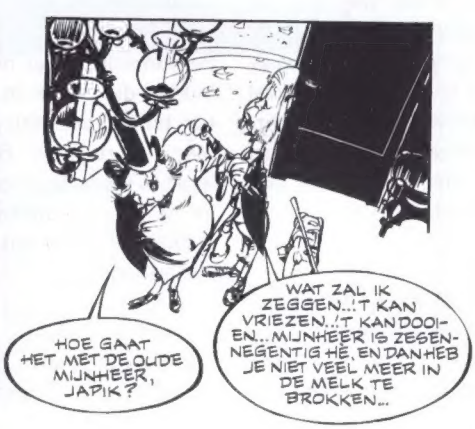
HOE GAAT HET MET DE OUDE MIJNHEER, JAPIK?
WAT ZAL IK ZEGGEN..! 'T KAN VRIEZEN..! 'T KAN DOOIEN... MIJNHEER IS ZEGENNEGENTIG HÉ, EN DAN HEB JE NIET VEEL MEER IN DE MELK TE BROKKEN...

***Boven*, Omslagtekening voor *Stripbewust 4* uit 1975.**

***Links*, Van *Twee voor thee* hertekende Jippes veel. Vaak hele platen, soms ook enkel plaatjes zoals dit voorbeeld uit plaat 2.**

***Rechts*, Als de redactie van *Robbedoes* eens had geweten... (uit de Nederlandse editie van *Robbedoes 1103* van 4 juni 1959).**

***Geheel rechts*, Voor de Deense uitgave uit 1977 van *Twee voor thee* tekende Jippes een nieuw omslag.**

n dat ene geniale boek'

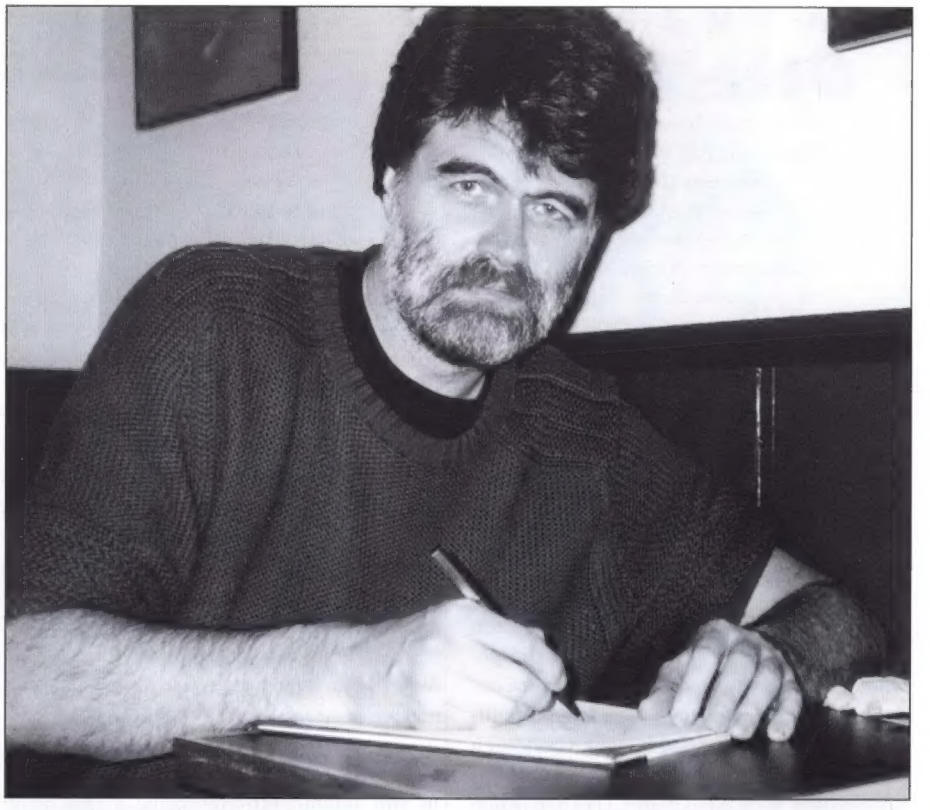

als wel wordt beweerd. In totaal zal hij er zo'n anderhalf jaar mee kwijt zijn geweest, want tussendoor tekende hij *Flintstones*-covers en dergelijke. Het is een bijzonder boek, of liever gezegd een raar boek. In *Twee voor thee* zitten de invloeden van zeven verschillende tekenaars. Daan legde ongegeneerd de boeken van zijn voorbeelden naast zich. Alleen van hem pik ik dat, want op papier ontstond er toch iets typisch Jippes. Niemand heeft bij geboorte zoveel tekentalent meegekregen als Daan. Inhoud, inzicht... het dringt allemaal door in dat ene boek. Daarom mag het van mij een cultboek wezen. Het evolueert niet echt, het is allemaal even knap. De enige reden waarom het voor mij géén meesterwerk is, is dat het niet allemaal even consistent is. Het is te druk, er zit teveel in. Toch blijf ik het verbluffend vinden om het boek plaatje voor plaatje te bekijken.'

Een pure striptekenaar is Jippes niet, meent Matena, maar gezien zijn ongebreidelde talenten is hij absoluut een fenomeen. 'Jammer dat hij na *Twee voor thee* nooit meer een album heeft gemaakt. Daan was teleurgesteld dat het publiek het niet net zo leuk vond als hijzelf. Hij scoorde geen 10 in de *Pep*-poll, maar een 7,2 of zoiets. Ook viel de albumverkoop hem tegen. Daarna is hij voor Disney gaan werken. Jammer, want daardoor heb ik zijn eigen werk nooit in perspectief kunnen zien. Ik was benieuwd hoe hij zich ontwikkeld zou hebben. Dat hij eruit stapte heb ik hem regelrecht kwalijk genomen. Hij moest het boegbeeld van de Nederlandse strip zijn, heb ik tegen hem gezegd. De Nederlandse Franquin of **Hergé**. Als hij er zijn schouders onder had gezet, had Nederland in die tijd een rol van betekenis kunnen gaan spelen als stripland.'

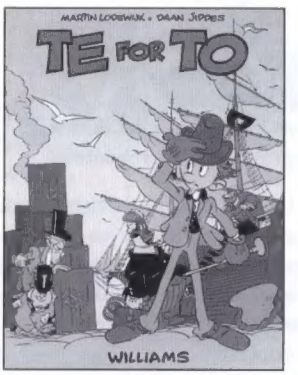

Forsyte Saga

Niemand heeft een beter inzicht in de ontstaansgeschiedenis van *Twee voor thee* dan **Martin Lodewijk**, die het scenario schreef. 'Daan en ik kennen elkaar uit de *Pep*-tijd, toen Daan daar de vormgeving deed. Er was mij gevraagd om iets te schrijven voor **Dino Attanasio**, en Daan zei: 'Dat had ik ook leuk gevonden!' Vervolgens hebben we met elkaar ideeën doorgesproken. *Bernard Voorzichtig* is ontstaan als parodie op de *Forsyte Saga*, een familie-epos van **John Galsworthy** dat zich afspeelde in de Victoriaanse tijd. Daan was geen harde werker en ruwweg op de helft van het verhaal ging hij naar *Donald Duck*. Daar ontdekte hij het werk van Gottfredson. Daan is een meester in het doorzien van stijlen, maar het gevolg was wel dat hij vanaf dat moment in *Twee voor thee* een compleet andere stijl ging hanteren. Hij probeerde dat recht te trekken en uiteindelijk werd het een amalgaam van twee stijlen.'

Daan Jippes uit Voorburg heeft lange tijd niets van zich laten horen. Dat is ook niet zo erg, want we hebben van deze talentvolle jonge tekenaar nog een heleboel werkstukken in voorraad. Zoals dit stripverhaaltje. Het is jammer, dat Daan altijd zo slordig tekent.
TEN OP ROBBEDOES
1 JAAR | 6 MAANDEN | 3 MAANDEN
Fl. 23.40 | 11.70 | 5.85
Fl. 27.60 | 13.80 | 6.90
Fl. 29.40 | 14.70 | 7.40

Thee voor Tibet

Al tijdens de productie van het eerste avontuur van *Bernard Voorzichtig* kreeg Lodewijk ideeën voor een tweede verhaal: *Thee voor Tibet*. 'Het was één van de weinige synopsi die ik bijna helemaal had uitgewerkt', blikt Lodewijk terug. 'Ik had veel over Tibet gelezen, me grondig gedocumenteerd. Eigenlijk hoefde ik het alleen nog maar uit te schrijven. Dat synopsis ben ik echter kwijtgeraakt. Ik was in Londen en belde vanuit een telefooncel aan de Theems een Britse vriend met de vraag of ik bij hem langs kon komen. Vervolgens heb ik dat synopsis in die telefooncel laten liggen. Ik ben nog teruggegaan om te zoeken, maar het was weg. Uiteraard heb ik geprobeerd om het uit mijn hoofd te reproduceren, maar de leukste dingen was ik gewoon al vergeten. Deze pech heeft het werk aan het tweede verhaal van *Bernard Voorzichtig* zeker belemmerd.'

Van begin af aan leek *Thee voor Tibet* een onhaalbare kaart. 'Het ontstaan van *Twee voor thee* was moeizaam geweest, dus begonnen we niet meteen na een paar weken aan het tweede deel', vertelt Lodewijk. 'Vervolgens ging Daan naar Amerika. Doordat we het allebei heel druk hadden, is dat tweede boek er toen nooit van gekomen. Jaren later was Daan

Thom Roep: 'Uderzo was op zoek naar een eventuele opvolger, maar hij schrok toen hij de drie proefpagina's van Jippes zag, want dat was misschien nog wel beter dan zijn eigen werk.'

een tijdje terug in Nederland en hebben we het er weer over gehad. Het heilige vuur was inmiddels echter verdwenen bij ons. Ik was mijn verhaal kwijt en Daan had het druk met compleet andere dingen. Jammer! Ik had in dat eerste verhaal allerlei dingen ingebouwd waarmee we nog járen door konden. Dan zou het ook echt een soort *Forsyte Saga* zijn geworden, waarbij we Bernard en Constance ouder hadden zien worden, net als in zo'n familiedrama. Het verhaal had kunnen voortduren tot de Eerste Wereldoorlog en zou waarschijnlijk eindigen in de jaren dertig. Dan ben je tien delen verder!'

Nieuwe lichting

De invloed van *Twee voor thee* (dat dit jaar voor het eerst sinds '81 een herdruk beleeft) is ook anno 2001 nog goed merkbaar. Niet alleen de oude garde stripmakers is onder de indruk van Jippes, maar ook een nieuwe lichting tekenaars. De 27-jarige Middelburger **Sander Gulien** tekent voor *Donald Duck* en is jarenlang een grote fan geweest van Jippes. '*Twee voor thee* is echt de Bijbel van de striptekenaars', zegt Gulien. 'Ook ik ben erdoor gegrepen, al lees ik het boek niet zo vaak meer als vroeger. Ik teken voor *Duck* sinds mijn vijftiende en ontdekte het werk van Jippes toen ik twintig was. Zijn tekenstijl is technisch heel goed en heel elastisch. Wat hij in *Twee voor thee* doet, scoort bij mij hoger dan *Asterix*. Jippes schreef me ooit dat mijn *Duck*-werk een schwung heeft die andere tekenaars nooit zullen beheersen. Daar ben ik best trots op.'

Toch is er natuurlijk ook kritiek op *Twee voor thee*, met name geuit door diezelfde nieuwe lichting stripmakers. **Mars Gremmen**: 'Toen ik bij Funny Farm ging werken, was *Twee voor thee* het boek dat je als tekenaar gelezen moest hebben, zo zeiden mijn collega's. En dat heb ik dus gedaan. Het album is tamelijk onleesbaar, Jippes verandert vaker van stijl dan ik van ondergoed (ja, ik stink), en van tijd tot tijd moet je wel héél goed kijken wat een plaatje nu eigenlijk voorstelt. Er bestaan tekeningen van **Eric Schreurs** die duidelijker zijn! Het werk van een jonge talentvolle tekenaar die experimenteert met waar hij allemaal wel niet toe in staat is, denk ik dan.'

Comeback

In zijn autobiografische dagboekstrips heeft **Gerard Leever**, net als Mars afkomstig uit de stal van Funny Farm, zijn adoratie voor Daan Jippes nooit onder stoelen of banken gestoken. Nadat **Gerrit de Jager** in een interview had gezegd dat *Twee voor thee* bij Leever op de tekentafel ligt, maakte de tekenaar van *Oktoknopie* er een ludiek stripje over, waarin hij een vergeefse poging waagt om het vastgekoekte album van zijn werktafel te verwijderen. Deze grap keerde terug tijdens een tentoonstelling op de Stripdagen, waar Leever zijn tekentafel exposeerde – inclusief het vastgeplakte album. 'Dat was natuurlijk een geintje', reageert de Arnhemmer. 'Ik vind *Twee voor thee* zo bijzonder omdat het heel erg goed getekend is. Toch is het geen perfect stripboek, doordat er teveel verscheidenheid van stijl in zit. Maar voor tekenaars is dat juist smullen. In het begin liet de strip aan duidelijkheid nog wel te wensen over, maar halverwege heeft Daan zijn stijl helemaal gevonden. *Twee voor thee* was voor hem de leerschool naar een eigen stijl. Aan het eind heeft hij die te pakken. Daarom denk ik dat hij zichzelf met een tweede album had kunnen overtreffen. Bovendien had dat ook geen drie jaar hoeven duren, denk ik. Ook als hij een boek in één jaar zou maken, zou het dezelfde kwaliteit hebben.

NEE, ALSTUBLIEFT GEEN DAAN!
SINDS GERRIT DE JAGER IN EEN INTERVIEW ZEI DAT IK 'TWEE VOOR THEE' OP MIJN TEKENTAFEL HAD LIGGEN HAD IK TOCH AL ZO'N NAAM IDOLAAT TE ZIJN VAN DAAN JIPPES. WAT ZOU DE STRIPWERELD ZEGGEN ?!
IK HEB OVERIGENS WEL EENS GEPROBEERD HET ER AF TE HALEN....
HELAAS! HET ZIT VAST-GEVOEKT!

Bij Gleever zit *Twee voor thee* vastgekoekt op de tekentafel.

Voor de allerlaatste pagina van *Twee voor thee* had Daan bij voorbeeld maar een dag nodig.'

We zullen het nooit weten, want dat tweede deel komt er niet. Of is er eenzelfde comeback denkbaar als met *Agent 327*? Martin Lodewijk: 'Hahaha! Nee, dat denk ik niet. Maar ik zeg je eerlijk: als Daan me meteen na dat eerste deel bij mijn kraag had gegrepen, dan was het gelukt.'

Geïnspireerd door Floyd Gottfredson: de doorlopende schouderpartijen van 'bad guy' Überalles.

Hipper

*Al is **Daan Jippes**' oeuvre in boekvorm maar klein, toch heeft hij naast zijn werk voor onder meer **Disney** en **Jan Kruis** wel degelijk meer strips getekend onder eigen naam. Bij voorbeeld een tiental zogenaamde* Pep-spotters *in de zeventiger jaren. En dan was er natuurlijk reeds in 1967 de strip* Hipper *waarin de gelijknamige hoofdfiguur op tekst van **Hans Ferrée** meerdere avonturen beleefde in het tijdschrift Revu. En niet tot ieders tevredenheid. Dat blijkt wel uit de navolgende ingezonden brief uit een* Revu *van maart 1968.*

'Daar is-ie weer! Nu in uw strip 'Hipper', geschreven en getekend door Hans Ferrée en Daan Jippes (of Joppes, het blijft moeilijk lezen). Klein en gedrongen, met zijn 'eeuwige' attributen: de sigaar en de grote kromme neus. Ja zelfs zijn naam verraadt hem: Maupie Muntmaker! Direkt is zijn rol duidelijk. Geld verdienen, ditmaal in de showbiss, ten kost van de arme jongens. We kennen hem immers. Onder andere uit de protocollen van Zion, Der Stürmer en laatstelijk nog, uitgebraakt door Nassers propagandamachine.

Lieve redaktie. Bespaar ons dit schandelijk gedoe en onderbreek deze strip, geschreven en getekend door Hans Ferrée en Daan Joppes (of Jippes), tot dit antisemitisch symbool eruit verdwenen is. Te vragen de hiervoor verantwoordelijke redaktieleden plus de vervaardigers van deze strip uit uw weekblad te donderen, zal waarschijnlijk te veel verlangd zijn.

Heere Heeresma, Amsterdam

AvO

MET DAT TALENT VAN JOU KAN JE GOUD VERDIENEN!
M...MM AAR EH...
ALS MAUPIE MUNTMAKER JE MANAGER
NIKS TE MAKEN.. TEKEN DIT KONTRAKT EN JE VERDIENT 1000 GULDEN IN DE WEEK!
DUIZEND GULDEN IN DE WEEK
O LIEFSTE, DAN KUNNEN WE TROUWE

Bits & Pieces

Kat

Een bolle kat. Zo begint het NRC over Heinz. Niet dè kat. Nee, een kat. En wel een bolle. Niet zomaar een kat, dat niet. Nee, het is wel een BOLLE kat.
Het is duidelijk dat de redacteur nooit van Heinz heeft gehoord.
'Ja, een bolle kat die tot april 2000 in kranten figureerde' zo schrijft men.
Roem is toch wel erg snel vergankelijk. Krijgen Windig en de Jong er zelfs de Stripschapprijs voor en dan weet een paar jaar later iemand niet meer naar voren te brengen als 'een bolle kat'.
En dat allemaal ter gelegenheid van de mededeling dat 'Heinz the movie' in de maak is voor Kerstmis 2003.
Nou is er ooit eerder een tekenfilm over een poes gemaakt in Nederland door Rob Houwer. Weliswaar staat het ding te boek als een Bommelfilm, maar Tom Poes is natuurlijk de dragende figuur. Bij die productie is volgens mij nogal wat afgevloekt. Toonder wil artistiek gezien niet graag aan dit werk herinnerd worden. En het telefoonnummer van de heer Houwer zal ook niet bovenaan zijn agenda staan. Omgekeerd wilde Houwer destijds wel eens een afgeronde rolprent zien, iets waar de dienstdoende tekenstudio kennelijk niet helemaal aan toe was. Ingehuurde Japanners met snelle en vooral dikke viltstiften hebben naar men zegt toen een handje geholpen. Zo nu en dan zag je dan ook wat vreemde capriolen in de film. Ikzelf herinner me nog goed de Bommelfiguur die met een punaise aan de rotswand geplakt leek. Was een actiescène.
Ik stel me zo voor dat Windig en De Jong nu niet gehinderd door enig gevoel van onbehagen lekker rustig bezig zijn met hun Heinz. Producent ZigZag Film staart glimmend van trots door het raam naar buiten. Langzaam wordt het 2002 en vraagt eens iemand langs zijn neus weg: 'Schiet het al een beetje op?' In elk geval schieten op dat moment de heren volledig in de stress en kan er even een aantal weken niet worden gewerkt. In de krant kun je dan nog wat kopietjes opsturen van oude publicaties, maar in een film heb je niks aan complete herhalingsscènes. Je kan een kat tenslotte maar één keer een doodschop geven.
Tegen de Kerst van hetzelfde jaar beginnen opeens de ramen te rammelen als blijkt dat nog de helft van alle scènes niet getekend is en de marketingmanager al advertentieruimte moet kopen in de dagbladen en op tv. 'Jongens, weten jullie het zeker, lukt het?'
'Tuurlijk' antwoorden Eddie en René. Ja, want elk ander antwoord is fout. En die bolle kat is toch melig genoeg om snel wat extra plaatjes te maken. Zo tegen april 2003 wordt het echt spannend want dan is de afronding in zicht. Althans bij de producent. Het creatieve gedeelte is even achterop geraakt. Alle vrienden worden gemobiliseerd en iedereen gaat helpen tekenen. Dikke stiften, kromme penvoering, klare lijn en dunne Heinz liggen op de loer.
De producent is al begonnen de geldkraan dicht te draaien en in de kranten verschijnen de eerste onrustverhalen. Iedereen rolt bekvechtend over elkaar heen. En in de bioscoop komt een film met een bolle kat die af en toe vermageringstrekjes vertoont.
Dit scenario is in Holland wel het ge-ijkte scenario. Er moet ergens ruzie komen. Anders gaat de creativiteit niet koken. En uiteindelijk mag het toch minder kosten dan vooraf gezegd. Ook lekker Hollands. Ja, Bits houdt zijn hart vast. Ik gun die bolle kat een geweldig succes. Maar is Nederland wel toe aan een eigen avondvullende tekenfilm?
'Dat kan toch alleen door Disney worden gemaakt?' hoor je zo'n etterig reportertje al vragen. Ze zullen niets nalaten om de zaak te kleineren. 'Zitten hier ook honderdduizend beelden in en hadden dat er niet honderdvijftigduizend moeten zijn voor een vloeiende film?' leutert een tekenfilmwijsneus.
Ik hoop daarom van harte dat Windig en De Jong hun kat Heinz veel laten stilzitten op zijn bolle gat. Want als hij teveel gaat lopen, moeten er onder tijdsdruk sneltekenaars uit Aziatische landen worden ingevlogen. Al die plaatjes die dan op elkaar moeten passen. Afgrijselijk. En met een computer wordt het er niet beter op.
Ik hoop voor René en Eddie dat mijn scenario niet uitkomt. Maar ik wacht nog heel even met het kopen van mijn bioscoopkaartje.

Ben Bits

WONDERLAND
VOOR AL UW STRIPS!
www.wonderlandstrips.nl

AGENDA

t/m 29 september
Expositie Erik Kriek, Galerie Fuzzyart, 2e Tuindwarsstraat 11, Amsterdam, info: (+31)(0)20-6262780, of via de site www.fuzzyart.nl
t/m 30 september
Expositie 'MAZ, Mazure', over Alfred Mazure, Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum, Museumpark 1, Overloon, info: (+31)(0)478-642150, of via e-mail: overloon@oorlogsmuseum.nl
t/m 15 oktober
Expositie 'What's your excuse 2001', n.a.v. een wedstrijd, Mekanik, St.Jacobsmarkt 73, Antwerpen, België.
t/m 18 november
Expositie 'Dag meneer De Raaf', over de dierenstrip in België, Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2191980.
20 september t/m 14 oktober
Expositie Stef Camil Carlens 'Gentle Ruddy Turnstone in an expanding collection of thoughts', TENT, Witte de Withstraat 50, Rotterdam.
21 september t/m 31 oktober
Expositie Aloys Oosterwijk 'Sexueel correct', Galerie Lambiek, Kerkstraat 78, Amsterdam, info: (+31)(0)20-6267543, of via de site www.lambiek.net
22 en 23 september
De Stripdagen, Brabanthallen, 's-Hertogenbosch, info: (+31)(0)76-5415990, of via e-mail: andre.bicker@stripschap.nl
22 september t/m 2 december
Expositie 'Mag 't even...!! De wereld volgens Jaap Vegter in strips en cartoons', Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7, 's-Gravenhage, info: (+31)(0)70-3646940, of via de site www.haagshistorischmuseum.nl
30 september
Stripbeurs, met signerende tekenaars: Ken Broeders, Jack Staller, Di Sano, Rik de Wulf, Ilah, Steven de Rie en Caryl Strzelecki, Mechelen, België, info via e-mail: vhammee@pandora.be
6 en 7 oktober
Strip 2-daagse, Grenslandhallen, Hasselt, België, info: (+32)(0)11-210918.
13 en 14 oktober
Gelders Stripfestijn, Rijnhal, Arnhem, info: (+31)(0)313-479592 of (+31)(0)6-26280354, of via de site www.stripfestijn.nl
15 t/m 21 oktober
Expositie Marc Sleen, met eerste drukken, originelen, affiches en curiosa, Stadsfeestzaal, Demervallei 14, Aarschot, België, info: (+32)(0)16-502079.
21 oktober
Strip-, platen- en cd-beurs in het kader van de week van de strip, Stadsfeestzaal, Demervallei 14, Aarschot, België, info: (+32)(0)16-502079.
28 oktober
3e Grote Stripbeurs van Maastricht, met onder anderen Don Lawrence, Martin Lodewijk, Roland Goossens en François Walthéry, Festi-Village, Boschstraat 30a, Maastricht, info: (+31)(0)43-3640563/(0)6-13204019, of via e-mail: elgu@castel.nl
11 november
4e Eindhovense Stripbeurs, Hotel Van der Valk, Aalsterweg 322, Eindhoven, info: (+31)(0)6-11310941, of via de site www.go.to/strip2000
20 november 2001 t/m 3 maart 2002
Expositie 'De kunst van Alex Raymond', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2191980.
15 en 16 december
De Stripgidsdagen, De Warande, Turnhout, België, info: (+32)(0)486-226874, of via e-mail: patrick.vangompel@pandora.be
2 juni 2002
5e Stripbeurs, Kalmthout, België, info: (+32)(0)3-6666783, of via e-mail: stripkalmthout@hotmail.com

DE MEEST ACTUELE AGENDA OP STRIPGEBIED KUNT U BINNENKORT WEER RAADPLEGEN VIA HET WORLD WIDE WEB VAN HET INTERNET OP ONZE NIEUWE STRIPSCHRIFTPAGINA'S

De pin-ups van MAZ

door
RICH THOMASSEN

Sherazad, pin-up in woord en beeld.

'Eindelijk erkenning' kopte *Het Parool* **in november vorig jaar naar aanleiding van de overzichtstentoonstelling van** Alfred Mazure **(MAZ) in het Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum. Deze tekenaar die geschiedenis schreef met zijn stripcreatie** Dick Bos **(1940) werd in de expositie vereerd met een uitgebreid overzicht van zijn werk en kreeg daarmee bijna dertig jaar na zijn dood eindelijk de aandacht die hij altijd al verdiende maar nooit kreeg.**
Op de tentoonstelling was een beeld van het veelomvattend werk van MAZ te zien: van zijn strips tot zijn films en van zijn detectiveromans tot zijn politieke spotprenten. En Dick Bos, uiteraard. De tentoonstelling heeft een vervolg gekregen tot 1 oktober. Ook verscheen er onlangs een bibliografie over Mazure. Uit alles wordt duidelijk dat Alfred Mazure meer is dan alleen de tekenaar van de beeldromans van Dick Bos, bij voorbeeld een begenadigd tekenaar van de pin-up in optima forma, met als belangrijke exponenten *Lindy Leigh* **en** *Jane, daughter of Jane*.

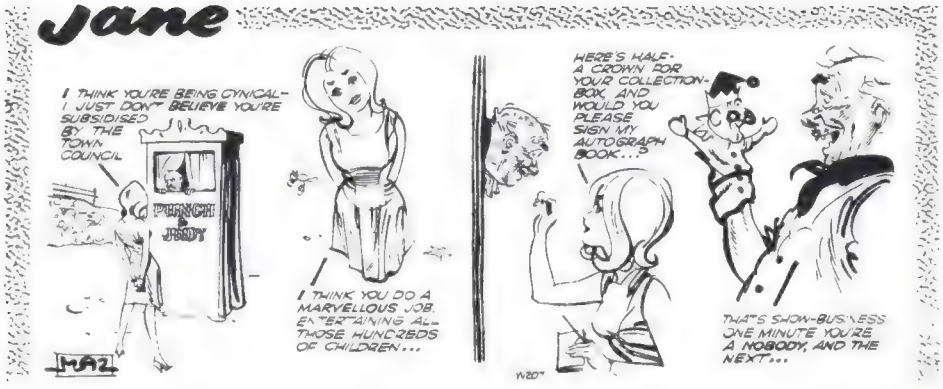
Jane
I THINK YOU'RE BEING CYNICAL- I JUST DON'T BELIEVE YOU'RE SUBSIDISED BY THE TOWN COUNCIL
PUNCH & JUDY
I THINK YOU DO A MARVELLOUS JOB. EN "ENTERTAINING" ALL THOSE HUNDREDS OF CHILDREN...
HERE'S HALF A CROWN FOR YOUR COLLECTION BOX, AND WOULD YOU PLEASE SIGN MY AUTOGRAPH BOOK...?
THAT'S SHOW-BUSINESS ONE MINUTE YOU'RE A NOBODY, AND THE NEXT...
MAZ

Links, **Laatste strip van *Jane, daughter of Jane*.**

***Rechts*, Voor land en glorie en gewillige mannen ging Lindy Leigh uit de kleren.**

De ochtend van maandag 28 augustus 1961 staat bij veel Britse mannen nog scherp op het netvlies. Aan het ontbijt met porridge, worstjes en jam (en uiteraard thee met melk) werden ze op de voorpagina van hun *Daily Mirror* boven al het nieuws van het weekend geconfronteerd met een getekende, aantrekkelijke dame, slechts gehuld in een handdoek. *'Yes! I'm Jane's daughter, Jane! – How DID you guess?' The Daily Mirror* had al in de week tevoren in haar kolommen uitgebreid aandacht gevraagd voor deze dame, spelend op het jeugdsentiment van menige Brit die opgroeide met *Jane*.

Pikante lingerie

Even een stukje stokoude Britse stripgeschiedenis. In 1932 startte dezelfde *Daily Mirror* met een strip van **Norman Pett**, getiteld *Jane, the diary of a Bright Young Thing*. Hierin tekende Pett de amusante belevenissen van de bevallige Jane, die regelmatig, en uiteraard onbedoeld, haar kleren verloor. Volledig volgens de discrete Britse manier toonde ze ons haar pikante lingerie. In de eerste jaren tekende Pett korte gags, maar later zou hij er een vervolgstrip van maken. Het resultaat bleef achter hetzelfde: wat Jane ook deed of welke avonturen zij ook beleefde, zij verloor haar kleren.

De strip was een instituut gedurende de oorlogsjaren, ook in de Amerikaanse dagbladen. En op een ochtend in 1944 toen Jane, zonder enige waarschuwing volledig naakt was, kopte een Amerikaanse krant als volgt: *'JANE GIVES ALL'* met daaronder de toevoeging dat de soldaten nu naar huis konden. Liefst 27 jaar ging de lieftallige Jane publiekelijk uit de kleren en in 1959 gaf de toenmalige tekenaar **Hubbard** er de brui aan. Hoe zeer *Jane* behoorde tot de Britten, blijkt uit het voorwoord in een herdruk uit 1983: *'Jane was as much a part of our daily existence, as barbed wire, bombs, ration books and the promised Bluebirds Over the White Cliffs fo Dover'.*

Cartoon met de nadruk op de pin-up. Uit Cartoon Sketch, 1959.

The Daily Mirror zocht en vond een opvolgster, getiteld Patti maar zij mocht slechts tot 1961 uit haar kleren stappen. MAZ' *Jane, daughter of Jane* werd de volgende stripheldin voor voyeurs in *The Daily Mirror*.

De nieuwe Jane had wel nog aan het begin van het stripcarrière een kort telefoongesprek met haar moeder, maar daarna verbrak zij blijkbaar de familiebanden en werd niets meer van moeder Jane vernomen. De dochter liet wel van zich spreken, want zij sloeg hetzelfde schaarsgeklede pad in als haar moeder. Geheel in traditie beleeft de heldin van Mazure vele avonturen waartegen haar kledingstukken niet bestand zijn. Of ze nu in een film speelt, de assistent van een goochelaar is of een waardevol collier moet bewaken, altijd zijn er situaties waarbij haar kleren verdwijnen of haar welgevormde benen duidelijk in beeld worden gebracht. De tekenstijl van Mazure was na Dick Bos danig veranderd. De hoekige stijl had plaats gemaakt voor een krachtige, ronde tekenstijl waarin Mazure met snelle, vaak dikke, lijnen een aantrekkelijk beeld wist te schetsen.

De dochter zou het record van haar moeder nooit evenaren, ze kwam er zelfs niet in de buurt. Op 30 augustus 1963, na een looptijd van twee jaar en twee dagen, stopte *Jane, daughter of Jane*. In de laatste maanden had de *Mirror* nog geprobeerd in te spelen op enig jeugdsentiment door de strip kortweg *Jane* te noemen (verwijzend naar de succesvolle strip), maar het mocht niet baten. Jane's dochter kreeg een snel afscheid en het enige wat het Verenigd Koninkrijk nog rest zijn de prachtige tekeningen van het weelderige lichaam van Jane, daughter of Jane.

Lindy Leigh

Was *Jane* gericht op een algemeen krantenpubliek, *Lindy Leigh* in het Britse mannenblad

CARMEN & CO
By Maz
LATER THAT NIGHT
GOSH, YOU STILL AWAKE?
I ONLY CAME IN MYSELF TEN MINUTES AGO
AND I THOUGHT YOU WERE GOING TO MAKE IT AN EARLY NIGHT!
THAT'S WHAT I THOUGHT. TILL EDDIE PHONED ME TO GO TO DINNER AND DANCE
EDDIE? AND HOW IS THE OLD SLEUTH NOWADAYS?
VERY INTERESTED IN YOUR SCULPTOR PAL TALBOT
MAZ

Een gesprek op de slaapkamer uit *Carmen & Co*: De meisjes nemen onopvallend pin-upachtige houdingen aan.

Boven, links en onder, **In de jaren zestig schreef Mazure een aantal avonturenromans over Sherazad, geheim agente.**

Rechts, **Omslag van *Gwida*, een tijdschrift van Malta (1967) waar Mazure een aantal jaren woonde.**

Rechtsboven, **Illustratie uit het satirische *Priscilla Darling*, door Mazure geschreven, 1964.**

Mayfair kende een andere lezersschare. Toen *Mayfair* eind 1968 Mazure benaderde voor een nieuwe strip, had de tekenaar in de laatste decennia naam gemaakt als een talentrijk tekenaar van vrouwelijk schoon. Een erotisch getinte strip zou wel passen in de sfeer van het mannenblad, en daarvoor zoek je uiteraard een tekenaar die van een leuke, welgevormde dame, iets meer kan maken dan een houterige tekening van iets dat op een vreemde zak aardappelen lijkt.

Lindy Leigh maakte onderdeel uit van de Britse geheime dienst. Haar plicht was elke geheime opdracht naar eer en geweten te volbrengen, tegen welke (strippende) kosten dan ook... In de krantenstrips bleef het nog beperkt tot een dunne babydoll of pikante lingerie, maar *Mayfair* vroeg, en kreeg meer. Lindy Leigh verloor haar kleren (haar maagdelijkheid had ze al veel vroeger verloren) bij elk avontuur. Haar baas met de geheimzinnige naam Colonel X instrueerde haar bij het begin van haar geheime missies in de zogenaamde *sound-killer*: een soort glazen buis waarin precies twee personen pasten, in een innige omhelzing. In haar onschuld vraagt Lindy haar baas om het hem ook opgevallen is dat de glazen tube steeds kleiner, en haar omhelzing met

de colonel steeds inniger wordt, maar de oude baas zwijgt wijselijk. Als agent 28, want uiteraard heeft Lindy een codenaam, een verrader moet ontmaskeren en deze herkenbaar is aan een wrat in een hartvorm op zijn rug, kiest zij uiteraard voor een spelletje strippoker. Lindy Leigh zou dit soort avonturen beleven en hoewel dit type verhalen in deze tijd gangbaar zijn, paste het toen in de deels shockerende inhoud van *Mayfair*.

De lezer van *Mayfair* kon slechts één jaar de avonturen van Lindy Leigh volgen, toen kreeg ze blijkbaar ontslag, want er is niets meer van deze dame vernomen.

Pin-up

De liefhebber van al deze fraai getekende dames kan in het totale werk van Alfred Mazure voldoende vrouwelijk schoon ontdekken. Een strip als *Romeo Brown* die Mazure vanaf 1954 voor *The Daily Mirror* tekende, vertelt weliswaar de onbeholpen belevenissen van een detective, maar de aandacht van de lezer wordt regelmatig afgeleid door het vrouwelijke schoon, eventueel gekleed in een niemendalletje. Romeo Brown (zijn visitekaartje vermeldt: *'Extra special agent. No job too small, no fee to big'*) weet de zaak, meestal onbedoeld, tot een keurig einde te brengen, zij het dat hij regelmatig in situaties komt waarbij de aanwezige dame (type pin-up) enkele kledingstukken verliest. Mazure zou *Romeo Brown* tot 1957 tekenen waarna hij voor *The Daily Sketch* ging tekenen (*Carmen & Co*, maar daarover dadelijk meer). De krant liet *Romeo Brown* niet doodbloeden en zocht een nieuwe tekenaar. Het duo *Peter O'Donnell* en *Jim Holdaway* dat later furore zou maken met *Modesty Blaise* zou nog vijf jaar lang de onhandige avonturen van *Romeo Brown* voor zijn rekening nemen. O'Donnell omschreef *Romeo Brown* als volgt: 'Een komedie met sexy en pikante situaties, zonder dat het aanstootgevend werd. Daarnaast moesten er natuurlijk amusante bijfiguren zijn.'

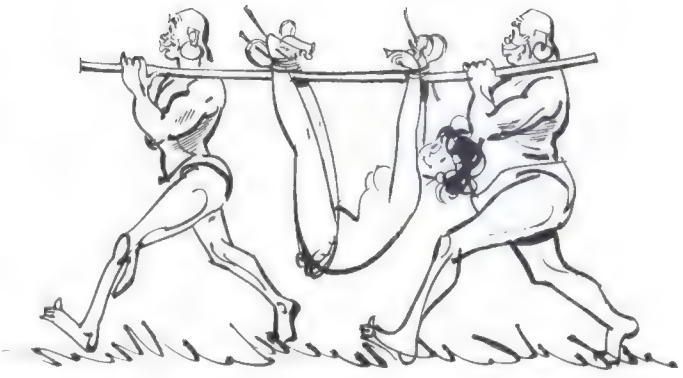

Carmen & Co (*The Daily Sketch*, van januari 1957 tot 1959) was een vergelijkbare strip. Carmen en Cordelia waren beide bevallige detectives die door Mazure in opvallende pin-upachtige poses werden getekend. Ook voor de cartoonreeks *Maz you like it* (ook gepubliceerd in *The Daily Sketch* in 1959) koos Mazure een bevallige jongedame die leuke, humoristische uitspraken deed. En de lijst van bevallige jongedames van Mazure gaat verder. Zijn detectivereeks *Sherazad* (waarvan in Nederland twee romans zijn verschenen) vertelt over een zeer aantrekkelijke geheim agente. In het tijdschrift *Wereldkroniek* in 1967 omschreef Mazure haar als volgt: 'Een vrouw met een dubbel leven. Aan de ene kant is zij de enige *female operator* in de B.O.L.S.-organisatie in het 800 jaar oude klooster in het hartje van Londen (ze LIJKT daar een zedig secretaresje, maar pas op als ze met 'karate' begint...) in de andere rol is zij een door Scotland Yard gezochte hippie'. Voor de liefhebbers werden de Nederlandse uitgaven door Mazure voorzien van aantrekkelijke illustraties van een nog aantrekkelijker Sherazad. De lijst van pin-ups die uit de teken- en schrijfpen van MAZ voortvloeiden, lijkt wel eindeloos: Angel-Face, Perdita, Priscilla Darling en ga zo maar door. Dat inspecteur Bruins (de aloude toeverlaat van Dick Bos) in 1963 verruild werd voor een aantrekkelijke secretaresse Sheila mag na dit betoog niet meer vreemd overkomen.

Lindy Leigh, altijd achtervolgd door hitsige mannen.

In het Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum te Overloon is nog tot 1 oktober een uitgebreide overzichtstentoonstelling van Alfred Mazure te zien. (zie 'Agenda') Behalve strips en boeken is er ook divers illustratiemateriaal te zien en wordt er de film Ten hoogste negen jaren *gedraaid met* Maurice van Nieuwenhuizen *als Dick Bos. Het museum is dagelijks geopend van 10 tot 17 uur. In augustus is het museum geopend van 9.30 tot 18 uur.*

De bibliografie van Alfred Mazure, getiteld Van Alfred Mazure tot MAZ *is verschenen bij stripwinkel Dick Bos, Rotterdam. Het boek telt 104 pagina's met veel kleuren en zwart/wit-illustraties en bevat tevens veel, tot nu toe onbekend materiaal. ISBN 90-806105-1-8.*

HET ARCHIEF VAN.

door
RICH THOMASSEN

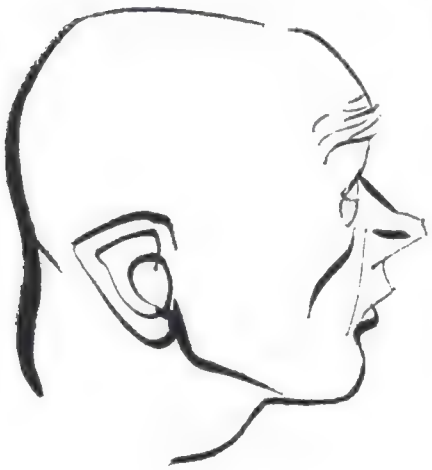

Portret van jonge vrouw, ongepubliceerd.

Zelfportret van Maz.

Logo op zijn briefpapier, ±1949.

Onder, Parodie op *Dick Bos*, uit schoolagenda 1942-1943.

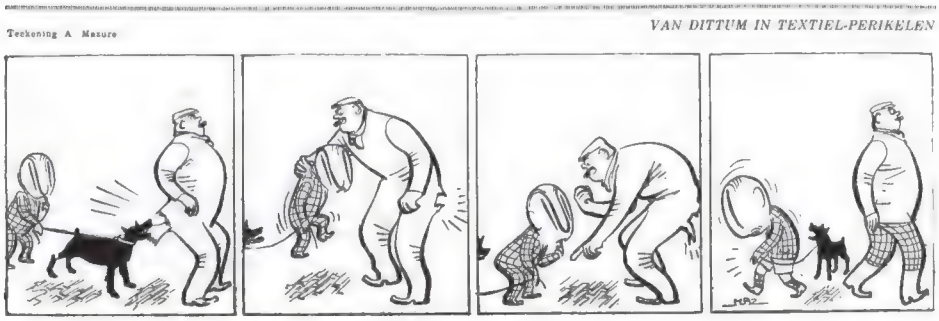

Strip *Van Dittum, Haagsche Post*, 1941.

Detective-Story zonder woorden.

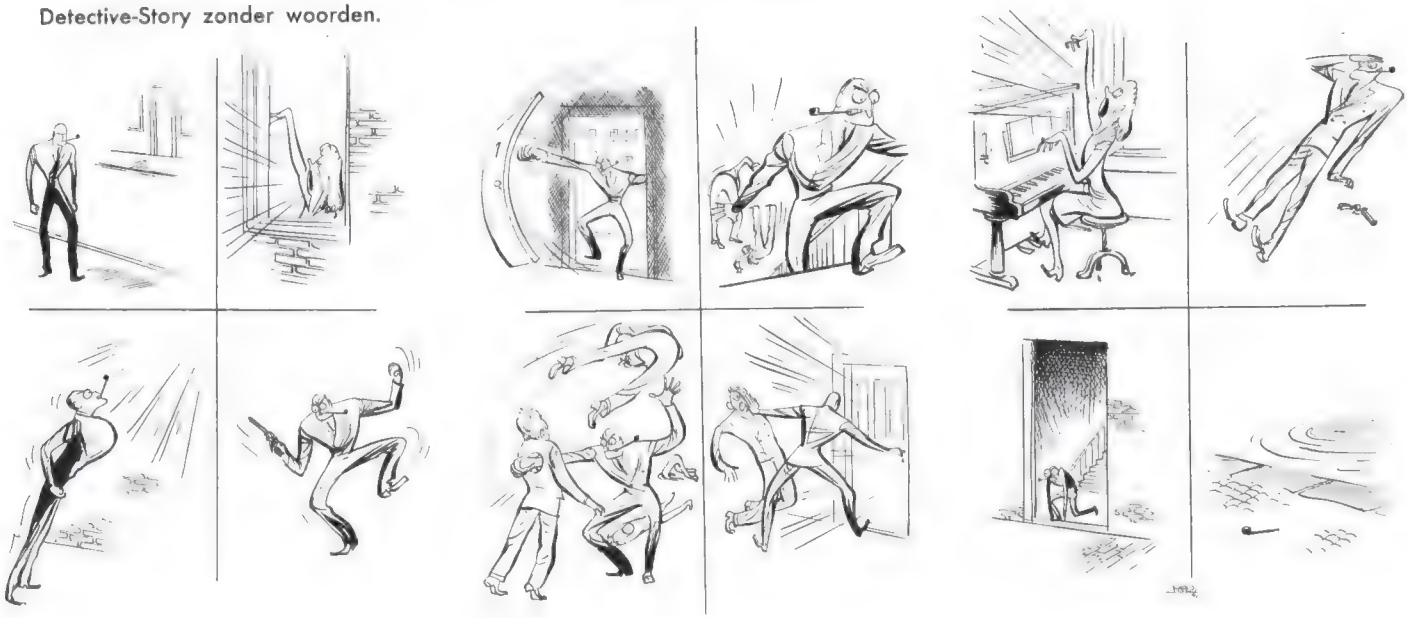

. . ALFRED MAZURE

Illustratie bij fotowedstrijd uit *De Prins der geïllustreerde bladen*, 1939.

Spotprent op de oorlog, gepubliceerd in *Wereldkroniek*.

Boven, Politieke spotprent uit *De Prins der geïllustreerde bladen*, 1939.

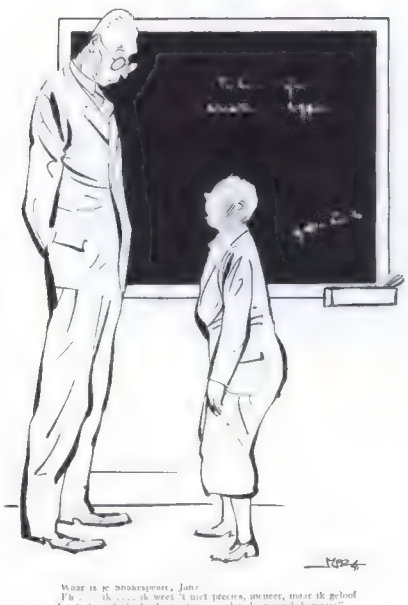

Boven, Cartoon, uit schoolagenda 1942-1943.

Rechts, Sfeervolle illustratie voor het weekblad *Wereldkroniek*, 1939.

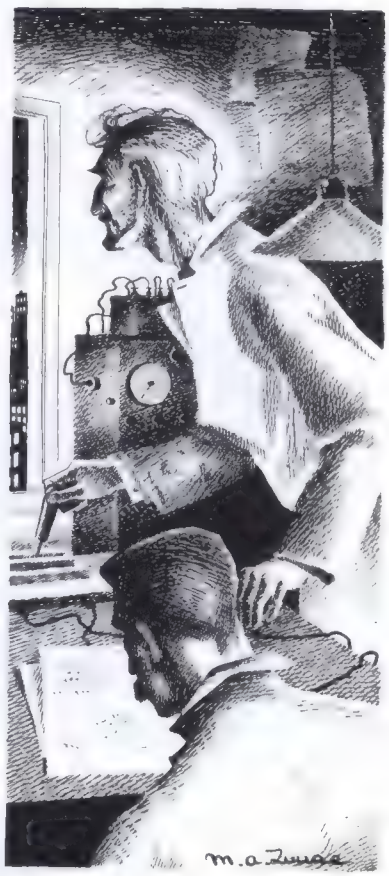

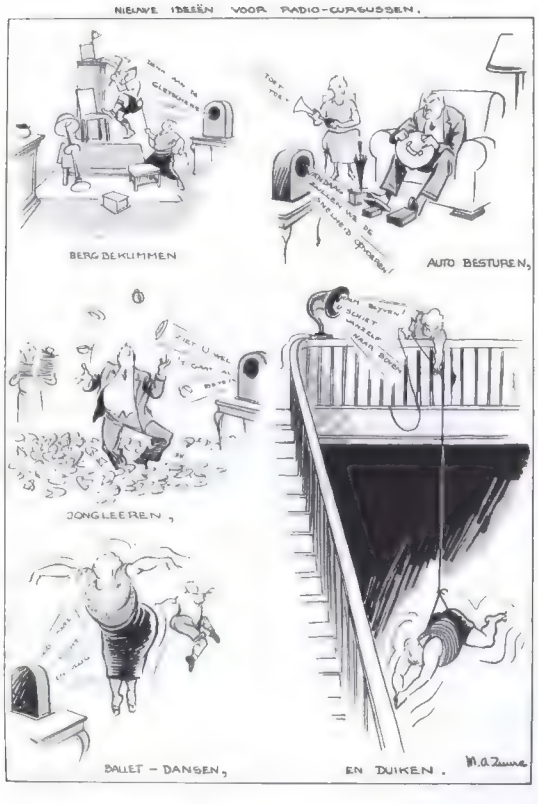

Boven, **Vanaf 1933 maakte Mazure illustraties voor *Geïllustreerd Stuiversblad*.**

Links, **Voor *Wereldkroniek* tekende Mazure in 1939 onder het pseudoniem M.A.Zure een serie strips.**

Onder, **Kinderstrip *Buikje Roodhuids wondere verhalen* in *Jeugdland*, 1939.**

BUIKJE ROODHUID'S WONDERE VERHALEN
„Maar wat doen we nu? Hoe houden we nu Bullebak in 't oog?" vroeg Pa.
Buikje dacht diep na. „Ik heb 't," zei hij. „Pa gaat naar beneden en houdt hem in de gaten."
Maar Pa protesteerde: „Ja maar, hoe gaat dat? Ik kan me toch niet onzichtbaar maken!"
Maar niets hielp. Hij moest naar beneden. Voorzichtig begon hij de afdaling.
Met een handige zwaai verdween Pa door een open raam, in de trein.

	8.—19.	19.—11.
BERLIN	F.2.55	F.1.35
BERN	F.3.—	F.1.60
BRUSSEL	F.1.05	F.0.65
BUDAPEST	F.4.45	F.2.70
KØBENHAVN	F.3.45	F.2.10
LONDON	F.3.60	F.2.10
OSLO	F.6.55	F.3.95
PARIS	F.2.25	F.1.35
ROMA (8—21)	F.6.15	(21—6) F.3.70
STOCKHOLM	F.5.85	F.3.55

Voor de PTT tekende Mazure in 1939 veel illustraties voor advertenties en folders.

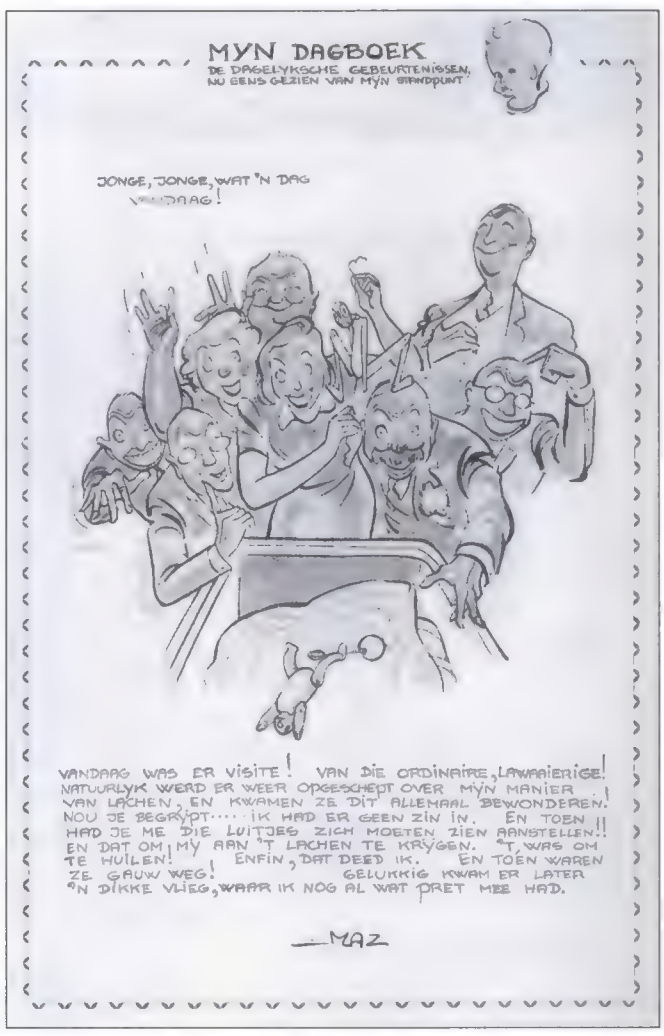
MYN DAGBOEK
DE DAGELYKSCHE GEBEURTENISSEN, NU EENS GEZIEN VAN MYN STANDPUNT
JONGE, JONGE, WAT 'N DAG VANDAAG!
VANDAAG WAS ER VISITE! VAN DIE ORDINAIRE, LAWAAIERIGE! NATUURLYK WERD ER WEER OPGESCHEPT OVER MYN MANIER VAN LACHEN, EN KWAMEN ZE DIT ALLEMAAL BEWONDEREN. NOU JE BEGRYPT..... IK HAD ER GEEN ZIN IN. EN TOEN HAD JE ME DIE LUITJES ZICH MOETEN ZIEN AANSTELLEN!! EN DAT OM MY AAN 'T LACHEN TE KRYGEN. 'T WAS OM TE HUILEN! ENFIN, DAT DEED IK. EN TOEN WAREN ZE GAUW WEG! GELUKKIG KWAM ER LATER 'N DIKKE VLIEG, WAAR IK NOG AL WAT PRET MEE HAD.
MAZ

Voor *Weekrevue De Prins* tekende Maz wekelijks een strip over een baby. Als trotse vader tekende hij zichzelf op de achtergrond, 1940.

AVONTUREN VAN

TOM POES

Volledige uitgave

De avonturen van Tom Poes

In 1952 werd Nederland weer een beetje vrolijker, want op 25 oktober verscheen het eerste nummer van het weekblad *Donald Duck*. Het was het eerste volwassen tijdschrift voor kinderen. In het blad stonden de avonturen van oom Donald en de andere inwoners van Duckstad.
Het tijdschrift was meteen een succes en nog altijd heeft bijna elk gezin een abonnement op de *Donald Duck*.

Nog bekender dan de creaties van Walt Disney waren Tom Poes en heer Bommel van Marten Toonder. Hun avonturen verschenen al vanaf 1941 in de Nederlandse dagbladen. Drie jaar na de introductie van het weekblad *Donald Duck* deden Tom Poes en heer Bommel hun intrede in dit tijdschrift.

Het eerste avontuur van Tom Poes werd in het blad al weken van tevoren aangekondigd. Er werd een grote prijsvraag uitgeschreven. Wie de oplossing wist te achterhalen - Donald Duck en àl de dieren gaan de komst van Tom Poes vieren - maakte kans op één van de maar liefst 50 Raleigh-fietsen. Zo'n fiets kostte in die tijd wel 250 gulden.

DE TOVERLEERLING

Op 1 oktober 1955 ging het eerste avontuur van Tom Poes van start. Het verhaal heette *Tom Poes en de toverleerling*. Hierin neemt heer Bommel de opvoeding van Faustje op zich, maar het grootbrengen van een tovenaarsleerling blijkt geen gemakkelijke taak voor een heer van stand te zijn. Dankzij het ingrijpen van Tom Poes loopt het allemaal gelukkig goed af.

De verhalen van Tom Poes in de *Donald Duck* waren anders van opzet dan die in de krant. Het waren ballonstripverhalen, geheel in kleur. Iedere week werden drie tot vier platen van een vervolgverhaal gepubliceerd. Het duurde dan ook vele weken voordat een avontuur tot een goed einde was gekomen. De verhalen waren zo anders dan de andere verhalen in de *Donald Duck*, zoveel geheimzinniger, griezeliger, mysterieuzer, en deze sfeer werd nog eens versterkt door de prachtige inkleuring. De intrige was ingewikkelder en de ontknoping liet langer op zich wachten.

De avonturen van Tom Poes werden door jong en oud met rode oortjes gelezen. Als na vele weken het verhaal afgelopen was, las je het nog eens achter elkaar, en in de lange Kerstvakanties pakte je de hele stapel *Donald Ducks* van het afgelopen jaar en las je de verhalen nog eens en nog eens. Die sfeer van toen is niet in woorden te vangen; alleen wie de tekeningen weer ziet, de verhalen herleest, weet weer hoe het was.
Wie herinnert zich niet het verhaal *De ijzige Heinen* met de ijzingwekkende sneeuwmannen, of het neefje van professor Prlwytzkofski in *De kleine knappkop*?
Tot 1969 verschenen er 58 avonturen van Tom Poes en tussen 1980 en 1984 werden nog eens 11 verhalen gepubliceerd.

ZELDZAAM

De oude nummers van het weekblad *Donald Duck* zijn inmiddels zeldzaam en zeer gezocht. Weinigen hebben dan ook de verhalen van Tom Poes uit de *Donald Duck* in hun bezit. En ondanks dat ze nog steeds populair zijn, zijn de verhalen nooit compleet in boekvorm verschenen.
In de jaren zeventig en tachtig werd weliswaar een deel van de verhalen in boekvorm uitgegeven, maar deze werden gedeeltelijk of geheel hertekend en opnieuw ingekleurd. Hierdoor ging veel van de oorspronkelijke sfeer verloren.

Uitgeverij Panda heeft nu van Marten Toonder toestemming gekregen de perfecte facsimile-uitgave te brengen. Om de sfeer van toen volledig terug te halen, worden de pagina's rechtstreeks uit de oorspronkelijke nummers van *Donald Duck* gereproduceerd. In twintig banden zullen de meer dan 3.000 pagina's worden gebundeld.

Eindelijk kan de jeugd van toen weer genieten van klassieke verhalen als *Het klerenkoffertje, De brombollen, De beker van Onk, Het teken aan de wand, De knopenmaker* en *Het geheim van het Nevelmoeras*.

nu voor het eerst in boekvorm!

Uitgeverij Panda gaat vanaf 2001 alle Tom Poes-verhalen uit de *Donald Duck* bundelen in 20 banden. Alle 69 verhalen die tussen 1955 en 1984 in het blad zijn verschenen, zullen hierin worden opgenomen. De banden 1 tot en met 18 bevatten de verhalen uit de jaren 1955 tot en met 1969; de banden 19 en 20 bevatten de verhalen die van 1980 tot en met 1984 in de *Donald Duck* werden gepubliceerd.

De boeken worden geheel in kleur uitgevoerd. De verhalen worden rechtstreeks uit de *Donald Duck* gereproduceerd. Om het karakter van de verhalen tot zijn recht te laten komen, wordt ook de blauwgroene rand om de tekeningen gehandhaafd.

Elk deel wordt gedrukt op 150 grams getint, luxe papier. De boeken zijn genaaid-gebonden en hebben een rode fijnlinnen rug - een zogenaamde greepband - met bandbestempeling in zwart en goud. Op de voorkant krijgt elk deel een speciaal voor deze uitgave in kleur geschilderde illustratie.
Het formaat van de boeken is 30 bij 22 cm en elk deel telt circa 160 bladzijden.
De prijs is € 55,- (tot 1 januari 2002 *f* 120,-) per deel, prijswijzigingen voorbehouden.
De boeken zijn niet verkrijgbaar in de boekhandel, maar uitsluitend bij Uitgeverij Panda. U kunt intekenen door middel van het intekenformulier. Het is ook mogelijk losse delen te bestellen.

Per jaar worden vier delen gepubliceerd. Het eerste deel, met de legendarische verhalen *Tom Poes en de toverleerling* en *Tom Poes en het klerenkoffertje*, is verschenen in augustus 2001, ter gelegenheid van de zestigste verjaardag van Tom Poes. Deze twee lange verhalen zijn nog nooit compleet in boekvorm verschenen. Band 1 telt niet minder dan 220 bladzijden.

Uitgeverij Panda
Frederikstraat 955-959
2514 LJ 's-Gravenhage
Telefoon: 070 3615393
Telefax: 070 3561122
E-mail: pandaned@xs4all.nl

De verdeling van de verhalen over de banden:

Band 1	1	De toverleerling
	2	Het klerenkoffertje
Band 2	3	De toverparaplu
	4	De brombollen
	5	Het geheim van het Nevelmoeras
Band 3	6	De wonderlijke boedel
	7	De Globetrottersclub
Band 4	8	De wa's dat
	9	De ijzige Heinen
	10	De zonderlinge weldoener
	11	Het toverboekje
Band 5	12	De Zwarte Sluiper
	13	De dolende heer
	14	De boemel naar Doezel
Band 6	15	De beker van Onk
	16	Het weerkristal
	17	De dief van Dagbad
	18	De boemerang
Band 7	19	De Grifgulders
	20	De koene speurder
	21	De wrokwreker
Band 8	22	De trillings
	23	Dokter Galzalver
	24	De jonge Schicht
	25	De Tereheer
Band 9	26	De namaker
	27	De nachtmerrie
	28	De kleine knappkop
Band 10	29	De reis naar de Schemerbergen
	30	De meesterhand
	31	Het monster van de Hop-vallei
Band 11	32	De knopenmaker
	33	De ijsdame
	34	De zonnebril
	35	Het teken aan de wand
Band 12	36	De glazenier
	37	De Aagjes
	38	Het gouden boek
Band 13	39	De Waggelgedachten
	40	De H-H-handschoenen
Band 14	41	De tik van Joost
	42	De schat-scherven
	43	De jakkerjekker
Band 15	44	De wispen
	45	De weerbrouwers
	46	De trouwe vierwielers
Band 16	47	De bombardonder
	48	De doe-het-zelver
	49	De krakers
	50	De tegendeler
Band 17	51	De Paspoort
	52	De woelwater
	53	De Rappe Ratsers
	54	De jacht op de Joost-formule
Band 18	55	De R.V.B.
	56	De versneller
	57	De kookpot van mevrouw Liplaf
	58	De kleine groene mannetjes
Band 19	59	Het betoverde schaakspel
	60	Het land van Om
	61	De knokenpijp
	62	De blaasgeest
	63	De ijzervreters
	64	Het geheimzinnige boegbeeld
Band 20	65	De trollebol
	66	De schat op het eiland
	67	De Mexicaanse hond
	68	De wonderschoenen
	69	Het ding X 13

Intekenformulier

AVONTUREN VAN TOM POES

De heer / Mevrouw _____

Adres: _____

Postcode/Woonplaats: _____

Land: _____

Bank-/Postbankrekening: _____

tekent in op:

○ de complete reeks (band 1–20)

de losse delen:

○ band 1	○ band 5	○ band 9	○ band 13	○ band 17
○ band 2	○ band 6	○ band 10	○ band 14	○ band 18
○ band 3	○ band 7	○ band 11	○ band 15	○ band 19
○ band 4	○ band 8	○ band 12	○ band 16	○ band 20

De prijs is € 55,- (tot 1 januari 2002 *f* 120,-) per band; prijswijzigingen voorbehouden. Het eerste deel is verschenen in augustus 2001.

U kunt dit formulier (of een kopie ervan) sturen of faxen naar:

Uitgeverij Panda
Frederikstraat 955-959
2514 LJ 's-Gravenhage

U kunt ook bellen of een e-mail sturen:

Telefoon: 070 3615393
Telefax: 070 3561122
E-mail: pandaned@xs4all.nl

Kijk ook op internet: www.xs4all.nl/~pandaned

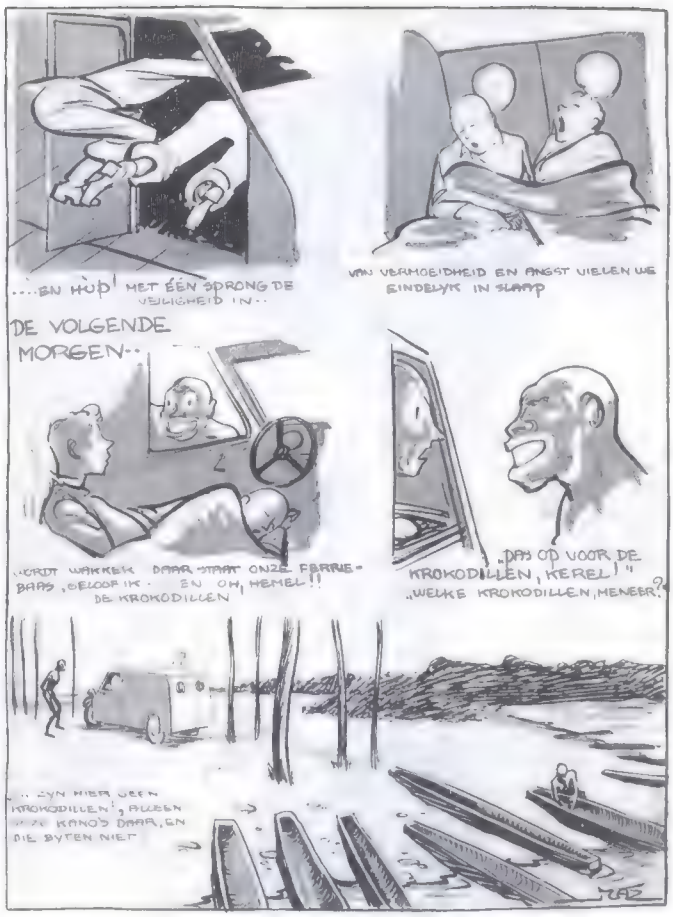
....EN HUP! MET ÉÉN SPRONG DE VEILIGHEID IN..
VAN VERMOEIDHEID EN ANGST VIELEN WE EINDELIJK IN SLAAP
DE VOLGENDE MORGEN..
„DAS OP VOOR DE KROKODILLEN, KEREL!"
„WELKE KROKODILLEN, MENEER?"
.. ZYN HIER GEEN KROKODILLEN? , ALLEEN ZE KANO'S DAAR, EN DIE BYTEN NIET

Boven, Biografische strip uit *Motor*, 1940.

***Links*, In 1960 maakte Mazure een serie gekleurde omslagen voor het maandblad *Cheerio!*. Zijn jongste zoon stond model voor het jongetje.**

***Rechts*, In 1934 verscheen, ter gelegenheid van de MacRobertson-race met de Uiver, een serie informatieve boekjes met omslagen en illustraties van Mazure. Uit *Vliegende Hollanders*.**

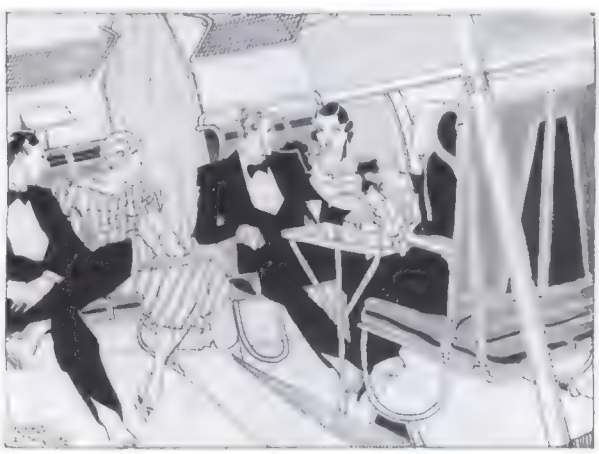

Rechts, Voor uitgeverij De Kern tekende Mazure diverse omslagen (begin jaren veertig).

***Geheel rechts*, Eind jaren zestig schreef en tekende Mazure een serie artikelen, getiteld *Merkwaardige momenten* waarin hij zijn belevenissen in onder andere Spanje beschreef. Uit *Wereldkroniek*, 1968.**

Sherazad, pin-up in woord en beeld.

Boven en onder, Eén van de eerste publicaties na Mazure's vertrek naar Engeland, 1948.

In de jaren veertig ontwierp Mazure het logo voor de Sportacademie Nauwelaerts de Agé. De sportschool, gevestigd in Bloemendaal, gebruikt het logo nog steeds

SPORTACADEMIE
NAUWELAERTS DE AGÉ

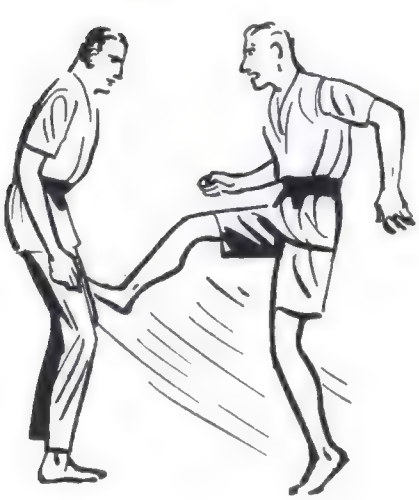

Sfeervolle tekening uit het Engelse jongensboek *Rex Milligan raises the roof*, jaren vijftig.

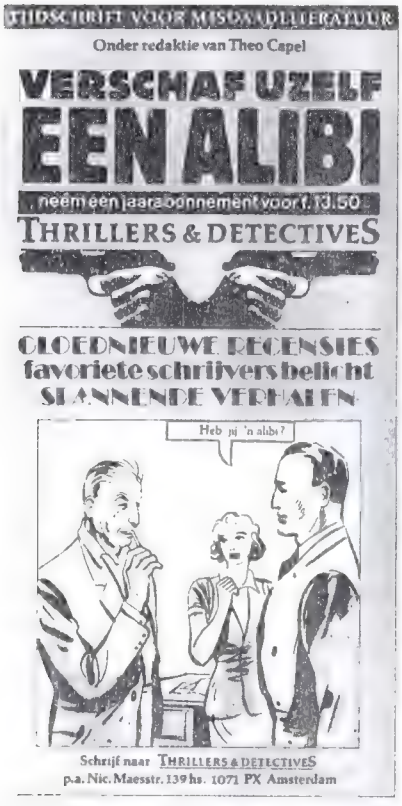

In 1984 gebruikte het nieuwe tijdschrift *Thrillers en detectives* nog een tekening uit *Dick Bos* voor haar advertentie.

Van boven naar beneden,

- Clichématige slottekening uit het meisjesboek *Spriet vliegt uit*.
- Realistische illustratie uit *Zoon van Amerika*.
- Karikaturale tekening, jaren zeventig.

Rechts, Strip *Angel-face* uit *Sunday Graphic*, 1960.

Links, *Jiu Jitsu* uit 1947, geschreven door Maurice van Nieuwenhuizen die model stond voor Dick Bos.

ANGEL-FACE
By MAZ
"Your beauty inspires me, Angel Face."
"Does it really? Oh, Basil, how wonderful —how thrilling . . ."
"Will you marry me, Angel Face?"
"How can I? I want to inspire all artists!"
"You've inspired me to write a book, Angel Face."
"Thank you Clive. I was hoping I would!"
"Be my wife . . ."
"I can't—I must go through life inspiring geniuses . . ."
"Hold it, Angel Face . . . you give me the most terrific idea for a statue . . ."
"About time too. You've known me for ten minutes."
"Dearest, will you . . .?"
"No! And for goodness' sake, get on with it. Don't keep others waiting."
"There's music in your eyes, Angel Face, I can hear a sonata . . ."
"Nonsense, Gilbert, it's a symphony. Write it out!"
"Precious . . . will . . .?"
"No."
"You inspired me, Angel Face. I just couldn't go wrong with the bulls and bears!"
"Really? An agricultural artist?"
"Stock Exchange, my pet. I made four million in two hours. Will you . . .?"
"Yes please. Mission completed."

STRIPBLAD VORMT OPSTAP VOOR CARRIÈRE ALS TEKENAAR

Stripper wint de P. Hans Frankfurtherprijs van Het Stripschap voor haar bijzondere verdiensten in de stripwereld. Het stripblad is sinds 1993 een podium voor amateur-striptekenaars en beginnende professionals.

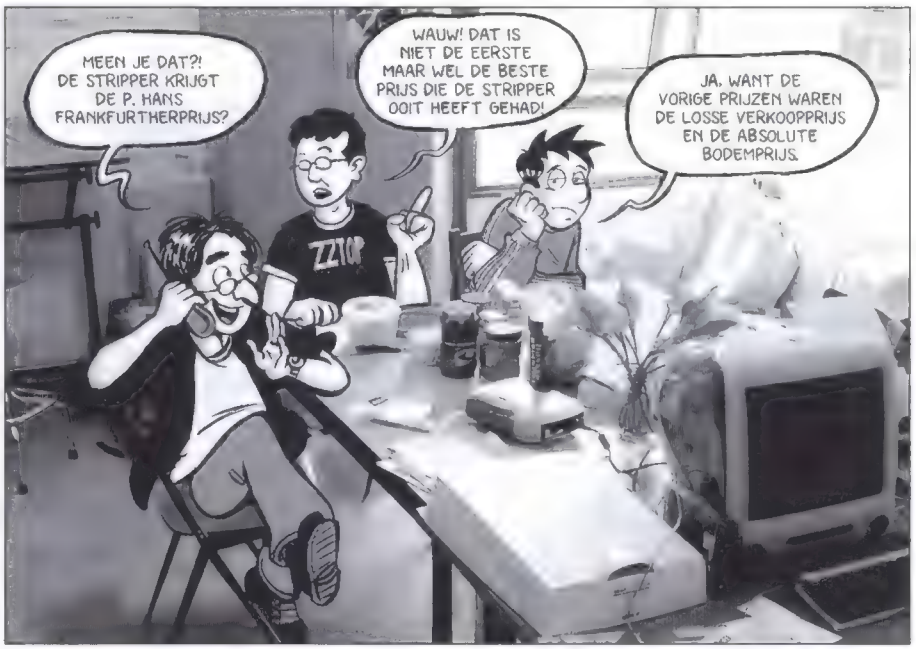
MEEN JE DAT?! DE STRIPPER KRIJGT DE P. HANS FRANKFURTHERPRIJS?
WAUW! DAT IS NIET DE EERSTE MAAR WEL DE BESTE PRIJS DIE DE STRIPPER OOIT HEEFT GEHAD!
JA, WANT DE VORIGE PRIJZEN WAREN DE LOSSE VERKOOPPRIJS EN DE ABSOLUTE BODEMPRIJS.

STRIPBLAD IS ÉÉN GROTE FAMILIE

door
JEROEN VAN KIPPERSLUIS

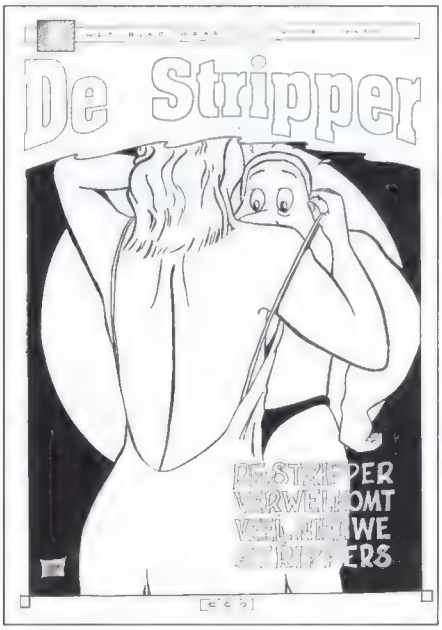

De huidige redactieleden van Stripper *–* **René Leisink** *(1976),* **Michiel van de Vijver** *(1976) en* **Rob Derks** *(1974) – veroveren met rasse schreden een plaatsje op de stripmarkt. Naast hun redactiewerk voor* Stripper *verzorgen ze sinds ongeveer twee jaar, met* **Alex Turk** *en* **Jan Dirk Barreveld**, *een wisselstrip voor de gratis ochtendkrant* Metro. *Leisink, Van de Vijver en Derks hebben inmiddels de overstap van amateur-tekenaar naar het professionele circuit gemaakt. Ze werken vanuit de gezamenlijk opgerichte Studio Noodweer. Sinds 1 augustus is de strip* Rusthuis Distelhof *van deze studio te vinden in* Metro's *concurrent* Spits. *Naast hun strip-werk leven ze ook van illustratie-opdrachten, bij voorbeeld voor schoolboeken en schoolmethodes.*

Hoe is *De stripper* **ooit ontstaan?**

***Rob Derks*: Sven van der Hart** had in 1993 in *Sjors en Sjimmie Stripblad*

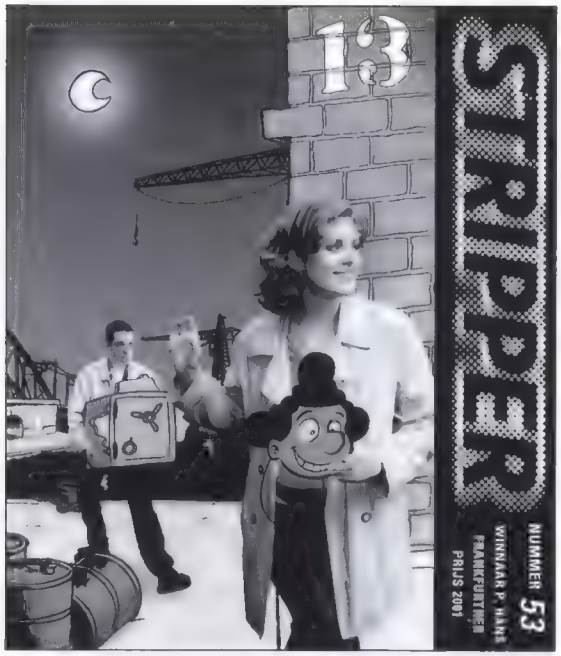

zin om een nieuwe *Stripper* of nieuwe strips te maken. Eén van de redenen waarom de meeste small-pressblaadjes het niet lang volhouden is dat ze zo weinig actief zijn op stripbeurzen. Tekenaars sturen hun werk op naar een adres en één keer in de zoveel tijd krijgen ze een blaadje thuisgestuurd. Ze weten echter niet wat er achter steekt.

René: Terwijl *Stripper* één grote familie is.

Zijn er nog andere redenen dat *Stripper* het langer volhoudt dan veel andere small-pressuitgaven, zoals *Incognito* en *Iris*?

René: We zijn in die acht jaar van ons bestaan geleidelijk gegroeid, onder meer in de relatie met adverteerders. Ik weet bij voorbeeld van *Iris* dat de redactie er geld op toe moesten leggen. Soms wel 500 gulden per nummer. Dan houdt het op een gegeven moment op.

Michiel: Verder bedacht Sven een slimme manier van abonneewerving. Wie in *Stripper* wil publiceren moet niet alleen behoorlijk gemotiveerd zijn, maar ook abonnee.

René: Het kostenaspect hebben we altijd goed in de gaten gehouden. We draaien altijd minimaal quitte. Verder werken we vanaf het begin met een aantal mensen aan het blad. Dan hou je het langer vol. *Impuls* werd zo'n beetje door **Reindert Dijkhuis** in elkaar gezet en *Incognito* was bijna helemaal **Robin Schouten**.

een oproep geplaatst voor tekenaars en medewerkers voor het blad *De stripper*, dat – zo loog Sven – al aan zijn achtste nummer toe was. Hij heeft toen de reacties gebundeld in een eerste nummer. *De stripper* begon dus bij nummer 8. Van meet af aan was het Svens bedoeling een blad te maken waarin tekenaars konden reageren op het werk van andere tekenaars.

Michiel van de Vijver: Van opmerkingen van andere tekenaars steek je een hoop op. Striptekenen is namelijk een behoorlijk eenzame bezigheid. Je kunt je strips laten zien aan je moeder en je vriendjes, maar daar word je niet veel wijzer van.

René Leisink: Er zijn veel striptekenaars die elkaar via *De stripper* hebben leren kennen en die nu actief samenwerken. Op stripbeurzen komt de gehele club vaak bij elkaar.

Michiel: Die stripbeurzen houden je ook gemotiveerd. Daarna heb je meteen weer

Romantisch

Kunnen jullie uitleggen wat de rubriek 'Gestript' inhoudt?

Rob: Hierin beoordelen tekenaars het werk van een ander. De ene keer zijn we wat milder dan de andere keer. Dat hangt van de leeftijd af en of je denkt dat iemand tegen kritiek kan.

Michiel: Er zit bij voorbeeld ook een tekenaar van dertien jaar bij. Dan kun je beter schrijven over praktische zaken dan over verschillende papiersoorten. Zo'n jongen heeft op dat moment meer aan de tip dat hij zijn kaderlijntjes beter met een liniaal kan trekken.

Het valt op dat *Stripper* de afgelopen jaren flinke vooruitgang heeft geboekt. Wordt het blad anders gemaakt dan vroeger?

René: De redactie heeft sinds we hier in Nijmegen gestationeerd zijn professioneler vormen aangenomen: minder vrijblijvend, serieuzer overleg en meer vooruit werkend.

Michiel: Vroeger kopieerden we alles nog met de hand. Dat geeft toch een romantischer beeld.

René: Dat deden we op de lerarenopleiding waarop Rob en ik zaten. Dan waren we met een flinke stapel kopieerkaarten de hele middag aan het kopiëren. De toner raakte geregeld op. Ook moesten we alles op een grote snijmachine afsnijden, want we wilden het wel aflopend krijgen. Daarna werd het blad met de hand geseald.

Stripper **staat vol toegankelijke, helder getekende stripverhalen, wat uitzon-**

***Boven*, Het meest recente nummer van *Stripper*.**

***Linksmidden*, *De stripper* begon bij nummer 8.**

***Hiernaast, van links naar rechts*, Rob Derks, René Leisink, Michiel van de Vijver en Jan Dirk Barreveld.**

HOE SNEL KAN EEN GRIJZE REUZENKANGOEROE LOPEN?
40 KM/UUR.
HOE HEET HET BOEK VOL VOORSPELLINGEN VAN NOSTRADAMUS?
CENTURIËN. UIT 1555
JET STAAT AAN KOP. MAAR DAT BETEKENT NIETS! DIT IS DE ALLESBESLISSENDE VRAAG VOOR DE FINALEPLAATS.
Quiz
HANDEN BIJ DE KNOP.
STIK.

LAFHEID IS NIET MIJN STIJL.
NU WE HET TOCH OVER STRIPSCHRIFT HEBBEN...
WE STAAN OP DE COVER!
MEEN JE DAT?!
ZZTOP
KIJK: DE STRIPPER!
DA'S DE ADRESSTICKER OP DE WIKKEL, EIKEL.
ZZTOP

derlijk is voor een small-pressuitgave. Hoe is dat zo ontstaan?

René: Het is een bewuste keuze om ons te richten op mainstream- en humorstrips in plaats van op het experimentele werk.

Rob: Daarvoor bestaat *Zone 5300* immers al.

Michiel: We tekenen zelf ook traditioneel en vinden dat leuker. Bovendien verkoopt het beter.

Rob: Veel tekenaars maken dit soort werk. We voorzien dus blijkbaar in een behoefte.

WINNAAR VAN DE P. HANS FRANKFURTHERPRIJS VOOR BIJZONDERE VERDIENSTEN

René: Dat wil niet zeggen dat we geen ruimte willen geven aan experimentele strips. Local Shop bij voorbeeld, een groep striptekenaars uit Breda, mag elke twee maanden twee bladzijden van *Stripper* vullen.

In 1999 hebben jullie 'Vereniging De stripper' opgericht. Waarom?

Michiel: Om ooit subsidie voor extra uitgaven te kunnen aanvragen bij de Mondriaanstichting of een dergelijke instantie.

Rob: Voorzitter **Jaap van Oostveen** van Het Stripschap heeft toen nog gezegd: 'Jullie mogen tijdens De Stripdagen op het podium de statuten ondertekenen als Het Stripschap de peetvader van *Stripper* mag worden.' Ze hebben nu dan eindelijk hun taak als peetvader vervuld!

Waren jullie verrast toen jullie hoorden dat jullie de P. Hans Frankfurtherprijs hadden gewonnen?

Rob: Op zich wel. Je verwacht dat telefoontje niet. We vinden het in ieder geval ontzettend leuk. Het is een blijk van erkenning.

René: Zo'n prijs is goed voor de motivatie. Als zulke reacties uitblijven, dan houdt het snel op.

Rob: En we mogen dit jaar in de tekenaarsbar tijdens De Stripdagen!

Hoe ziet de toekomst van *Stripper* er uit?

Michiel: We willen een professioneler blad maken, maar de begingedachte moet hetzelfde blijven. Iemand die gemotiveerd is, verder wil met strips en een abonnement heeft, moet in *Stripper* kunnen publiceren. Er blijven dus altijd kwalitatief mindere strips in staan. Dat is niet erg, dat is wat *Stripper* is.

Tijdens De Stripdagen in Den Bosch is een expositie over Stripper *te zien. Meer informatie over* Stripper *kun je vinden op het internet:* www.stripster.nl

ALLE JONGE TEKENAARS LEVEREN AL ZO'N HOGE KWALITEIT... IK ZOU NIET WETEN WIE ER ECHT WAT AANMOEDIGING KAN GEBRUIKEN..
DAN HEBBEN JULLIE DIT VAST NOG NIET GEZIEN....
AFSCHUWELIJK
WALGELIJK
JAN DIRK BARREVELD? DE AANMOEDIGINGS-PRIJS IS DIT JAAR VOOR JOU!

***Geheel boven*, Michiel van de Vijver en René Leisink bestookten *Spits* wekenlang met nieuwe strookjes van hun strip *Rusthuis Distelhof*. Deze actie slaagde, want sinds 1 augustus wordt de strip geplaatst. *Eronder*, Redactievergadering van *Stripper* uit *The making of Stripper 50*. *Midden*, Promotioneel wikkeltje om *Stripper 53*.**

Barreveld wint Aanmoedigingsprijs

Jan Dirk Barreveld *(1974) krijgt dit jaar de Aanmoedigingsprijs. In het juryrapport stonden over Barrevelds werk lovende woorden als 'oorspronkelijke humor' en 'krachtige lijnen'. Barreveld studeerde in 2000 af als econoom in Amsterdam. Naast zijn studie vond hij genoeg tijd om strips te tekenen. Vanaf november 1996 publiceerde hij in* De stripper *zijn strip* Eugène, *die tegenwoordig ook wekelijks in* Metro *staat. Verder heeft hij onder andere cartoons gemaakt voor* Algemeen Dagblad, *studentenbladen en energiebedrijf Nuon. Een aantal websitecartoons zijn gebundeld in de publicatie* Zwart op wit.

Aan de prijs is een geldbedrag van tweeduizend gulden verbonden. Bij het ter perse gaan van dit nummer was nog niet duidelijk of de sponsor van vorig jaar – PTT Post – weer garant staat voor dat bedrag. Ziet het bedrijf af van sponsoring, dan draait Het Stripschap voor de kosten op.

Verrast?

Jan Dirk Barreveld: *Ja, enorm. Ik wist dat heel wat tekenaars werk hadden opgestuurd. Ik had er geen rekening mee gehouden dat ik zou winnen.*

Tweeduizend piek?

Ik weet nog niet wat ik er mee ga doen. Misschien steek ik een deel in Studio Noodweer. Daar zijn we net mee begonnen en we hebben nogal wat aanloopkosten. Ik zit sinds oktober vorig jaar in de studio met René, Rob en Michiel. Drie maanden geleden kozen we voor deze naam. We ontwerpen momenteel het logo.

Toekomst-plannen?

Meer publiceren! Voorlopig richt ik me op cartoons en stripstroken. Die lopen in stijl erg uiteen. De ene keer zijn ze actueel en de volgende keer is het weer absurdistisch werk. Ik ben nog aan het zoeken. Eén pagina per week maken lijkt me leuk. Dan kan ik veel tijd aan het tekenwerk besteden. Maar zolang ik nog zoekende ben, waag ik me nog niet aan het maken van lange verhalen.

LAND IN LICHT

IRAN

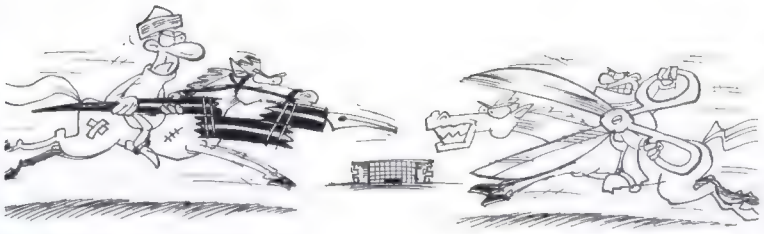

Schaar als symbool van censuur.

door

JOHN A. LENT

VERTALING RIK SANDERS

Iran - islamitisch fundamentalisme, politieke en sociale repressie, hevig anti-Amerikanisme: een humorloze, kleurloze cultuur gesymboliseerd door de priemende blik van ayatollah **Khomeini** en de donkerzwarte kleding van vrouwen. Dit is het door Westerse regeringen en (Amerikaanse) media opgeroepen beeld wat er toe heeft bijgedragen dat het land in een diep isolement verzeild is geraakt. Het beeld klopt ook niet. Neem alleen al de Iraanse cartoonwereld: die is springlevend en kent een rijke traditie. Vooral de negentiende eeuw, waarin vele humortijdschriften verschijnen, blijkt een gunstige tijd voor illustratoren. Ook bestaat er in die periode een grote vraag naar muurschilderaars. Koopmannen huren deze kunstenaars - voorlopers van striptekenaars - in om in koffiehuizen Perzische volksverhalen in woord en beeld na te vertellen.

In deze serie mondiale columns staat een keur aan stripdeskundigen stil bij het afgelopen centennium. Ze plaatsen een persoonlijke noot bij één eeuw strip in het betreffende land.

Het omslagpunt voor de Iraanse cartoon is natuurlijk de Iraanse Revolutie in 1979 en de oorlog met buurland Irak een jaar later. Vóór 1979 worden cartoonisten beïnvloed door de Franse zwarte humor en bewegen ze zich in kringen van de intelligentsia. Na 1980 raken cartoons populair onder het grote publiek en beginnen ook gewone burgers tekeningen te maken. Mensen hebben behoefte om zich te uiten in deze roerige tijden en kunnen hun bijdragen kwijt in het groeiend aantal kranten en tijdschriften. Hierbij is een sleutelrol weggelegd voor *Kasni* (de naam van een bitter kruidenmedicijn), een groep cartoonisten van de University of Fine Art. Dit collectief streeft ernaar om minder politiek geladen, universele cartoons te maken die iedereen kan begrijpen. De leden organiseren exposities in het land, leggen contact met lokale tekenaars, zoeken naar internationale contacten en lanceren in 1991 een tijdschrift voor professionele cartoonisten, getiteld *Kayhan Caricature*. In 1993 organiseert Kasni voor het eerst in Teheran een cartoonbiënnale. De vierde biënnale in 1999 toont werk van 1257 cartoonisten uit vijftig landen.

Inmiddels worden er volop exposities en wedstrijden georganiseerd en bestaat er een overvloed aan humortijdschriften: drie weekbladen (*Tanz e Parsi*, *Golagha* en *Golbanou*) en drie maandbladen (*Humour and Caricature*, *Kayhan Caricature* en *Javal Duz*). Wel worden de tijdschriften vaak door zeer kleine redacties gemaakt met problemen als een gebrekkig distributienetwerk, het negeren van auteursrechten en de opkomst van de televisie, met krimpende abonneebestanden tot gevolg.

Kind-tekenaar Mahdi.

Opmerkelijk is dat er in Iran nauwelijks stripbladen, albums en krantenstrips te vinden zijn. Het maken van strips is economisch niet lonend, er bestaan geen door de overheid goedgekeurde stripthema's en het ministerie van Cultuur moet niets hebben van (buitenlandse) strips. Ze zouden een negatieve invloed op kinderen hebben en de markt voor cartoonisten verpesten, is de heersende gedachte.

Uniek aan de Iraanse situatie is dat veel jongeren graag cartoonist willen worden, ook al is het haast onmogelijk om alleen van het tekenwerk te leven. Vandaag de dag zijn er circa honderdvijftig professionele tekenaars en ruim achthonderd amateurcartoonisten actief. Onder die laatste categorie bevinden zich talloze kinderen die in tekenen een van de weinige, goedkope vormen van afleiding en expressie zien. Een in Iran bekende naam is de twaalfjarige, reeds gelauwerde **Mahdi Karimzadeh**. Hij begint zes jaar oud met tekenen, op het moment dat zijn broer Hassan in de gevangenis zit vanwege opruiende spotprenten. Mahdi heeft zich ook aangesloten bij één van de vele jeugd-tekenclubs die Teheran rijk is. Hij kan ook terecht bij het door de inwoners van de hoofdstad en het Iraanse bedrijfsleven gesponsorde cartooncentrum voor cursussen en exposities.

Hoewel er een bloeiende cultuur bestaat, is het werken als cartoonist niet gemakkelijk, al vinden sommigen dat dat onder het Shah-bewind moeilijker was. De beperkingen die de overheid en de islamitische leiders de maatschappij opleggen, gelden in hoge mate voor tekenaars. Niet alleen moeten zij rekening houden met gevoeligheden over moderne, door Westerse kunstbegrippen beïnvloedde tekenstijlen, ook zijn diverse onderwerpen taboe. Het betreft doorgaans religieuze zaken, alleen het punt is dat in Iran bijna alles met religie is verbonden. Wie afwijkt van de voorgeschreven norm kan op vervolging rekenen. Dat heeft weer tot gevolg dat tekenaars op indirecte wijze boodschappen in hun prenten verwerken: een schaar betekent censuur, een goedendag duidt op onderdrukking en een hoed van kranten gemaakt staat symbool voor de pers. Desondanks steekt de Iraanse cartooncultuur in een goede vorm.

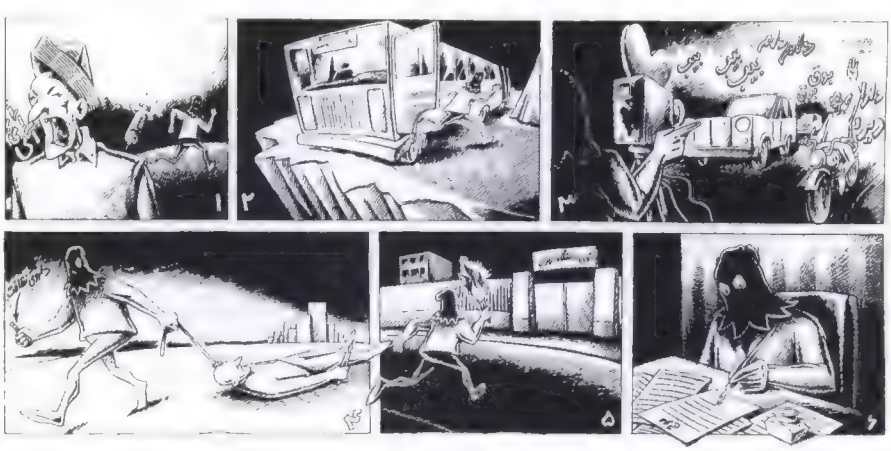

Dr. John A. Lent is hoogleraar communicatie aan de Amerikaanse Temple University in Philadelphia. Hij is oprichter van het stripinformatieblad International Journal of Comic Art *en was chef-redacteur van* WittyWorld International Cartoon Magazine. *Hij geeft wereldwijd colleges over het medium strip en zit in diverse jury's van internationale cartoonwedstrijden.*

BOEKEN

Scribbly 1: Ik hoop dat die ene goeie erin staat

Arends
Silvester 2001
ISBN 90-5885-022-6
Prijs ƒ21,98 / Bfr.439
(100 pagina's, zwart/wit, s.k.)

Ieder dagblad krijgt de krantenstrip die zij verdient, dus beschikt de gratis treinkrant *Metro* al sinds haar oprichting op 21 juni 1999 over de uiterst goedkoop ogende dagstrip *Scribbly*. Goedkoop schijnt *Scribbly* zeker te zijn, want het online stripdiscussieforum Peekelman wist te melden dat tekenaar **Jean-Paul Arends** zich schandalig laat onderbetalen. Maar misschien is dat de juiste prijs/kwaliteit-verhouding? Het tekenwerk is immers van een tenenkrommend amateuristisch niveau, terwijl de grappen zelden de lachspieren bespelen. Het gedrochtelijke wezentje Scribbly wordt in een gesticht behandeld tegen waanbeelden en zit daar opgescheept met zijn medepatiënten Quibus (een pratend stuk papier), Zark (een opgebeamd buitenaards wezen) en Doe-Ran (een zwevend voodoomasker). Arends gebruikt de meest vergezochte trucs – van tijdmachines tot toverspreuken – om zijn personages in de meest idiote situaties te brengen. Het kwaliteitsniveau wordt veelzeggend omschreven door de titel van de onlangs verschenen eerste bundeling van deze dagbladstrip: *Ik hoop dat die ene goeie erin staat*. Een ijzersterke titel, die illustratief is voor een ingenieus albumconcept. In het boekje wordt immers ongegeneerd gekoketteerd met de voortdurende stroom van kritiek waaraan *Scribbly* blootstaat in *Metro*. Zo worden kritische brieven uit de treinkrant integraal afgedrukt tussen de stroken waar ze betrekking op hebben. Het leukste is nog wel dat Arends met zijn strips antwoordt op de kritiek van de briefschrijvers: zodra er wordt beweerd dat hij 'hartstikke zielig' tekent, dan brengt hij zichzelf in beeld, achterover leunend met een potlood tussen de tenen van zijn linkervoet. En een strookje later laat hij zien dat het tekenwerk altijd nòg lelijker kan. Deze ontwapenende zelfkritiek neemt de critici de wapenen uit handen om de door stripwinkel Silvester uitgegeven *Scribbly*-bundel tot de grond toe af te breken. Ergens achteraan in dit album vat Scribbly *himself* de hele kwaliteitsdiscussie pakkend samen: 'Maar... humor blijft altijd een twistpunt...' Je zou bijna vergeten hoe beroerd deze strip nu werkelijk is. Knap gedaan.

JM

Western

Rosinski & Van Hamme
Lombard 2001
ISBN 90-5581-348-6 (h.k.)
ISBN 90-5581-349-4 (s.k.)
Prijs ƒ25,34 / Bfr.507 (h.k.)
ƒ14,32 / Bfr.286 (s.k.)
(64 pagina's, kleur, h.k. + s.k.)

Clint Eastwood heeft met *Unforgiven* de western gemaakt *to end all westerns*. Alle clichés van het genre werden hardhandig bij het grofvuil gezet, een totaal demasqué van de traditionele revolverheld. Geen wonder dat deze film de maatstaf is geworden voor alle volgende westerns.
Als duo zijn **Grzegorz Rosinski** en **Jean van Hamme** vooral bekend als de makers van *Thorgal*. Deze mythische saga loopt inmiddels al zo'n 25 jaar. Samen maakten ze 1988 met *De Chninkel* een veelgeprezen uitstapje. Naar eigen zeggen gaat nu met *Western* een lang gekoesterde wens van Grzegorz in vervulling. Als jongetje in het communistische Polen droomde hij al van weidse prairies, bevolkt door cowboys en indianen. Routinier Van Hamme schreef voor hem het scenario. Het verhaal laat zich vrij eenvoudig navertellen. Het neefje van een rijke rancher is door de indianen ontvoerd. De veeboer looft een beloning uit. Outlaws willen de beloning incasseren door een of ander jochie als de verloren gewaande zoon te presenteren. Maar de deal loopt uit op een *gunfight*. Alleen het jochie weet, zwaar gewond, te ontsnappen. Een trapper ontfermt zich over de knul die zich ondanks een handicap ontwikkelt tot een vaardig schutter. Deze vaardigheid komt hem goed van pas als hij jaren later op wraak uit is en zich als cowboy in laat huren op de ranch.
Zo op het eerste gezicht staat het album bol van de geijkte beelden die het genre zo kenmerken. De karakters zijn stereotiep en eendimensionaal. Dat geldt zeker voor de bijrollen. Voor de hoofdpersonen weet Van Hamme aan het slot nog enkele ongebruikelijke, incestueus getinte karaktereigenschappen te schetsen. De enscenering, de landschappen, de decors, zijn mooi maar overbekend. Aardig detail is overigens dat de indianen in het scenario een belangrijke rol spelen maar dat geen enkele Lokata-Sioux in het verhaal voorkomt. Het geheel is door Rosinski in een volgens hem traditionele stijl in beeld gebracht. Felle kleuren zijn vermeden. De donkere 'aardse' kleuren zijn volgens de in zwang geraakte methode rechtstreeks op de platen aangebracht. Op een viertal *spreads* heeft Rosinski zijn schildersdriften kunnen botvieren. De schilderingen tonen alledaagse taferelen uit het wilde westen, ieder in één van de seizoenen.
De indruk die na lezing van dit album overheerst is dat Rosinski en Van Hamme een aardige, klassieke western hebben gemaakt. Het album is niet echt opzienbarend maar de liefhebber zal er veel plezier aan beleven.

TB

Agence Hardy 1: Het verdwenen parfum

Christin & Goetzinger
Dargaud 2001
ISBN 90-6793-595-6
Prijs ƒ10,95 / Bfr.209
(48 pagina's, kleur, s.k.)

Het jaar 1955. De Koude Oorlog bereikt haar eerste hoogtepunt. Edith Hardy runt op dat moment een tweepersoons detectivekantoor in Parijs. Op een dag komt de eigenaar van een farmaceutische fabriek haar vragen of ze op zoek wil gaan naar een jonge scheikundige die bij hem heeft gewerkt. Deze was bezig met een formule voor een parfum en is nu met formule en al verdwenen. Gaandeweg komt Hardy erachter dat de jonge scheikundige contacten had met een groep verstokte Marxisten en dat hij hoogstwaarschijnlijk de formule voor het parfum heeft doorgespeeld aan de Sovjets. Hoe het allemaal precies is gegaan daar krijgen we nog geen antwoord op. Deze vragen zullen hopelijk beantwoord worden in de volgende twee delen van *Agence Hardy*.
Inspiratiebron voor dit verhaal

is ongetwijfeld de detectivefilm uit de jaren '50 van de vorige eeuw geweest. Het grote verschil echter met dit type film is de rol van de vrouw. Deze is nu eens niet slachtoffer of de mysterieuze *femme fatale*, maar een zelfstandige detective die zich meten kan met haar mannelijke collega's. Wat mij betreft een pluspunt. Haar assistent is wel een man. Deze zorgt voor de komische noot in het album.
Wat dit album verder zo sterk maakt is dat je je ook werkelijk waant in het Parijs van bijna een halve eeuw geleden. Dit is vooral te danken aan het geweldige tekenwerk van **Annie Goetzinger**. Zij moet zich voor het tekenen van dit album bijzonder goed hebben gedocumenteerd. Kleding, kapsels en interieurs uit de jaren vijftig kloppen allemaal, mensen roken allemaal nog gezellig en zelfs de telefoon met de grote bakelieten hoorn ontbreekt niet.
Ook sterk aan dit album zijn de dialogen van scenarist **Pierre Christin**. De personages handelen zaken in onderling overleg en op een zeer gemoedelijke manier af. Zelfs sommige vijanden worden op een dergelijke manier benaderd. Een dergelijke omgangsvorm zul je tegenwoordig niet meer in de Franse grote stad aantreffen en zul je ook op het Franse platteland steeds minder zien.
Het enige minpuntje dat dit album heeft, is dat je er goed met je hoofd bij moet blijven, maar dit is nou eenmaal eigen aan de detective. Gelukkig kun je in dit geval terugbladeren om te achterhalen wat er twintig bladzijden terug nu precies gezegd werd of gebeurde.

!!!!! JvK

Nestor Burma 6: Heb je me als lijk gezien?

Tardi & Malet
Casterman 2001
ISBN 90-303-8490-5
Prijs *f* 24,95 / Bfr.499
(64 pagina's, zwart/wit, h.k.)

Heb je me als lijk gezien? lijkt een vreemde titel, maar is het niet. De verklaring is dat acteurs die het over hun vak hebben vaak de vraag stellen of je hen hebt gezien in die-of-die rol in dat-of-dat toneelstuk. Het nieuwste album van **Jacques Tardi** is een moordmysterie dat zich afspeelt in de wereld van variété en theater. Dat verklaart de titel die de tekenaar overigens niet zelf heeft verzonnen. Het boek van **Leo Malet** waar hij zich op baseerde heet *M'as-tu vu en cadavre?*.
Dit nieuwste stripavontuur rond detective Nestor Burma is levensecht. Dat heeft deels te maken met de uitgewerkte karakters die Tardi door Malet kreeg aangereikt. De figuren hebben stuk voor stuk een emotie of een stuk geschiedenis die regelrecht uit het leven lijkt te zijn gegrepen. De drang naar roem, bezorgdheid om een geliefde, het verdriet om een verdwenen kind, angst en hebzucht bepalen de handelingen en dat maakt de karakters geloofwaardig.
Bovendien acteren de hoofdrolspelers tegen het uiterst realistische decor van Parijs dat Tardi zo getrouw heeft neergezet dat zelfs de Nederlandse lezers soms een straat kunnen herkennen, bij voorbeeld als Burma de hoek om slaat bij het Gare du Nord. De tekenaar heeft zijn tekeningen opgevuld met sombere grijstinten die het verhaal een sfeer van dagelijkse sleur meegeven. Daarnaast is hij ook ingetogen omgegaan met zijn regie. Zo zijn er pagina's waarin hooguit twee camerastandpunten worden gehanteerd.
Al deze elementen geven de indruk dat Tardi met blocnote en papier achter zijn karakters heeft aangelopen en schetsen en aantekeningen maakte terwijl de gebeurtenissen zich voor zijn ogen afspeelden. De beelden lijken meer op die van een documentaire dan van een moordverhaal. Kortom: een intelligente en meeslepende strip.

!!!! HW

De uitroeptekens staan voor de volgende waarde-oordelen:

!!!!! grote klasse!
!!!! goed
!!! redelijk
!! matig
! slecht
··· abominabel

Puddingham Palace 1: Lachen, Majesteit!

Isa
Dupuis 2001
ISBN 90-314-2324-6
Prijs *f* 8,95 / Bfr.165
(48 pagina's, kleur, s.k.)

Een parodie op de Britse koninklijke familie overtreft zelden de hilarische werkelijkheid die zich afspeelt op Buckingham Palace en de andere illustere optrekjes van de *royals*. **Isa** doet een niet bijster geslaagde poging om de welbekende eigenaardigheden van het vorstenhuis uit te meten. Zijn *cast* bestaat uit Koningin Closeth II, haar echtgenoot Prins Edward Bonfire en hun dochter Prinses Agaat. De Koningin tracht bovenal de hofetiquette overeind te houden, Edward mag graag jagen en dochterlief is vooral lelijk, dom en onbegrepen. Zo vervult elk van de familieleden braaf zijn of haar rol in een reeks van flauwe grappen. Om dit gezelschap wat op te leuken komt een bonte stoet van mensdieren langs. Meer als een reeks gezapige gags over de jachtrituelen, de *high-tea's* en erg veel lichamelijke ongemakken levert het niet op. Ook Isa's tekenwerk bereikt nooit een opmerkelijk niveau. Zijn menselijke karakters blijven flets en weinig uitgesproken. Sommige van de dieren hebben wel enig karakter en doen soms even denken aan de figuren in **Gary Larsons** *The Far Side*. Helaas wordt het niveau van diens sublieme humor in dit album geen moment bereikt.

!! JdL

EN VERDER...

✷ ***De aasgieren 3*** *(Dufaux/Marini, Dargaud) Broer en zus vampier moorden en seksen er weer lustig op los. Broer vampier heeft bovendien een ontmoeting met zijn verloren gewaande zoon. Deze serie heeft alle juiste ingrediënten: strakke dames, geweld, supermensen, het prachtige tekenwerk van Marini en een klein familiedrama. Fijn leesvoer dus.* (JvK)

✷ ***Het beste uit Tina 7*** *(Diverse auteurs, VNU). Bundeling van de 'beste' verhalen met typische meidenonderwerpen die eerder in het weekblad Tina verschenen. Noortje, de Doebidoes en Madelon zijn leuk genoeg om nog eens te lezen. Voor de doelgroep is het een aardige manier om de stukgelezen weekbladen eens te vervangen door beter te bewaren albums.* (CWA)

✷ ***Biggles 17: Vlieger bij de RAF*** *(Bergèse/Johns, Miklo). Voor het verhaal 'Stuka's', dat nog niet eerder in een album was gepubliceerd, hoeft u dit boek niet te kopen. Francis Bergèse produceerde het dan wel in 1968, nog vóór hij zijn klassiekers Buck Danny en Biggles zou tekenen, maar het verhaal van de liefde tussen een correcte Duitse piloot en een knappe Franse jongedame is te mierzoet om geloofwaardig te zijn.* (EC)

✷ ***Collectie Buitengewesten 9: De vraatkevers*** *(Paty, Arboris). Rondborstige dame houdt zich staande in een prehistorisch fantasylandschap. Terwijl ze sauriërs temt en boosaardige priesters bestrijdt showt ze en passant haar prachtige vormen. Het moge duidelijk zijn: dit actierijke avontuur verveelt geen moment, maar heeft verder weinig om het lijf.* (HW)

✷ ***Cédric 15: Storm op komst*** *(Laudec/Cauvin, Dupuis). De kopers van dit album krijgen gratis een aardig boekje met spelletjes en strips rond de kleine blonde druktemaker. In de komisch bedoelde verhaaltjes van het album wordt zo veel ruzie gemaakt dat het bijna deprimerend wordt en het lachen de lezer snel vergaat.* (HW)

✷ ***Deep Maurice en Gologan 1: Onrust bij de samoerai*** *(Cenci/Robberecht, Casterman). Hoofdfiguur Deep Maurice (knipoogje naar schaakcomputer Deep Blue) is een hypermoderne robot met menselijk uiterlijk (androïde) die inzet wordt van internationaal terrorisme en technologie-diefstal. Het leuke Robbedoes-achtig verhaal en de vlotte tekeningen compenseren niet geheel voor de steekjes die de strip af en toe laat vallen.* (JB)

✷ ***Doodsbang 1: De vampier van het moeras*** *(Mauricet/ Vanholme, Casterman). Een aardige strip met griezelthema voor de kinderen. Niet doordat de hoofdfiguren zelf 'kids' zijn, maar door de duidelijke jongensblik waarmee het verhaal wordt verteld. Robins vader is patholoog-anatoom en is door de politie betrokken bij een vreemde zaak. Met een bloedeloos lijk, natuurlijk. Huuuh.* (JB)

✷ ***Elfquest 54: De kentering*** *(Auklandus/Pini/Blevins/Beatty, Arboris). Wat ooit begon als een verfrissende fantasy-serie over verschillende soorten en stammen van elfen is inmiddels uitgegroeid tot een rechttoerechtaan sprookjes-soap. Inclusief eendimensionale slechteriken, doorkruisende familieverhoudingen (half-elf blijkt trol als vader te hebben) en druisend geweld. Voor de liefhebber een ideale combinatie.* (JB)

✷ ***Exit 2: De tweede cirkel*** *(Werber/Mounier, Arboris). Amandine wordt achtervolgd door een organisatie van zelfmoordenaars. Dit levert een richtingloze aaneenschakeling op van achtervolgingen, gevechten en moorden waarbij achter iedere boom een vijand schuilt. Zwaar overdreven en ook nog eens zeer matig getekend.* (HW)

✷ ***Moeder en ik 1: Zij is niet om in te lijsten*** *(Saive/Bruno, Casterman). Moeder en ik zijn éénpagina-gags over een man van over de dertig die nog bij zijn moeder woont. Moeder is nogal een dominant type en zoon probeert zich zoveel mogelijk tegen haar te verzetten, maar slaagt daarin nauwelijks. De grappen zijn niet altijd even geslaagd en de tekeningen dertien-in-een-dozijn. Het concept van een gagstrip over een volwassen man die nog bij zijn dominante moeder woont vind ik echter absoluut een vondst.* (JvK)

✷ ***Het portret*** *(Baudoin, Sherpa/Oog & Blik). De cryptische poëtische teksten schrikken hier en daar af. Desalniettemin leveren zij een belangrijke bijdrage aan de geladen en emotionele sfeer van het album dat met minimale middelen een prachtig beeld schetst van een tot mislukking gedoemde liefde. Baudoin durft te experimenteren en slaagt er al doende in diep tot zijn karakters door te dringen.* (HW)

✷ ***Rataplan 10: Grijze cellen*** *(Morris/Vittorio/De Groot, Lucky Productions). Averell Dalton trekt de hoofdrol naar zich toe in deze spin-off van Lucky Luke. Scenarist De Groot doet een dappere poging de humor van Goscinny terug te brengen in de karakters, maar schiet te kort als hij te flauwe grappen te vaak herhaalt. Ondertussen heeft Morris overduidelijk een flink deel van het tekenwerk overgelaten aan Vittorio die nog veel moet leren. Gevolg is dat de lezer het gevoel bekruipt dat vroeger alles beter was.* (HW)

✷ ***De rode keizerin 2: IJzeren harten*** *(Dufaux/Adamov, Glénat). Duistere sciencefiction waarin de Russische geschiedenis op een grote hoop wordt gegooid en door elkaar wordt geklutst. Ondanks de moeilijk te bevatten wereld weet het verhaal te boeien door de uitgesproken en gepassioneerde karakters van de hoofdpersonen.* (HW)

✷ ***Sarah Spits 16: De bladmensen*** *(Wasterlain, Dupuis). Sarah bivakkeert in de Amazone en komt allerlei vreemde wezens tegen. Ze blijkt te zijn terecht gekomen in een eigentijdse versie van 'Het eiland van dokter Moreau'. Wasterlain waarschuwt op deze manier voor de gevaren van moderne wetenschap en creëerde zo een sympathiek en avontuurlijk verhaal dat helaas te naïef is om geloofwaardig te zijn.* (HW)

✷ ***Schemerratten*** *(Rennie/Harrison, Prestige) Als door een mislukt experiment met quantumenergie een interdimensionale scheur ontstaat, ziet de Euro Fed regering zich gedwongen ter dood veroordeelde gevangenen door de scheur te sturen om te beletten dat demonen de aarde binnendringen. In deze schemerzone zoeken de veroordeelden wanhopig naar een uitgang. Een dun scenariolijntje zorgt ervoor dat in dit sf-oorlogsverhaal over hel en verdoemenis liters bloed van elke bladzijde druipt. Tekenaar Harrison penseelde ook onder andere Durham Red, en mixt hier een traditionele stijl met digitale technieken. Een flutverhaal uit de 2000 AD-stal...* (MC)

✷ ***De tien geboden 3: De meteoor*** *(Giroud/Charles, Glénat). Deze kruising tussen thriller en detective speelt zich hoofdzakelijk af in een afgelegen klooster in Griekenland waar een godsdienstwaanzinnige doorslaat in de navolging van het derde gebod: Gij zult u geen enkel beeld van God maken. Het verhaal speelt zich af in de jaren vijftig en is vormgegeven in een stijl die aan die tijd is ontleend.* (HW)

✷ ***De tien geboden 4: De eed*** *(Giroud/TBC, Glénat). Meeslepend drama over onbeantwoorde liefde en valse getuigenissen dat zich afspeelt in Joegoslavië en Vaticaanstad in en omstreeks de Tweede Wereldoorlog. De aangrijpende gebeurtenissen weten dankzij de tragische karakters en de ingetogen tekeningen op alle fronten te overtuigen, waardoor het boek de spanning van begin tot eind vasthoudt. Een juweeltje.* (HW)

✷ ***Vasco 18: De schaduwen van het verleden*** *(Chaillet, Lombard). In dit album vecht Vasco aan de zijde van de humanist Cola di Rienzo om Rome van haar dictators te bevrijden. Rienzo wint de strijd en neemt de macht in de Eeuwige Stad over, maar blijkt uiteindelijk niet veel beter te zijn dan zijn voorganger. Wellicht nog één van de meest interessante albums uit een verder nauwelijks boeiende reeks over het Italië van de 14e eeuw. Het tekenwerk is overigens wel formidabel.* (JvK)

Asterix & Obelix

BIEDEN DAPPER WEERSTAND TEGEN **CAESAR**

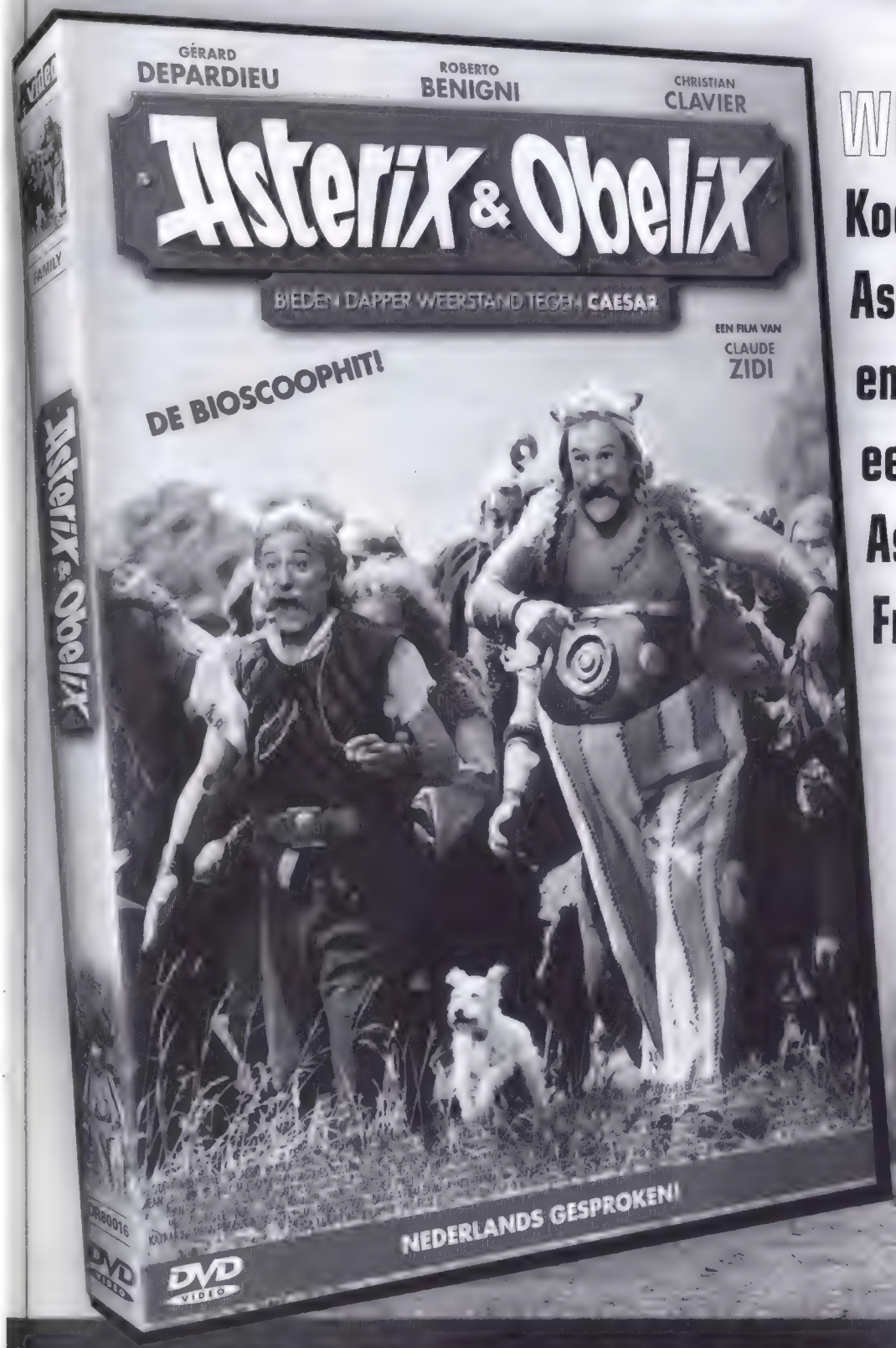

WIN EEN REIS!

Koop nu de DVD van Asterix en Obelix en maak kans op een reis naar het Astérix Park in Frankrijk.

Avideo **VANAF 13 SEPTEMBER TE KOOP OP DVD!** PATHÉ!

Opland overleden

Politiek cartoonist **Opland** is op 19 juli, daags na zijn 73e verjaardag, overleden in zijn woonplaats Amsterdam. Hij leed al geruime tijd aan botkanker. Opland, die bij de burgerlijke stand stond ingeschreven als **Rob Wout**, heeft met zijn spotprenten ruim een halve eeuw lang de (inter)nationale politiek becommentarieerd. Als jong broekie begon hij in 1947 bij het linkse opinieblad *De Groene Amsterdammer*, om een jaar later zijn werkterrein te verbreden naar het (toen nog katholieke) *de Volkskrant*. Tot zijn dood bleef hij de huiscartoonist van beide bladen. Zijn barokke stijl, vol stadsgezichten en stramme calvinistische notabelen, was uit duizenden te herkennen. Opland schilderde de politiek af als een theatraal steekspel, waarbij zijn karikaturen van politici een geheel eigen leven gingen leiden: hele generaties lezers raakten gewend aan zijn interpretaties van mensen als **Luns** (paasei-hoofd), **Nixon** (penisneus), **Den Uyl** (gedeukte aardappel), **Van Agt** (pukkelkop met haviksneus), **Wiegel** (lange tijd met snottebel), **Chroesjtsjov** en de immer bezorgd kijkende **Wim Kok**. Buiten onze landsgrenzen maakte Opland faam met één specifieke tekening: het zogenaamde 'kruisrakettenvrouwtje', dat het beeldmerk zou worden van de vredesbeweging in Europa, Australië en Japan.

Bij het overlijden van Opland noemde *De Groene* hem haar 'grafisch boegbeeld' en bedankte *de Volkskrant* hem 'voor een halve eeuw ijzeren trouw en de herinnering aan een vrolijke gangmaker van feesten en partijen'. Tijdens zijn begrafenis waren veel collega-tekenaars aanwezig, waaronder **Peter van Straaten**, **Stefan Verwey** en **Jaap Vegter**. Daags na zijn overlijden werd de markante figuur Opland misschien wel het best getypeerd in een rouwadvertentie van zijn tekenaarsvrienden van Genootschap 'Het potloodje in de sluis': 'Dansende krullen, swingende lijnen, Russisch gezang, glinsterende brillenglazen, hilarische anekdotes, tadàà!'

JM

JOS COLLIGNON / DE VOLKSKRANT 3-8-2001

Laatste deel Indianenreeks

Tijdens De Stripdagen verschijnt *De lokroep van Quivera*, het tiende - onvoltooide - deel van **Hans Kresses** *Indianenreeks*. Het initiatief voor deze uitgave is genomen door Stichting Hans G. Kresse. Zij geeft het boek ook zelf uit

De Indianenreeks vormt een belangrijk deel van Kresses oeuvre. Niet door zijn omvang - Kresse zou slechts negen delen voltooien - maar wel door het feit dat Kresse het zelf als zijn belangrijkste werk beschouwde, daarmee compleet voorbijgaand aan zijn *Eric de Noorman*-verhalen. De eerste twee delen van de reeks verschenen in 1973 bij Casterman. Kresse had grootse plannen. In een tientallen delen tellende serie wilde hij de geschiedenis van de Noord-Amerikaanse Indiaan vastleggen, beginnend bij het eerste contact met de blanken. Het was zijn bedoeling om een stam door de eeuwen heen te volgen, maar in die opzet zou hij niet slagen. Hij bleef steken in één periode en volgde het leven van hoofdman Chaka, zijn zoon Anua en diens geliefde Sapobi.

Kresse schreef en tekende de verhalen met horten en stoten. Na zijn enthousiasme over de eerste delen, nam zijn belangstelling voor deze reeks geleidelijk aan af. Waar hij zijn tekeningen eerst op groot formaat tekende en volstopte met details, werden de platen van de latere verhalen steeds kleiner en 'slordiger'. Kresse presteerde het zelfs om een verhaal - op vakantie bij zijn dochter in de Verenigde Staten - in één maand te tekenen. De serie bloedde langzaam dood. In 1982 verscheen het negende deel, waarna Kresse stopte met de reeks. Daar zijn twee redenen voor. Ten eerste kreeg Kresse bar weinig betaald voor het schrijven, tekenen en inkleuren van de albums. Daarbij kreeg hij begin jaren tachtig een oogziekte die hem het tekenen moeilijk maakte en waarvoor hij zelfs een oogoperatie moest ondergaan.

Toch wist Casterman hem eind jaren tachtig over te halen aan een nieuw verhaal te beginnen. Dat deed hij met groot enthousiasme. Hij tekende de pagina's weer op groot formaat en wist die ruimte als vanouds te vullen. Ook nam hij een aantal zeer ingrijpende beslissingen ten aanzien van de verhaallijn, want, net als in de *Eric de Noorman*-verhalen, komen een aantal sleutelfiguren uit de reeks om het leven.

Maar het was maar voor korte duur. Half 1989 voltooide Kresse de vijfentwintigste plaat van het verhaal en staakte zijn werkzaamheden. Van Lombard had hij een lucratief aanbod gekregen om het leven van Dzjengis Kahn in stripvorm te gieten en die keuze viel hem niet zwaar. Hij zal ongetwijfeld van plan zijn geweest om ook *De lokroep van Quivera* te zijner tijd te voltooien, maar daar is het door zijn dood niet meer van gekomen. Daarmee werd het één van de drie onvoltooide verhalen die Kresse naliet: *De lokroep van Quivera*, *Dzjengis Kahn* en *Eric de Noorman*, waarvan hij ook aan een nieuw verhaal begonnen was. Tot nu toe was alleen *Dzjengis Kahn* in boekvorm verschenen en nu verschijnt dus eindelijk het laatste *Indianenreeks*-verhaal.

Van *De lokroep van Quivera* waren al eerder een aantal platen gepubliceerd in *Viking*, het tijdschrift van Stichting De Kressekring, maar die waren zonder tekst. Probleem was namelijk dat het scenario spoorloos was, sterker nog, de titel van het verhaal was zelfs onbekend. Pas twee jaar geleden gaf het archief van Kresse de titel prijs en recentelijk werden de teksten ontdekt. Die bleken te zijn opgeslagen in het geheugen van Kresses elektrische schrijfmachine!

Zoals we van de Stichting Hans G. Kresse gewend zijn wordt ook dit weer een tot in de puntjes verzorgd boek. Naast de vijfentwintig platen - die van de originelen werden gereproduceerd - bevat het boek ook een inleiding en uiteraard veel schetsen, foto's en ander bijzonder illustratiemateriaal. Daarmee komt het boek op 48 pagina's. Er verschijnen twee edities: een gekartonneerde uitgave en een luxe gebonden editie. De gekartonneerde uitgave is te koop bij de Stichting en kost *f*45 (donateurs van de stichting betalen *f*35). De luxe editie is exclusief te koop bij stripwinkel Fantasia in Amsterdam.

Info: Sonsbeeksingel 3, 6814 AA Arnhem.

RvdN

Het goede doel

Stichting *Teken mijn verhaal* zoekt een nieuwe coördinator, nu de huidige - **Manja van Buul** - wil stoppen. Deze organisatie is opgezet door striptekenares **Gerrie Hondius** en heeft tot doel om verhalen op te tekenen van kinderen tussen de vier en achttien jaar oud die door een handicap of ziekte zelf niet in staat zijn om te tekenen. Met hulp van tekenaars kunnen zij zich wel op papier uiten en kunnen de verhalen die ze in hun hoofd hebben gestalte krijgen, aldus de stichting. Er hebben inmiddels twintig tekenaars voor de stichting gewerkt sinds de oprichting in december vorig jaar. Er zijn tot nu toe zo'n dertig kinderen blij gemaakt met een strip van hun zelfverzonnen of persoonlijke verhalen.

Behalve een coördinator zoekt *Teken mijn verhaal* ook nog een boekhouder. Ook zijn sponsors en donaties welkom om de striptekenaars een vergoeding aan te bieden (voor giften: rekeningnummer 59.11.81.541, ten name van Stichting Teken mijn verhaal, Bosch en Duin).

Info: *www.tekenmijnverhaal.nl*, of schrijf een brief naar de stichting (Spoorlaan 2b, 3735 MV Bosch en Duin).

RS

Rijperman in porno

Paul Rijperman is back in town. Hij geeft een nieuwe reeks pornostrips uit onder de naam Lomalinda. De eerste vier delen zijn inmiddels uit: *Twenty* (**Von Götha**), *De diva* (**Morale-Tulli**), *Sam Marlowe* (**Pourbet**) en *Bella infiltreert* (**Coq**). Rijperman, die zijn sporen in de stripwereld ruimschoots heeft verdiend, was toe aan een nieuw project. Zijn laatste initiatief - het samen met **Hans Matla** uitgeven van een luxe *Kapitein Rob*-reeks - dateert alweer van een tijd terug. Volgens de man, die bij voorbeeld bekend is geworden in de jaren tachtig met de uitgave van de vernieuwende *Bulldog*-reeks, bestaan er nauwelijks nog mogelijkheden om in Nederland op een rendabele manier een interessante stripreeks op te bouwen. 'Er worden bijna geen nieuwe universele strips meer gemaakt. Veel albums die bij voorbeeld in Frankrijk uitkomen, spreken toch voornamelijk de Fransen zelf aan', beweert hij. Rijperman besloot om het op 'ondeugende lectuur' te gooien, een genre met universele trekjes. 'Daardoor zijn we in staat om in één of twee jaar tijd een fonds op te bouwen met zo'n 12-16 titels. Dan raakt het fonds herkenbaar op de markt en kan het rendabel worden.' Bij de beslissing speelde verder mee dat uitgever **Har van Fulpen** het publicatietempo van zijn bekende porno-stripreeks *Sombrero* tot één of twee albums per jaar heeft beperkt. Daardoor kan Rijperman via een Franse uitgever, die de rechten verkoopt, makkelijker putten uit het arsenaal van

erotische striptekenaars, zoals **Erich von Götha** die ook al in de *Sombrero*-reeks publiceerde. Het is het pseudoniem van een inmiddels 70-jarige Engelsman die zijn sm-achtige strips tegenwoordig maakt met behulp van een PC.

Om de financiële risico's te delen werkt Rijperman samen met **Anton Nieuwenhuizen**. Samen bereiden ze momenteel een tweede serie van vier boeken voor die in het najaar uitkomt. De oplage schommelt tussen de 2500 en 3000 exemplaren. In het voorjaar van 2002 moet opnieuw een kwartet pornostrips verschijnen. Daar zit vooralsnog geen werk van een Nederlandse auteur tussen (Rijperman: 'Nederland kent geen erotische striptraditie'), maar waarschijnlijk wel een Italiaanse tekenares. Rijperman denkt nog na over het uitbrengen van luxe hardcover-edities in zeer beperkte oplage.

RS

Mensen onder elkaar

Het dagelijks leven in 1001 tekeningen van **Peter van Straaten** verscheen in 1997 en beleefde sindsdien vier drukken die inmiddels allemaal zijn uitverkocht. Dat was voor uitgeverij De Harmonie reden een nieuwe verzamelbundel met

recente hoogtepunten uit het oeuvre van de cartoonist uit te brengen: *Mensen onder elkaar in 1001 tekeningen*. De afbeeldingen zijn afkomstig uit *Het Parool*, *Humo*, diverse regionale dagbladen en de *Zeurkalenders* van de afgelopen jaren.

Het kloeke boekwerk (ISBN 90-6169-617-8) telt 1000 situatieschetsen, vier per pagina. De duizend en eerste cartoon staat op de cover. Het boek is voor *f*38,56 / Bfr.772 verkrijgbaar.

HW

Zita Swoon in strips

Strips en rockmuziek gaan prima samen. Het zoveelste bewijs hiervoor wordt geleverd door de Belgische popartiest **Stef**

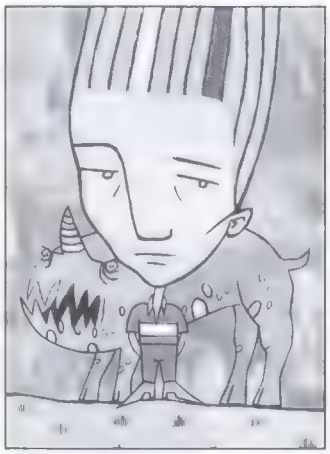

Kamil Carlens, zanger van *Zita Swoon* en ex-bassist van *dEUS*. Carlens exposeert zijn onbekende stripwerk van 20 september tot en met 14 oktober in de Rotterdamse kunsthal TENT, in het kader van het R2001-project 'Motel Mozaïque' dat de onbekende artistieke kanten van kunstenaars belicht. Geheel in lijn met zijn doorgaans ellenlange cd-titels noemde Carlens zijn debuutexpositie 'Gentle Ruddy Turnstone in an expanding collection of thoughts'. Het is een verzameling van schilderijen, tekeningen en beelden, die de wereld weergeeft van Ruddy Turnstone. Ruddy is een enigszins gesloten stripfiguurtje dat in een verdorven wereld ronddwaalt. Hij is zowel op zoek naar als op de vlucht voor de monsters uit zijn gedachten. Hoewel het landschap kleurig en zonnig is, is Ruddy meestal somber en melancholiek. Er is sprake van een algehele communicatiestoornis, waarbij Ruddy en de figuurtjes om hem heen (waaronder zijn familie) gevangenen zijn van de verstikkende wereld van hun eigen verlangens.

Tijdens de openstelling op donderdag 20 en vrijdag 21 september 2001 kan het publiek de expositie bekijken en daarnaast zullen er diverse gasten optreden. Hiervoor dienen wel kaarten te worden besteld. De expositie is een co-productie van Stichting Rotterdam 2001, TENT en Nighttown.

Openingstijden: dinsdag tot en met zondag van 11 tot 18 uur. Entree: *f*2,50 (±Bfr. 50).

Info: TENT, Witte de Withstraat 50, Rotterdam.

JM

Nominaties albums van het jaar

Naast de uitreiking van de Stripschapprijs aan **Daan Jippes**, de Aanmoedigingsprijs aan **Jan Dirk Barreveld** en de P. Hans Frankfurtherpenning aan *Stripper* zal tijdens De Stripdagen tevens de prijs 'Album van het jaar' worden uitgereikt. Deze wordt toegekend in de categorieën 'Oorspronkelijk Nederlands' en 'Oorspronkelijk buitenlands'. Genomineerde albums in de eerste categorie zijn *Kraut* van **Peter Pontiac**, *Eiland 3* van **Tobias Schalken** en **Stefan van Dinther**, *Agent 327 13: Het pad van de schildpad* van **Martin Lodewijk**, *Gutsman 5* van **Erik Kriek** en *Franka 17: Eigen risico* van **Henk Kuijpers**.

In de categorie 'Buitenland' zijn *Deogratias* van **Philippe Stassen**, *XXieme ciel.com* van **Yslaire**, *De verloedering* van **Jacques Tardi** en **Daniel Pennac**, *De boom van de twee lentes* van **Will** (en vele anderen) en *Blauwe rook* van **Ruben Pellejero** en **Dénis Lapière** genomineerd. Ook de winnaar van de prijs 'Jeugdalbum van het jaar' zal tijdens De Stripdagen bekend worden gemaakt. Deze wordt gekozen door een jury van schoolleerlingen. Overigens wordt pas tijdens de prijsuitreiking bekend gemaakt welke jeugdalbums zijn genomineerd.

De uitreiking van de drie prijzen voor de albums van het jaar en de P. Hans Frankfurtherprijs vindt plaats op zondag 23 september om circa 13 uur. De Stripschapprijs 2001 wordt een dag eerder eveneens om circa 13 uur uitgereikt.

JvK

Jeremiah op tv

Het Amerikaanse televisiekanaal Showtime Networks heeft het groene licht gegeven voor een nieuwe serie van MGM rond de strip *Jeremiah* van **Hermann**. Dit staat vermeld op de website van Strip Art Features, de uitgeverij waar veel werk van Hermann verschijnt. De auteur reageert enthousiast: 'Ik hield het niet voor mogelijk dat dit zou gebeuren en ik ben buitengewoon gelukkig en nieuwsgierig om Jeremiah op het scherm te zien worden gebracht. (...) Ik weet dat Jeremiah op het scherm niet hetzelfde zal zijn als in mijn strips, maar dat is nooit het geval met zulke bewerkingen.'

Luke Perry (*Beverly Hills, 90210*) speelt de rol van Jeremiah en **Malcolm-Jamal Warner** (*The Cosby Show*) speelt de rol van Kurdy. Andere betrokkenen zijn onder anderen **J. Michael Straczynski** (*Babylon 5*), **Russell Mulcahy** (*Highlander*), **Joe Dante** (*Gremlins*) en uitgever **Ervin Rustemagic**.

HW

Strips van Herman Brood

Bijna zouden we vergeten dat de op 11 juli overleden rockster/schilder **Herman Brood** ooit in zijn leven ook een stripbundel heeft gepubliceerd. Bij SP om precies te zijn, de toenmalige uitgever van *Joop Klepzeiker*. Het boek heette *Stil, daar is ie..* en bestond uit een samenraapsel van cryptische, schetsmatig getekende anekdotes en losse droedels. SP, dat indertijd

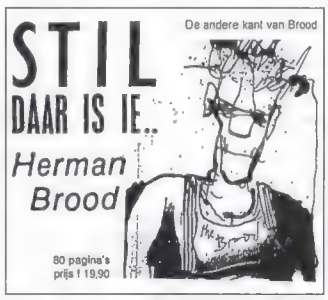

ook net een boek van **Jan Rot** had uitgegeven, promootte beide titels met de slogan 'Rockers schokken lezers'. Ter nagedachtenis publiceren we Broods bijdrage aan de toenmalige promotieposter.

JM

Donald Duck en de Finnen

De kogel is door de kerk: VNU verkoopt zijn Consumenteninformatiegroep aan het Finse Mediaconcern SanomaWSOY uit Helsinki. Tot deze groep behoren VNU Tijdschriften, distributeur Aldipress, het Belgische Mediaxis en VNU Magazines. VNU krijgt 1,25 miljard euro voor deze divisie en gebruikt het geld om de aankoop van het Amerikaanse marktonderzoeksbu-

TISTJEN DOP
strips en games

Patersstraat 96-B 2300 Turnhout
tel. (+32)(0)14/428829
e-mail: info@tistjendop.be
http://www.tistjendop.be

"DE STRIP-AAP"
IN- & VERKOOP STRIP-BOEKEN

JAVASTRAAT 22
ENSCHEDE 053-4305261
WWW.STRIPAAP.NL

SUPERSTRIP
SPECIAALZAAK

Kleine Berg 33 • 5611 JS Eindhoven
Tel. 040 - 2 441 882 • Fax 040 - 2 435 873

reau AC Nielsen te financieren.
Ook de verkoop van de Malmberg is rond. De educatieve uitgeverij uit Den Bosch produceert onder meer de school- en jeugdbladen *Hello You!*, *Taptoe*, *Okki* en *Bobo*. Menig Nederlands striptekenaar levert er een bijdrage aan. De officiële gegevens luiden dat VNU de Educatieve Informatie Groep (EIG) voor 195 miljoen euro verkoopt aan Britse investeringsmaatschappij 3i en het managementteam van EIG. Malmberg en de Belgische uitgeverij Van In maken deel uit van EIG.
Thom Roep, hoofdredacteur van het onder VNU Tijdschriften vallende *Donald Duck*, vindt het nog te vroeg om aan te geven of met de komst van Samona als eigenaar veel gaat veranderen. Wel is iedereen binnen VNU Tijdschriften blij dat de nieuwe eigenaar een tijdschriftenbedrijf met een hart voor bladenmaken is en geen investeringsmaatschappij, zegt hij. Opmerkelijk is dat Roep en zijn redactie hoogstwaarschijnlijk de enigen zijn die Sanoma al lang kenden. 'Zelfs de hoge omes binnen VNU kenden Sanoma niet', stelt Roep. 'Wij onderhouden al contact vanaf 1985. Sinds dat jaar werken we op redactioneel en marketingvlak samen met alle Scandinavische *Duck*-bladen, waaronder *Aku Annka*, de Finse *Donald Duck* die Sanoma uitbrengt. Zij mogen onze verhalen en voorplaten gebruiken.'
Sanoma publiceert naast *Aku Annka* ook diverse Disney-albumreeksen. De eigen *Duck*-verhalen in *Aku Annka* liften mee met de Deense *Duck*-verhalen van uitgeverij Egmont. De redactie maakt voor haar maandelijkse Extra-reeks gebruik van verhalen uit de Nederlandse *Donald Duck*. Dit gebeurt andersom ook: in *Donald Duck Extra* staan Egmont-strips. Op marketinggebied bestaat eveneens samenwerking. Roep: 'De Finnen hebben bij voorbeeld onze *Donald Duck*-clubpas overgenomen, met precies hetzelfde ontwerp.'
Hij is blij dat de keuze van VNU op een Scandinavisch bedrijf is gevallen. 'Het Disney-beleid in andere landen, zoals Italië of Frankrijk, sluit minder goed aan op dat van ons. *Duck*-uitgevers daar hanteren toch een andere stijl. Wat dat betreft zitten we met Scandinavië op één golflengte.'
RS

Vakantieboeken

Om de afgelopen zomervakantie door te komen bracht VNU Tijdschriften een tweetal vakantieboeken uit voor de kinderen. Voor de meiden is er *Tina Vakantieboek* (*f*10,90 / Bfr.218) vol met extra lange strips, quizzen en leesverhalen met tekeningen van onder anderen **Andrea Kruis**. Een beetje uit de tijd zijn de bijverdientips; zo zou je extra zakgeld kunnen verdienen met het maken van een kijkdoos, het haken van een pannenlap of het kleien van beeldjes.
Voor degenen die niet van de zwijmelverhalen uit *Tina* houden, is er *Donald Duck Vakantieboek* vol met *Duck*-verhalen, spelletjes en puzzels (eveneens *f*10,90 / Bfr.218). Jammer dat het tekenwerk af en toe te wensen overlaat. Zo lijkt de Donald Duck in het 'puzzelverhaal' zo uit de stal van Alfred J. Kwak te komen. Het is te hopen dat de doelgroep niet al te kritisch is.
CWA

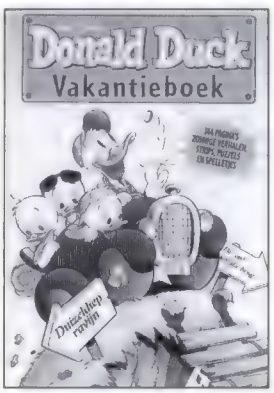

Overzichtsexpo Jaap Vegter

Het Haags Historisch Museum eert **Jaap Vegter** met een overzichtstentoonstelling die loopt van 22 september tot en met 2 december 2001. Vegter maakt onder andere sinds 1997 wekelijks een strip voor *Vrij Nederland* en sinds 1988 voor *Haagsche Courant*. Zijn strips en cartoons geven een vlijmscherp en humoristisch commentaar op personen en gebeurtenissen uit het politieke, maatschappelijke en culturele leven. Op de expositie worden de becommentarieerde situaties nader belicht aan de hand van krantenartikelen, foto's en voorwerpen.
De tentoonstelling biedt een breed overzicht van het oeuvre van Vegter. Levensgrote afbeeldingen van de hoofdfi-

Flitsen

Medio juni introduceerde DSM een dagbladreclamecampagne met een overzichtsfoto van een hectische verkeerssituatie in de Amsterdamse Raadhuisstraat. Wie pagina 6/7 uit het stripalbum *Sjef van Oekel raakt op drift* **erbij pakt, kan maar één ding concluderen: jatwerk!** ★ Dick Matena **wil een stripversie maken van** *De avonden*, **de debuutroman van** Gerard Reve **uit 1947. Het project duurt een jaar of drie. Het boek zal bij De Bezige Bij verschijnen, meldt** *de Volkskrant*. ★ **Bakkerij Waldkorn schakelde Suske en Wiske in. Wie bij de bakker de nieuwe, lichtere variant van het brood aanschaft, krijgt een album cadeau. Broodeters kunnen kiezen tussen onder andere** *Het verborgen volk* **en** *Toffe Tiko*. **Dat zijn toch wel erg uitgekauwde promotie-albums. Ook tijd voor iets nieuws, Standaard!** ★ *Algemeen Dagblad* **organiseerde een fraaie zomerstripreeks. Van 7 juli tot en met 25 augustus stond er iedere week een kort zomerverhaal in, gemaakt door achtereenvolgens** Gerrit de Jager, **de Belgische tekenares** Ilah, Raoul Deleo, Marlèn Nolta, Barbara Stok, Jan Vriend **en het duo** Pieter Dorreboom/Frits Jonker. **Voor wie AD niet leest, rest niets anders dan de klantenservice te bellen voor nabestellingen. De kans is namelijk gering dat deze stripzomerserie in boekvorm uitkomt.** ★ **Werving- en selectiebureau PZ Partner heeft** Peter de Wit **ingeschakeld om zijn campagne te ondersteunen met passende grappen over automatisering. Een deel van de tekeningen is te zien op** *www.pz-partner.nl* ★ **Het Franse Grévin et Compagnie, eigenaar van het** *Asterix*-**park nabij Parijs, heeft het Dolfinarium Harderwijk en Avonturenpark Hellendoorn overgenomen.** ★ *Suske en Wiske en de duistere diamant*: **dat is de titel van de speelfilm die volgend jaar in de bioscopen te zien is. Regisseur is de Vlaming** Dominique Deruddere. **Producent is het Nederlandse bedrijf Egmond Films in samenwerking met een Belgische partner, de KRO en haar Vlaamse collega-omroep VRT.** ★ Antonio Pagotto, **de geestelijk vader van** *Calimero*, **is op 80-jarige leeftijd overleden. Pagotto – artiestennaam:** Toni Pagot **– bedacht de tekenfilmfiguur in 1963 samen met zijn broer** Nino Pagot. **In Nederland verscheen het huilerige zwarte kuiken met blauwe ogen in 1972 voor het eerst op de televisie.** ★ **In stripwinkel Mekanik (St. Jacobsmarkt 73, Antwerpen) loopt tot 15 oktober de tentoonstelling** *What's your excuse 2001*. **Er zijn inzendingen te zien van talentvolle tekenaars die hebben meegedaan aan een expo-wedstrijd met als thema 'De stad'.** ★ **In** *Zozolala 117* **stond een vier pagina's tellende strip van** Jean-Marc van Tol, **waarin hij het boek** *Reinventing Comics* **bespreekt. Hij heeft een digitaal vervolg gemaakt dat te zien is op de website van** Nukomix (*www.nukomix.nl/weblab/index.html*). ★ **In het stripmuseum in Angoulême is nog tot en met 4 november een tentoonstelling over** *Popeye* **te zien. De nadruk ligt daarbij op de originele stripversie die er eerder was dan de tekenfilms. Een Amerikaanse topverzamelaar leende het museum een groot aantal originelen uit van schepper** Elzie Chrisler Segar **uit.** ★ René van Royen **en** Sunnyva van der Vegt, **de auteurs van de bestsellers** *Asterix en de waarheid* **en** *Asterix en de wereld*, **werken aan een derde boek. Ditmaal is het onderwerp politiek.** ★ Hans Matla **van uitgeverij Panda liet eind juli in een brief aan de intekenaars weten dat de reeks** *Modesty Blaise* **na zes delen definitief is stopgezet.** ★ **Disney's nieuwste animatiefilm** Atlantis **bracht in het openingsweekend maar 20 miljoen dollar op. De slechtste zomeropening sinds jaren. Verder ligt de film sowieso onder vuur, omdat de Disney-animatoren tijdens het maken blijkbaar te goed hebben gekeken naar de Japanse tekenfilmserie** *Nadia*. **De overeenkomsten zijn talrijk.** ★ **Bij uitgeverij Oog & Blik verschijnt dit najaar de Nederlandse editie van** *Little Lit*, **het sprookjesstripboek van** Art Spiegelman **en** Françoise Mouly. **En in januari 2001 volgt een nieuw boek van** Lorenzo Mattotti, **getiteld** *Dr. Jekyll & Mr. Hyde*.

STRIP & TIJDSCHRIFTENHANDEL
NOORD

GESPECIALISEERD IN US COMICS EN TWEEDEHANDSSTRIPS INKOOP EN VERKOOP
ROTTERDAM

Yendor
STRIPWINKEL
Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Tel: 010 - 433 17 10
Fax: 010 - 411 38 54

guren uit zijn strips wijzen de bezoeker de weg. Ook wordt een korte film vertoond waarop te zien is hoe hij een strip maakt. Ter gelegenheid van de expositie verschijnt een publicatie over zijn werk, met bijdragen van **Frits Müller**, **Len Munnik**, **Marnix Rueb**, **Peter van Straaten**, **Rinus Ferdinanduse** en **Kees van Kooten**.

'Mag 't even...!! De wereld volgens Jaap Vegter in strips en cartoons', in het Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7, 2513 AB Den Haag. Open: dinsdag tot en met vrijdag van 11-17 uur, zaterdag en zondag van 12-17 uur. Info: telefoon (+31)(0)70-3646940, of via de site *www.haagshistorischmuseum.nl*

RS

Actieradius Action Man beperkt

Stripblad *Action Man* lijkt geen lang leven beschoren. Big Balloon heeft het derde nummer uitgesteld om eerst met eigenaar Hasbro International te overleggen of het nog wel zin heeft om door te gaan. 'De verkoop is niet daverend', zegt **Willemijn Roselaar** van Big Balloon. Het jongensblad over de beroemde plastic speelpop die in de jaren zestig het Engelse antwoord was op de Amerikaanse *action figure* GI

Joe, wordt verspreid in een oplage van 22.500 exemplaren.

Ook met het striptijdschrift *The Flintstones*, waarvan het tweede nummer net is verschenen, wil het niet vlotten. Big Balloon zal voorlopig doorgaan met het blad om te kijken of het alsnog aanslaat, vertelt Roselaar. Voorts zal Big Balloon het stopzetten van de samenwerking met Cartoon Network - een gevoelige aderlating - moeten opvangen. De uitgeverij is in onderhandeling met Warner Brothers Consumer Products over een licentie voor *Harry Potter*-uitgaven.

Volgens Roselaar lopen op dit moment de *Looney Tunes*- en *Tom & Jerry*-stripmagazines en de puzzel- en spelboeken rond deze titels wel goed. Met het produceren van *Looney Tunes*-stripalbums is Big Balloon na het uitbrengen van deel twintig (*Pepe le Pew*) echter reeds gestopt.

RS

Bugs Bunny achter de decoder

Tekenfilmzender Cartoon Network gaat in Nederland achter de decoder. De Nederlandse vestiging van Turner Broadcasting - de divisie van mediagigant AOL Time Warner die tv-zenders exploiteert - is gesloten. Twaalf medewerkers zijn op straat gezet, inclusief directeur **Mathieu Nagelkerke**. Het besluit maakt deel uit van een operatie om alle Europese activiteiten op één lijn te brengen. Nederland nam een uitzonderingspositie in, omdat tv-uitzendingen nog grotendeels via de analoge kabel verlopen. In andere Europese landen loopt het tv-signaal via satelliet of opkomende digitale netwerken. Daarbij verkreeg Turner Broadcasting ook geen inkomsten via de kabel, maar alleen via advertenties op Cartoon Network. 'In Nederland is tv een nutsfunctie, waarbij het aanbod via de gemeentes loopt en tv-stations moeten betalen voor kabeldistributie. In andere landen verkopen commerciële bedrijven zoals Turner programmapakketten direct aan de kijkers.'

Probleem van het voorheen vooroplopende Nederlandse systeem is dat de investeringen in digitale kabel lange tijd zijn uitgebleven in vergelijking met andere Europese landen, zegt Nagelkerke. 'Nu de digitalisering van het tv-netwerk op gang komt, heeft Turner besloten om Nederland gelijk te schakelen met de situatie in andere landen. Wie Cartoon Network wil blijven zien, zal dus een digitale decoder moeten aanschaffen en moeten betalen voor het programmapakket.'

Volgens Nagelkerke hing het besluit al langer in de lucht, maar hij betreurt het ten zeerste. 'Wij hadden een bereik van 5,2 miljoen huishoudens. Er kan in het decoder-tijdperk weer helemaal opnieuw worden begonnen.' Goed nieuws dus voor concurrenten als Fox Kids.

De overschakeling van Cartoon Network zal binnen nu en een jaar in fases gebeuren. De verkoop van de programma's zal voortaan vanuit Engeland worden gecoördineerd. Het besluit heeft ook gevolgen voor de samenwerking met Big Balloon, waarmee *Cartoon Network Magazine* was opgezet. **Willemijn Roselaar**, werkzaam bij de afdeling marketing

BRIEVEN

OPEN BRIEF AAN HET STRIPSCHAP

Sinds de overgang van Breda naar Den Bosch is het intieme van De Stripdagen historie geworden. Uiteraard was het niet meer mogelijk om in Het Turfschip een en ander te organiseren, maar waarom wordt dan niet uitgeweken naar iets met sfeer in plaats van naar een veredelde veehal?

Reeds in Breda zijn de grote uitgevers gaan afhaken, want waar was de laatste jaren bij voorbeeld Standaard? Mijns inziens is het een vereiste om deze uitgever, naast Lombard en Dargaud, aanwezig te laten zijn.

Nu even terug naar het jaar 2000. Wat mij als bezoeker (en dus consument) verbaasde, was dat er nagenoeg geen tekenaars van formaat aanwezig waren. Uit Nederland was topper Henk Kuijpers er, maar daar bleef het dan wel bij. Een Hanco Kolk of een Marnix Rueb heb ik helaas niet gezien. Uit het buitenland kan ik me helemaal niemand herinneren die mij aansprak. Je hoopt nog altijd een keer Rosinski of Hermann te mogen begroeten in plaats van wat (nagenoeg) onbekendere tekenaars. Navraag in de wandelgangen leerde mij dat dit te maken had met onkostenvergoedingen of iets dergelijks. Ik kan mij voorstellen dat Het Stripschap de tekenaars een vergoeding geeft voor hun komst, want zonder deze tekenaars had het fenomeen strip en dus ook De Stripdagen helemaal niet bestaan.

Inmiddels heb ik vernomen dat voor het jaar 2001 de 'kleine' handelaars van de ruilbeurs worden geweerd door ze maximaal twee eenheden te geven. Hierdoor haken ze af omdat ze dan net zes kratten met spullen kwijt kunnen. Ik als consument begrijp hier helemaal niets van.

Ik kom om twee redenen naar De Stripdagen. Ten eerste om de echt goede artiesten aan het werk te kunnen zien en wellicht een tekening te scoren, en ten tweede om een item te scoren waarnaar ik al jaren zoek. Met name voor het laatste heb ik de laatste jaren heel veel gehad aan de ruilbeurs, omdat daar de 'handelaren' staan die nog wèl veel tijd en inzet besteden om artikelen in te kopen waarnaar ik, als consument, op zoek ben. Ik vind het dan ook niet meer dan rechtvaardig dat deze artikelen soms een stevige stuiver kosten; bovendien bepaal ik zelf wel of ik die stuiver ervoor uit wil geven of niet en iets wat 'overvraagd' wordt, laat ik gewoon liggen.

Ieder jaar hoorde ik van maar enkele winkeliers (aangevoerd door één uit Delft en één uit Eindhoven) dat zij het niet eerlijk vinden als mensen met een laag geprijsde stand veel geld binnenhalen met de bovengenoemde artikelen. Vervolgens zie ik beide heren echter wel vóór tienen over de ruilbeurs struinen om met veel bombarie die artikelen voor de neuzen van de consument weg te kopen, om ze vervolgens voor nog grótere woekerprijzen aan te bieden. Wie is er dan roomser dan de paus? Inmiddels is het deze kleine groep dus gelukt om bij Het Stripschap gehoor te krijgen en wordt de ruilbeurs nu langzamerhand om zeep geholpen.

En wat gebeurt er straks in 2002?

Er komen helemaal geen tekenaars en uitgeverijen meer, want die beseffen drommels goed dat de ruilbeurs de magneet is op de consument, waarna zij vervolgens zelf wat kunnen verkopen. En er komen geen consumenten meer omdat er geen tekenaars zijn en omdat geen goede ruilbeurs meer is.

De genoemde (kleine) groep heeft dan straks wel zijn zin, maar verdient zelf ook niets meer (beseffen ze zich dat wel?).

Best Stripschap,

Luister alstublieft niet naar die groep, maar naar uw eindklant en laat de ruilbeurs (ook al wordt er veel verdiend) gewoon in tact. Zorg alstublieft ook dat er weer bekende tekenaars en uitgeverijen naar De Stripdagen komen, want anders zijn er in 2003 HELEMAAL GEEN STRIPDAGEN MEER.

Rob van der Vegt, Barendrecht

Commentaar? Kritiek? Een uitgesproken mening? We verwelkomen alle lezers hartelijk in deze rubriek. En uiteraard behoudt de redactie zich het recht voor om de schaar te hanteren, dat spreekt voor zich.

PALESTIJN/ALGERIJN

Goede redactie, dank voor de aandacht die jullie hebben besteed aan m'n boekje en m'n expo bij stripwinkel Lambiek. Een lovend stukje is nooit weg en doet de konen gloeien.

De schrijver laat in z'n stukje de fantasie de vrije loop bij één van mijn prentjes. Mot-ie vooral doen, 't stoort me over 't algemeen niet wanneer één en ander niet helemaal klopt, als het maar 'n mooi plaatje is. In dit geval heeft de fantasie de schrijver wel op 'n heel bizarre gedachte gebracht. Volgens hem heb ik een tekening gemaakt waarop te zien zou zijn hoe een groep Arabieren inhakt (met kromme messen) op een Jood, terwijl een Palestijnse soldaat 't allemaal koud laat. (???) Ik weet niet wat uw stukjesschrijver zoal op 'n dag aan voedingssupplementen slikt, maar 't moeten toch wel buisjes vol zijn van een dubieus merk. Anders zou ik niet kunnen verklaren hoe hij dat in Jezusnaam heeft verzonnen. De prent waar hij heeft voorgestaan, gaat over de moordpartijen in Algerije door 't FIS, waarbij er een verdenking is dat 't Algerijnse leger zo af en toe vrolijk mee doet, of althans iets in die geest. Het Israëlische/Palestijnse conflict zou ik nooit op zo'n manier verbeelden... integendeel zou ik bijna zeggen, ware 't niet zo ingewikkeld.

Goede groet,

Willem Vleeschouwer, Amsterdam

P.S. En stuur de schrijver naar de Jellinek!

Bij deze bied ik Willem Vleeschouwer mijn oprechte excuses aan voor mijn verkeerde interpretatie van één van zijn illustraties. Ik kan hem overigens geruststellen: ik had geen geestverruimende middelen gebruikt. Zijn kleurrijke platen zijn kennelijk voldoende om mijn fantasie op de meest bizarre wijze te prikkelen.

Robin Kerkhof

van Big Balloon, vertelt dat het blad na het juni-nummer is stopgezet. Zij meldt dat dit najaar de vier stripalbums van de Cartoon Network-animaties *Cow & Chicken*, *Dexter* en *Johnny Bravo* in actiepakketten worden aangeboden.

RS

Stripwedstrijd over Leiden

De Rabobank Cultuurprijs staat dit jaar in het teken van het stripverhaal. De scenarist/illustrator die het origineelste stripverhaal over de stad Leiden maakt, wint en krijgt een prijs van tienduizend gulden. Inzendingen moeten voor 1 november binnen zijn.

De prijs, die dit jaar voor de vierde keer wordt uitgereikt, is bedoeld om kunstzinnig talent te stimuleren. Wie mee wil doen, dient een verkorte strip te maken op een scenario van maximaal vijftig pagina's. Wel dient het verhaal over Leiden te gaan en moeten bekende Leidenaren er een rol in spelen. De winnaar mag het scenario uitwerken tot een compleet stripverhaal in boekvorm dat eind dit jaar in Leidse winkels te koop wordt aangeboden.

Deelnemers kunnen hun inzending sturen naar: Leiden Promotie VVV, Stationsweg 2d, 2312 AV Leiden. Een deelnameformulier en wedstrijdreglement zijn verkrijgbaar via Rabobank Leiden en Oegstgeest (telefoon (+31)(0)71-5659264) en VVV Leiden (telefoon (+31)(0)71-5665607), of via de site *www.leidenpromotie.nl/cultuurprijs*

RS

Collectie Fenix

Bij Brabant Strip vzw – de Vlaamse vereniging van stripverzamelaars – verscheen onlangs het derde deel van *Fonske*, een nooit eerder gebundelde verzameling tweepagina-gags uit het begin van **Marc Sleens** carrière. De strip maakt deel uit van de *Collectie Fenix*, een nieuwe albumreeks waarin onder andere een aantal klassieke strips uit dag- en weekbladen uitgegeven zullen worden. De eerste drie delen van deze collectie zijn geheel gewijd aan de avonturen van Fonske. De volgende twee delen uit deze collectie zullen werk van **Rik Clément** bevatten en zullen respectievelijk in september en december verschijnen. Van de eerste vijf delen zijn elk 650 exemplaren gedrukt en deze gaan voor een groot gedeelte naar leden van Brabant Strip die van tevoren hebben gereserveerd. Er wordt een aantal exemplaren apart gehouden voor de losse verkoop en deze zullen op de diverse stripbeurzen, op de stand van Brabant Strip, verkocht worden. De albums uit *Collectie Fenix* kosten Bfr.350 (±*f*17,50) per stuk. Eerder heeft Brabant Strip ook al werk van Marc Sleen, **Bob Mau** (*Kari Lente*) en **Dirk Stallaert** uitgegeven.

Patrick Vrancken, voorzitter van Brabant Strip, vertelt wat we nog in *Collectie Fenix* kunnen verwachten: 'Volgend jaar krijgen we werk van **Bob de Moor**, Dirk Stallaert, Marc Sleen, **Karel Verschuere** en op den duur ook de nieuwe avonturen van Kari Lente.'

Het uitgeven van albums is één van de vele dingen die Brabant Strip op stripgebied doet. Brabant Strip is een vereniging van stripliefhebbers van 9 tot 99 jaar en heeft meer dan duizend leden. Deze vereniging geeft tien keer per jaar Brabant Strip Magazine uit, organiseert ledendagen en heeft de Cd-rom The Collector's File gemaakt, een stripcatalogus waarmee je tevens je collectie kunt beheren.

Info: Berreweide 34, 1840 Londerzeel, België, telefoon (+32)(0)52-312346 of via e-mail: *brabant.strip@worldonline.be*

JvK

Bulletje en Boonestaak

Gelijk met de uitgave van de eerste twee delen uit de nieuwe *Bulletje & Boonestaak*-reeks van uitgeverij Boumaar verscheen een herdruk van het in 1979 door d'Roodkoopren Knoop uitgebrachte 'feiten en verhalen'-boek over deze strip van wijlen **Jan Kooijman** en **Hans Stoovelaar**. Het is geen integrale heruitgave geworden. De uitgever heeft de artikelen - waaronder een kort essay van **Herman en Flip Vuijsje** uit *De Haagse Post* van 1974 - opnieuw gepubliceerd, maar het stripverhaal *Ouwe Dick en de bende van Zwarte Jack* is opgeofferd. Er zijn, naast een aangepast voorwoord, nieuwe illustraties en een artikel over *Bulletje & Boonestaak* in het Duits opgenomen. Met name de artikelen over de wereldreis en de inhoud van de 44 verhalen, alsmede de bibliografie, vormen ook nu nog de ruggengraat van het boek. De liefhebber die het oorspronkelijke in 1977 bij Nico Noordermeer uitgegeven *In de ban van Bulletje & Boonestaak* en de afgeslankte uitgave van 1979 heeft gemist, kan nu in deze lacune voorzien door de aanschaf van dit sympathieke standaardwerk, dat laat zien dat er ook aan *Bulletje en Boonestaak* geen einde is.

RB

Kuifje op de euro

Als wij de ontwerpen van de eurobiljetten zien die we allemaal vanaf 2002 moeten gaan gebruiken, worden we niet vrolijk. Het lijkt erop, dat ook Nederland zich na snippen, vuurtorens en zonnebloemen moet neerleggen bij klassiek ontworpen papiergeld met afbeeldingen van poorten, monumenten en bruggen. België schijnt echter in het geheim te hebben gewerkt aan een concurrerend ontwerp en een voorbeeld daarvan is te vinden op *www.cryptic.demon.co.uk/euro/notes/altnote35.html*

Komt het misschien toch nog goed!

AvO

Grondeekhoorn-expo toont bizarre ongein

Het succes van *De bedenkelijk kijkende grondeekhoorn* begint epidemische vormen aan te nemen. Dit publicatiemedium van de Tilburgse tekenaars **Gummbah**, **Jeroen de Leijer**, **Ivo van Leeuwen** en **Steppie Lloyd Trumpstein** is sinds haar oprichting in 1996 uitgegroeid tot een veelbesproken undergroundmedium, waaruit de vier samenstellers bovendien de inspiratie hebben geput voor hun opzienbarende nevenactiviteit: de Bond Tegen Humor. Dit (inmiddels opgeheven) genootschap nam een prominente plek in tijdens het nieuwe hoogtepunt uit de *Grondeekhoorn*-historie: een overzichtstentoonstelling in Amsterdam (galerie De Praktijk) en Tilburg (FAXX), getiteld 'Geen saus over koude aardappelen!'

Zeker in FAXX (8 juli t/m 19 augustus) kwam het bizarre werk van de vier tekenaars optimaal tot zijn recht, want door de 'aquariumconstructie' van deze expositieruimte in hartje centrum konden ook onwetende passanten notie nemen van de gedachtenkronkels van het *Grondeekhoorn*-collectief. Meteen bij binnenkomst staan de bezoekers oog in oog met een kunstdrol omringd door speelgoedsoldaatjes – een *objet trouvé* van Gummbah. Middenin de expositiehal bevindt zich de Presley Paranoia Freak Show, een prentencarrousel waarmee Jeroen de Leijer eerder al furore maakte op publieksevenementen als Lowlands en De Parade. Uiteraard ontbreekt het stripwerk van de tekenaars niet: een hele wand met opgeprikte cartoons van Gummbah, originele strippagina's uit *Zone 5300* van Ivo van Leeuwen en natuurlijk enkele gags van De Leijers *Eefje Wentelteefje*. Ook als schilder timmeren de tekenaars aan de weg. Terwijl het bij Gummbah doorgaans gestileerde cartoons zijn, tracht Trumpstein (pseudoniem van **Stefan de Weerdt**) uit alle macht zo absurd en provocatief mogelijk over te komen. De Leijer komt het best tot zijn recht in een serie van veertien statiën waarin hij een hedendaagse versie geeft van de kruisiging van Jezus. Verder toont de expositie een allegaartje aan schets- en tekenma-

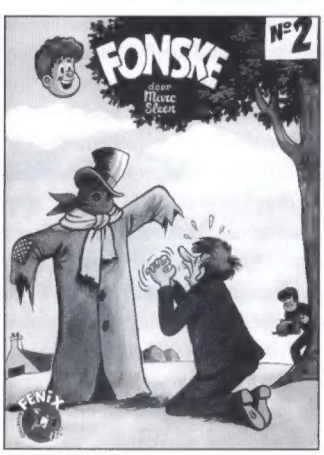

teriaal, waarin het viertal de grenzen van gein en ongein opzoekt. Dit onaffe, rommelige werk kennen de lezers van *De bedenkelijk kijkende grondeekhoorn* waarschijnlijk maar al te goed. Voor humorhaters was een bezoek aan de kelder van het FAXX-gebouw een absolute must, want daar werd de Bond Tegen Humor belicht. Behalve tv-beelden van een protestmars van de vier bondsleden, kon men ook een groot aantal *fnurken* aanschouwen, clueloze cartoons die de Bond vervaardigt voor het Brabants Dagblad.

De expositie 'Geen saus over koude aardappelen!' toonde een veelzeggend kijkje in de hersenpan van vier prettig gestoorde stripmakers.

JM

Pijnlijk plagiaat, technische tekenblunders, bedenkelijke bronnen, lullige letterfouten, opvallende overeenkomsten, bedoeld of onbedoeld... we zijn er dol op. Stuur beschrijvingen, liefst met goede (kleur)kopie, naar AARGH! Postbus 84206, 3009 CE Rotterdam

Flintstones

Proefontwerp en eindresultaat kunnen hemelsbreed van elkaar verschillen. Zo ook bij het eerste nummer van stripblad *The Flintstones*. Links de cover die Big Balloon aanleverde om de serie aan te kondigen (zie *Stripschrift 337*). Rechts de definitieve versie. Zoek de verschillen!

RS

Suske en Wiske en de markante marketing

Studio Vandersteen toont zich nooit te beroerd om Suske en Wiske en trawanten in een reclamecampagne te laten opnemen. Een gratis boekje bij een fotorolletje? Geen probleem! Een uitgekiend klantenbindingstraject voor 's lands grootste kruidenier? Studio Vandersteen zorgt wel voor leuke gimmicks die met een geraffineerd spaarsysteem exclusief bij de supermarkt zijn te verkrijgen. En als u goed tussen uw boodschappen kijkt ziet u de hoofden van de striphelden ook nog op diverse producten staan; van waspoeder tot gevulde koeken.

Het meest recente wapenfeit van Suske en Wiske in reclameland stond vermeld in het reclameblaadje van volksdrogist Het Kruidvat. De hoofden van de Vlaamse helden sieren sinds kort een lijn verzorgingsproducten met de volgende namen: Suske schuimende showergel, Wiske slimme shampoo en Jerommeke stoere showergel. Maar het kan nog gekker. De grootste kraker is Lambik hippe haargel. Het schijnt met enorme hoeveelheden uit de schappen te vliegen.

De vraag is waar dit allemaal toe gaat leiden. Wat dacht u van Schanulleke denderende deodorant? Transparante tandpasta van Professor Barabas? Men fluistert dat het nog een kwestie van weken is voor Tante Sidonia magisch maandverband op de markt komt... Maar dat kan ook kwaadsprekerij zijn.

HW

Professor Schater schrijft Derde Graad voor

Stripuitgever Lombard heeft enige tijd geleden de *Collectie Derde Graad* gelanceerd. Onder deze waaier brengt de uitgever een aantal humoristische avonturenstrips uit, die gericht zijn op een wat 'rijper' publiek. Om de lancering van deze collectie kracht bij te zetten, heeft Lombard voor de pers, een aantal grote klanten en de stripspeciaalzaken een komische publiciteitsstunt bedacht. Bij de eerste set van drie boeken uit de collectie – *Space Mounties*, *Govert Suurbier 5* en *Volle melk* (oftewel *Kobe de Koe*) – zat namelijk een ministrip, getekend door **François Boucq**. In de strip vertelt ene professor Schater van de Kolderitiskliniek dat bij de lezer een tekort aan beweging van de lachspier is vastgesteld. Hij schrijft de lezer daarom voor de albums uit de *Collectie Derde Graad* te lezen. De professor vervolgt zijn behandeling in de ministrip die zat bij het volgende album uit de collectie: *Norbert. De verbeelding 1*.

JvK

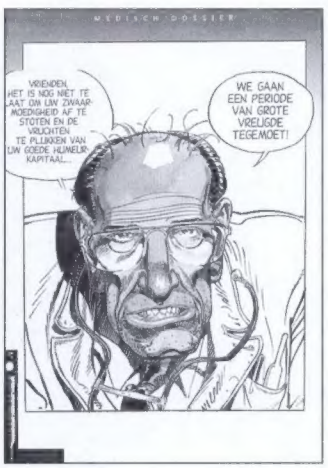
MEDISCH DOSSIER
VRIENDEN, HET IS NOG NIET TE LAAT OM UW ZWAARMOEDIGHEID AF TE STOTEN EN DE VRUCHTEN TE PLUKKEN VAN UW GOEDE HUMEUR, KAPITAAL...
WE GAAN EEN PERIODE VAN GROTE VREUGDE TEGEMOET!

Correcties

En dan volgen nu de foutjes uit *Stripschrift 337*.

Inhoud: De column *Land in zicht* werd geschreven door **Lew Stringer** en niet door Lew Striger. **Willard Mans** schreef iets heel moois op pagina 20, maar dat ging over een stripwedstrijd en in het geheel niet over een land.

Had u ze allebei?

De redactie

STRIS IN EIGEN BEHEER

STRIPPER 51 EN 52

Na het vorige, spetterende jubileumnummer valt nummer 51 van dit tijdschrift een beetje tegen. **Charles Guthrie**, die normaliter imponeert met z'n realistische tekenstijl, heeft dit keer een humoristische strip proberen te maken, maar is daar geenszins in geslaagd. Ook niet geslaagd is het acht pagina's tellende *Het mooiste vermaak is leedvermaak* van **Richard Bos**. Diens moorddadige strip was eigenlijk al nooit echt grappig en een lang verhaal is dan ook echt te veel. Wel aardig is dat van de hoofdfiguur van *Leedvermaak* – en die van de strip *Dude* – onlangs een 'action figure' is uitgegeven, te bestellen via de redactie van *De stripper*. Het ontbreekt dit nummer aan echt humoristische strips zoals *Mevrouw de Heks* van **Alex Turk**, met wie overigens wel een kort interviewtje te lezen valt. Gelukkig zijn er de bijdragen van **Jean-Marc van Tol**, **Jan Dirk Barreveld** en de immer boeiende **Sander Out** om ook dit nummer van *De stripper* de moeite waard te maken.

In *Stripper 52* krijgt **Tommy van Es**, tekenaar van de strip *Mijnheer van Es wacht op antwoord* uit de gratis ochtendkrant *Spits*, een flinke veeg uit de pan. Dit 'multi-talent', zoals *Spits* hem noemt, presteert het volgens de *Stripper*-redactie om het absolute dieptepunt in de stripwereld te bereiken. Het redactioneel, een kort berichtje en een parodie op zijn strip maken duidelijk hoe beroerd de redactie het werk van Van Es vindt. Ook heeft zij elke *Stripper*-tekenaar, in navolging van *Spits*, maar gelijk 'multi-talent' genoemd. Saillant detail hierbij is dat **René Leisink** en **Michiel van de Vijver** met hulp van **Rob Derks**, de redactieleden van *Stripper*, Van Es inmiddels uit *Spits* hebben verdreven door deze redactie continu te bestoken met hun strip *Rusthuis Distelhof*. Dat hielp: *Spits* brak het contract met Van Es af en sloot een proefcontract met de makers van *Rusthuis*. Verder bevat dit nummer een artikel over *NuKomix* en heeft een aantal *NuKomix*-tekenaars, zoals **Barbara Stok**, **Michiel van de Pol** en **Gerrie Hondius**, een strip aangeleverd. (JvK)

Info: Spadestraat 4, 6532 TW Nijmegen, telefoon (+31)(0)24-3564825, of via e-mail: *stripper@stripster.nl*

- HERGÉ -

DE AVONTUREN VAN KUIFJE

DE AVONTUREN VAN KUIFJE NU OP DVD BESCHIKBAAR! LOS OF ALS LUXE BOXSET

Er zijn 7 Kuifje DVD's met in totaal 22 avonturen inclusief Kuifje en het Haaienmeer.

(OOK OP VIDEO BESCHIKBAAR!)

UNIVERSAL

ELLIPSE PROGRAMMI Citel VIDEO

AL

DVD VIDEO